בס"ד

ברוך ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון יג

„יוצא זיין" לימודי חול מיט אַ פאַרנעם הכי קטן

...דעם בעל ההילולא, וואָס ער האָט זיך מוסר נפש געווען בפועל - און אויך געשיקט אַנדערע אידן אויף מסנ"פ - צוליב איינשטעלן חדרים פאַר אידישע קינדער, און אַז דער לימוד זאָל זיין על טהרת הקודש, און ניט משנה זיין ח"ו די דרכי החינוך ווי זיי זיינען געווען איינגעפירט ביי אידן במשך כל הדורות,

איז דאָך על אחת כמה וכמה בימינו אלה, און אין דער מדינה וכיו"ב, וואָס עס איז ניט ח"ו אַ מצב של סכנה בגוף, דאַרף מען לייגן די גרעסטע השתדלות, אַז דער חינוך פון אידישע קינדער זאָל זיין אינגאַנצן על טהרת הקודש, ניט אריינמישן אין דעם קיין לימודי חול, נאָר ווען דער חוק לאָזט ניט קיין מעג-ליכקייט אויף ניט לערנען און - נאָר אין דער כמות.

אפילו די וואָס קענען ניט ביישטיין דעם נסיון - איז אָבער דער אמת אַז בכמה וכמה אופנים קען מען יוצא זיין מיט אַ פרט שבפרט און אין אַ פאַרנעם הכי קטן. ס'איז לגמרי קיין הכרח ניט אַז די לימודי חול זאָלן זיין אין דער כמות ואיכות ווי זיי זיינען איצטער איינגעפירט זיך אונטער די הנהלה פון אנשים (או נשים) יר"ש.

„מושבע ועומד" - נאָך איידער עס זיינען געווען חוקי המדינה!

מ'דאַרף זיי נאָר מעורר זיין און מעודד זיין, אַז זייער השתדלות דאַרף זיין ניט אזוי אויף מדייק זיין אין מקיים זיין חוקי המדינה, נאָר מקיים זיין די מצות וחוקים פון, להבדיל, דעם אויבערשטן, וואָס מ'איז „מושבע ועומד מהר סיני" נאָך איידער עס זיינען געווען חוקי המדינה.

אמת טאקע, אַז „דינא דמלכותא דינא" איז אָבער (נוסף לזה וואָס אין ענינ-ים פון אידישקייט „האָבן מיר אידן אויף זיך ניט קיין דעה זאָגער"...) אין דער מסגרת וואָס חוקי המדינה ערלויבן, דאַרף זיין די השתדלות אַז מערער צייט פון די תלמידים ותלמידות, ועאכו"כ מערער שימת לב, זאָל זיין פאַרבונדן מיט לימודי קודש, און בלויז דאָס וואָס איז מוכרח לכל הדעות זאָל מען אָפּגעבן אויף לימודי חול.

און וויבאַלד אַז „איני מבקש כו' אלא לפי כחן", איז אַ זיכערע זאַך, אַז מיט אַ השתדלות הכי קלה ובשימת לב המתאימה קען מען גלייך מקטין זיין דעם זמן וואָס אידישע קינדער לערנען לימודי חול, און אָפּגעבן שלא בערך מערער זמן, סיי בכמות סיי באיכות, אויף לימודי קודש - די החלטה דאַרף נאָר זיין אין אַן אופן וואָס מ'פילט אַז דער ענין איז אַ דבר המוכרח וואָרום אזוי איז דער פסק דין אין הל' ת"ת, און דעמאָלט איז אַ דבר ברור אַז מ'וועט דאָס דורכפירן.

(לקו"ש חט"ז ע' 145)

פרעגט דער קינד: צי האָסטו היינט אויפגעעפנט אַ ספר און געלערנט?

...דער קינד ווייסט אַז מ'האָט אים ערצויגן זאָגן יעדער פרי-מאָרגן די משנה ומחז"ל „אלו דברים שאין להם שיעור", און מ'רעכנט דאָרט אויס אַ סך גרויסע זאַכן, „הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים", און דערנאָך זאַכן וואָס „אדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא כו', כבוד אב ואם וגמילות חסדים כו', והכנסת אורחים כו', ועיון תפלה והבאת שלום שבין אדם לחבירו ובין איש לאשתו".

אָבער דערנאָך איז מען מסיים: „ותלמוד תורה כנגד כולם".

פרעגט דער קינד - מיט דער גאַנצער תמימות פון אַ קינד - באַ זיין טאַטן און זיין זיידן, זיין פעטער אָדער עלטערער ברודער: צי האָסטו היינט אויפגעעפנט אַ ספר און דאָרט אַריינגעקוקט און געלערנט?

וואו איז דער „תשא את ראש"?!

דער קינד האָט געזען אַז זיין טאַטע האָט דעם טאָג געאַרבעט און געהאָרעוועט, און געטאָן אַ סך גוטע זאַכן, „גמילות חסדים", „עיון תפלה" וכיו"ב; אָבער ער קוקט זיך ספּעציעל צו - זוכט שטאַרק - „תלמוד תורה", וויסנדיק אַז דאָס איז „כנגד כולם".

ובפרט אַז מ'דערציילט אים אויך דעם לימוד פון „תשא את ראש", כנ"ל - פאַרשטאַרקט דאָס ביי אים די שאלה און וואונדער צי די אַרום אים הויבן אויף די קעפּ, דורך ליגן אין לימוד התורה.

און ביי אַ קינד זיינען ניט שייך קיינע קונצן. אויב ער באַקומט ניט קיין תירוץ אויף זיין שאלה - פרעגט ער נאָכאַמאָל, מאי האי, מאי טעמא; ער ווייסט אַז די גאַנצע וואָך איז פ' כי תשא את ראש, קוקט ער זיך צו און פרעגט יעדער טאָג: וואו איז דער „תשא את ראש" - זונטאָג, מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך, דאָנערשטאָג, פרייטאָג, ועאכו"כ שבת?!

...טאַקע זיצן לערנען תורה מיט אַ געשמאַק!

פאַרשטייט זיך, אַז פון אַ קינד קען מען זיך ניט אַרויסדרייען מיט אַן ענטפער וואָס האָט קיין אָרט ניט, וואָרום אַ קינד פילט צי מ'זאָגט אים דעם אמת, און וועלכער פאָטער וויל דען זאָגן זיין קינד ניט דעם אמת - במילא איז פאַרשטאַנדיק אַז די שאלה פון דעם קינד איז מעורר און רופט אַרויס („והשיב לב אבות"), אַז באַ זיין פאָטער זאָל ווערן „תשא את ראש", ער זאָל זיך טאַקע זעצן לערנען תורה מיט אַ געשמאַק כו'*.

און כאָטש אַז אַמאָל קומט דאָס אָן שווער, ווייל ער איז פאַרמאַטערט פון אַ שווערען טאָג באַם אַרבעט - איז דאָ דער כלל אַז „איני מבקש כו' אלא לפי כחן", ווען דער אויבערשטער מאָנט אַ זאַך, האָט מען אויף דעם זיכער די כחות. (סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 364)

---

*) וענין זה נוגע גם ל„כבוד אב ואם" (...) - כי „כבוד שמים קודם לכבוד אב ואם" (...) וכמובן בפשטות: הקטן שמרג-יש שאביו אינו מקיים „תלמוד תורה כנגד כולם" ח"ו - הרי זה מחליש הכבוד שלו - לאביו.

B"H

Issue 13

In the Rebbe's Holy Care

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

Education in the Light of Chassidus

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

If You Talk the Talk, You Gotta Walk the Walk!

Without any doubt, the most prevailing influence upon a child's life is the child's impression of the conduct portrayed by his/her parents.

Although children may be verbally taught the ideals and ethics of our way of life, nevertheless, the image of the conduct of their paernts leaves a long-lasting impression upon them. Thus, by a parent portraying an earnest devotion to regular Torah-study, the child naturally follows suit.

The Rebbe teaches:

The extraordinary value of Torah-study relative to all other Mitzvos, is expressed in the *Mishna* that every Jewish child is taught to recite each morning.

The *Mishna* teaches: "these are the precepts that no fixed measure is prescribed: leaving the crops at the edge of the field, bringing the gift of the First Fruits, the Pilgrimage offerings, Kind deeds," etc.

"These are the precepts, the fruits of which man enjoys in this world, while the principal reward remains for the World to Come": honoring one's father and mother, performing deeds of kindness, hospitality, concentration in prayer, bringing peace between man and his fellow and between husband and wife."

The *Mishna* then concludes: ***"the study of Torah is equal to all of them"***.

In a naturally innocent manner, the child looks to his father, grandfather, uncle or older brother and asks: *"Have you designated time today to open a Sefer, look inside and study?"*

The child sees that his father has worked, toiled, and has done many good deeds ("acts of kindness"), and so on. However the child pays particular attention to "the study of Torah," knowing that it is "equivalent to all of them."

The child's curiosity is aroused particularly after studying the verse, "when you will raise the heads" (*"Ki Sisa es Rosh"*), which teaches that one must "raise (elevate) one's head" to Torah-study.

The child wonders and questions those around him: do they truly *"raise their minds"* by routinely engaging through Torah-study?

- And one cannot play games with children. When the question is not answered, the child asks again, "what is this?", "what is the reason?"

Knowing that the Torah portion of the week is *"Ki Sisa es Rosh",* he watches attentively as the days go by: *Sunday, Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, and all the more so on Shabbos,* and asks: "do you "raise your mind in Torah-study"?

One certainly cannot avoid responding truthfully, because a child senses when the truth is being told. And in any event, which father would want to tell his child an untruth?

...And Tell me No Lies!

Thus the child's mere questioning, prompts and arouses his father to "raise his mind", to actually sit down and study Torah enjoyingly (with "a *geshmak*").*

Although this may be difficult at times as one may be exhausted from a hard day's work, one must nevertheless remember that G-d assures us: "I only demand in accordance with one's capacity", hence one certainly has the capacity to succeed. (*Sefer Hasichos* 5747, vol. 1, p. 364)

*) This has bearing as well upon the child's fulfillment of the commandment to honor his parents, for the honor of Heaven is given precedence over the honor of one's parents. Thus, a child seeing his fathers' failure - heaven forbid - to study Torah ("the study of Torah is equivalent to all of them") consequently renders less respect toward his father.

Use Only As Directed

The [previous] Rebbe worked vigorously to establish *chadorim* for Jewish children to study Torah *'al taharas hakodesh'* (authentic Jewish study) to the point of self-sacrifice, endangering his own life as well as the life of his delegates to ensure that the methods of education were not altered from the traditional way they had been throughout the generations.

Certainly in our day where Jewish education doesn't require self-sacrifice, one ought to invest the greatest efforts to assure that Jewish children receive an authentic Jewish education.

The only pretext for the inclusion of Secular studies in the curriculum is when legal mandate leaves us no other option. Even then, the quantity must only be within the parameters prescribed by the state requirements.

Those who find it difficult to "withstand the test" need to be aware of the truth that one can "get away with" teaching Secular studies in the most minimal quota possible, with the least significance attached.

The First Constitution

Considering the fact that G-d-fearing people conduct many of the Jewish schools, there seems to be no unavoidable cause for the emphasis on secular studies that exists presently in various schools.

The faculty need only be encouraged and reminded to enhance their efforts to fulfill ***the will and law*** of the ***Almighty***, whose decrees have been in order ***long before*** the laws of the United States were called into being.

True, according to *Halachah*, "the law of the land is the law"; but firstly, in matters of Judaism no one besides for the Torah can dictate opinions...

Furthermore, within the framework of the Secular law one must seek to influence the students towards spending more time, and needless to say, more attention on Jewish studies. Only when no alternative exists should the minimal requirement be granted for Secular studies.

The Almighty tells us: "I only demand in accordance with one's capacity". Certainly with the slightest effort and paying the appropriate attention to it, one could suceed in decreasing the time that Jewish children spend learning Secular studies, and dramatically increase, both in quantity and in quality, their study of Jewish subjects.

In order to be successful at implementing this, one need only resolve with absolute conviction that this is a "must", because this is an explicit *Halacha* in the Laws of Torah-study and one can therefore be certain that one's efforts will be crowned with success. (*Likutei Sichos* vol. 16, p. 145)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון יד

היתכן שהנך ממלא תפקיד כזה לדבר את דבריו של „המן הרשע"?

... בפורים ישנה הדגשה מיוחדת - ע"פ „מנהג ישראל" - לשתף את הקטנים והקטנות בכל עניני פורים („וזכרם לא יסוף מזרעם"), וכמנהג ישראל שהילדים „מכים" את „המן" בעת קריאת המגילה, וכיו"ב.

ובכמה מקומות נהוג שהילדים עורכים „הצגת פורים" - שבה ממחישים את כל סיפור המגילה. ולכן, כשם שצריכים מישהו שישחק ויציג את התפקיד של מרדכי ואסתר, חרבונה, וכיו"ב, כמו כן צריכים מישהו שישחק ויציג את התפקיד של „המן" - לדבר את דבריו של המן, וכיו"ב.

וכאשר שואלים את הילד או הילדה: היתכן שהנך ממלא תפקיד כזה ב„הצגה" - לדבר את דבריו של „המן", בה בשעה שהנך קורא לו בשם „המן הרשע"?!

אזי משיב הילד - שיודע הוא שדיבורים אלו (דבריו של המן שמציג ב„הצגת פורים") אינם שייכים ל„יהודי" ח"ו. אבל אעפ"כ, מכיון שמבטיחים לו „פרוטות אחדות" עבור דבר זה, מוכן הוא לחרוג מציאותו - למשך זמן קצר בלבד - ולחזור על דבריו של המן! ובפרט - ממשיך הילד להצטדק - שהוא עדיין לפני „בר-מצוה" (או „בת מצוה"), וא"כ, אין לבוא אליו בטענות, ויתירה מזו - טוען הוא - מהכסף שיקבל עבור מילוי תפקידו ב„הצגה" יתן חלק לצדקה!

הרי ביכלתך להרויח כסף על ידי - להבדיל - חזרת משניות בעל-פה?!

וכאשר שואלים אותו: הרי ביכלתך להרויח כסף ע"י להבדיל חזרת משניות בעל-פה [כמנהג ישראל שההורים (או הזקנים) נותנים „פרסים" לילדים (או לנכדים) עבור הצטיינותם בענינים הקשורים עם תורה ומצוותי'], ולמה עליך „לשחק" את התפקיד של „המן"?! - עונה הילד, שעבור ה„הצגה" נותנים לו סכום כסף גדול יותר, או שמקבל זאת במהירות ובנקל יותר, וכיו"ב!

ועדיין ממשיכים לשאול אותו: אם אמנם משחק אתה את תפקידו של „המן" אך ורק כדי לקבל פרוטות אחדות - מדוע הנך „מונח" בזה כל כך, ועושה זאת מתוך חיות, בליווי תנועות ידים ורגלים וכיו"ב?!

...כי כולם יראו שהוא „שחקן" טוב שיכול לשחק ב„תיאטרון"!

עונה הילד: כאשר „ישחק" את תפקידו של „המן" בחיות וב„שטורעם", בקול רם ויפה ומתוך חיות - יזכה לקבל „כבוד" מהוריו וחבריו, כי כולם יראו שהוא „שחקן" טוב שיכול לשחק ב„תיאטרון", מכיון שהוא „שיחק" את תפקידו של „המן" בצורה טובה ביותר, עד שהצליח להפחיד את קהל השומעים, מכיון שדיבר את דברי המן (היפך הברכות וכו') בחיות ולהט גדול ביותר, שכולם יכלו לתאר לעצמם שכך דיבר המן הרשע בעצמו, רחמנא ליצלן!

ולכן מעוניין הוא „לשחק" את תפקידו של המן מתוך חיות וכו' - כי רק אז יקבל „כבוד" מכולם על היותו „שחקן" מעולה; משא"כ אם ישחק את התפקיד רק כדי לצאת ידי חובתו, בקול ענות חלושה, כך שיכירו בדבריו שאינו מתכוין לדברים שאומר!

ומוסיף הילד לטעון: מדוע באים אליו בטענות ושאלות וכו' - הרי המלמד והמורה-דרך שלו יודע שהוא קיבל על עצמו לשחק ב„הצגה" את תפקידו של „המן", ומכיון שלא מיחה בעדו, מובן שאין כל עול בכך - מדשתיק אודי לי'! ובפרט - שברוב הפעמים הודה לו בפירוש.

ומזה מובן עד כמה צריכים להקפיד על חינוך הקטנים - שאפילו אם מישהו ידבר על לבם שבשביל כסף (ובפרט אם יתנו חלק ממנו לצדקה) וכבוד כדאי להם להתנהג (אפילו לפי שעה בלבד) באופן שאינו מתאים ליהודי, ידעו שאין מה להתפעל מהצעה כזו! ועוד ועיקר - שלא ישאר שום רושם כלל וכלל מדיבורים אלו וכו'.

וכאשר משתדלים לחנכו באופן כזה בעודו צעיר לימים „חנוך לנער" - אזי בטוחים שגם „כי יזקין לא יסור ממנה"! (לקו"ש חל"א ע' 280)

בתור חסיד, חביבה עלי נקודה זו ביותר...

בהוספה על אישור מכתבו והחוברת ובהוספה על המברק שלי, אף שהערתי בענין מתנות לאביונים מובנת מאלי' ואין צריכה ביאור, אבל רצוני להשתמש בהזדמנות זו להוסיף עוד נקודה בזה. והיא:

נוסף על העיקר הוא הערך הדתי שבמצות מתנות לאביונים שהיא ממצות היום דפורים, ואדרבה כמבואר בדברי הרמב"ם עוד נעלה יותר על ענין דמשלוח מנות, יש בזה ערך פדגוגי לחנך ולהרגיל את הילדים לעבור על מדת הילדות ולתת ממונם למי שאינם חייבים לו ולא כלום, שיש בזה רגש עמוק יותר מאשר משלוח מנות לחבר או לחברתה. ובפרט אשר הפרשת צדקה בממונו צריכה לגרור, ועל כל פנים בהשפעת המחנך שיעורר על זה, גם צדקה בגופו ובטרחתו, שהם המדריכים הכי פעיליים להחליש רגש האנוכיות שהוא מקור לכל מיני התפרצויות והפרעות ועד לידי חטא ועון בפועל.

לא אכחד אשר בתור חסיד חביבה עלי נקודה זו ביותר, שהרי מיסודי תורת החסידות ונושאי' היא ההדגשה איך שאהבת ה' ואהבת התורה ומצותי' אחדים הם עם אהבת ישראל, ועד שכולי חד. (לקו"ש חל"ו ע' 267)

B"H

Issue 14

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Acting Tactics

Amongst its concluding verses, the Megillah states: "and their memory shall not cease from their offspring". Based on this verse, it has become a Jewish custom to involve the young children (boys and girls) in all the various aspects and events of Purim, like stomping out at *Haman*'s name during the Megillah reading etc.

Similarly, in many communities, children are encouraged to participate in a Purim performance in which the entire story of the Megillah is illustrated.

Inevitably, just as it is necessary to play the part of Mordechai, Esther and Charvonah, it is necessary for someone to perform the role of *Haman* - to project his form of speech and the like.

The question is thus posed to this child: " how can you perform the role of *Haman* and portray *Haman*'s words while simultaneously referring to him as *Haman* ***HaRasha*** (wicked)?"

To this the child responds: "true, these words that I utter while acting as *Haman* are not befitting for a Jew - G-d forbid. However, because I will be rewarded with 'a couple of *rubel*' for my participation, I am willing to temporarily forfeit my identity and speak the words of *Haman*!"

"In any case," the child continues to justify, "I am still younger than Bar Mitzvah (or Bas Mitzvah)," and should therefore not be challenged! Moreover, the child maintains that he intends to donate a portion of his paymemt - to charity!

When the child is asked however, "why don't you earn money by studying *Mishnayos* by-heart instead? (as the custom of many parents and grandparents, to award their children for their participation in matters pertaining to Torah); why must you play the role of *Haman*?! -

- The child responds that he is awarded a **larger**

Alternative Theater?

sum of money for acting **this** role! Or, because it is promptly forthcoming or more accessible than the reward for his studies!...

And when further asked, "If you are only playing the part of *Haman* for the sake of receiving 'a couple of *rubel*", why be so engrossed and excited when portraying the image of *Haman*?" -

- The child responds: "when I perform this part well, shouting in a loud voice and animating with enthusiasm, I receive more "honor" by my parents and friends." He wants them to recognize that he is a "good actor" and has acted so well, terrifying the entire audience while shouting the words of *Haman* with such vehemence and passion that one could actually imagine the "wicked *Haman*" speaking this way, Heaven forbid!

The child is therefore fascinated with playing the role of *Haman*, for he will receive this sought after 'honor' for being such an excellent 'actor'. Whereas by performing his part feebly, unenthusiastically and unmindful of what he is saying - he would not.

Furthermore, the child continues: "why challenge me with these questions? After all, my teacher is aware that I have accepted to play the part of *Haman* and hasn't protested! Apparently, then, his silence proves his consent; there must be nothing wrong with this." In fact, in most cases the teacher actually grants outright permission for this.

It is thus understood how attentive one must be with the education of children: Even if someone should attempt to convince them to conduct themselves in a manner that is inappropriate for a Jew for the sake of money (particularly when a portion will be given to *tzedakah*), or receiving honor - they must know to resist the influence.

And most importantly: if a child must - under the given circumstances - perform this role, no trace of this behavior should remain whatsoever!

When we endeavour to educate a child whilst still young, *"Chanoch lana'ar* (educate a child)", we can be sure that, *"gam ki yazkin"* ("even when he grows old",) *"lo yasur mimenah"* ("he will not deviate from it"). (*Likutei Sichos* vol. 31, p. 279)

Ego-Treatment

The Rebbe writes:

In addition to confirming the receipt of your letter and the enclosed brochure and in addition to my telegram, I wish to utilize this opportunity to add yet another point to our discussion.

Although my thoughts regarding the *Mitzvah* of giving 'gifts to the poor' (*'matanos laevyonim')* on *Purim* are self-explanatory and need no further explanation, I wish to add the following:

In addition to the *Halachic* obligation to give gifts to the poor on *Purim*, this has pedagogical value as well. For this educates and accustoms children to step beyond their natural selfishness, and share of their own money with one whom they owe nothing, which certainly makes a deeper impression on the child more-so than merely 'sending gifts to a friend'.

This is of course, in addition to the fact that according to the *Rambam*, the precept of *'matanos laevyonim'* is of greater significance than the precept of *'mishloach manos'* (sending 'gifts to a friend').

In fact, by means of the child allocating charity from his/her own funds (particularly when encouraged by an educator), this serves to weaken their innate selfish nature which is the origin of all forms of indecency and immodesty that naturally lead one to sin.

I do not fear to point out that, as a *Chassid* this point is particularly dear to me, as it is one of the cardinal principles and themes of *Chassidus*, namely, that love of one's fellow Jew is indivisibile with the love of G-d and Torah, and in fact are truly one. (*Likutei Sichos* vol. 36, p. 267)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון טו

דער אונטערשייד פון אַ איד ביז - להבדיל - אַ גוי

אידישע עוה"ז איז גאָר אַנדערש ווי להבדיל גוי'שע עוה"ז, כמעשה הידוע וואָס הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר מוהר"ש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האָט דערקלערט מיט אַ ראי' מוחשית דעם אונטערשייד פון אַ אידישע עוה"ז און, להבדיל, אַ גוי'שע עוה"ז.

דער פעטער רז"א און דער טאַטע זיינען געווען דאַן קליינע קינדער און האָבן זיך געשפילט אין גאָרטן, וואו דער זיידע איז געזעסן און געלערנט.

כ"ק אאזמו"ר מוהר"ש זצוקללה"ה ראה שהילדים טוענים ומתוכחים ביניהם. ויקרא אותם וישאלם מה הם מתוכחים ויבושו לומר. אחותם דבורה לאה שהיתה עמם ספרה שהדבור ביניהם הוא ע"ד וואָס ר' שלום דער מלמד האָט געזאָגט, אַז אין לקוטי תורה שטייט, אַז עס איז פאַראַן אַ אונטערשייד אין דעם טבע המדות פון אַ איד און, להבדיל, אַ גוי.

דער טאַטע זייענדיג דער פינפטער יאָר האָט ניט פאַרשטאַנען, האָט ניט געגלויבט אַז עס איז פאַראַן אַ אונטערשייד, דער פעטער רז"א האָט אים געגעבן צו פאַרשטיין ולא קיבל.

ויקרא כ"ק אאזמו"ר את המשרת בנציון וישאלוהו: אכלת היום? ויאמר: כן אכלתי.

האָסטו גוט געגעסן? וואָס הייסט גוט, - השיב - זאַט ב"ה.

און צוליב וואָס האָסטו געגעסן, שאלו עוד. והשיב: כדי צו לעבן.

און צוליב וואָס לעבסטו? כדי איך זאָל קענען זיין אַ איד און טאָן וואָס דער אויבערשטער וויל. ונאנח המשרת.

כ"ק אאזמו"ר אמר לו: שלח לי את הערל איוואַן (שהי' משרת בחצר).

כשבא איוואַן שאלו כ"ק אאזמו"ר: אכלת היום? כן.

הטוב אכלת? כן - השיב.

ובשביל מה הנך אוכל? והשיב: כדי איך זאָל לעבן.

ובשביל מה הנך צריך לחיות? כדי איך זאָל קענען נעמען אַ טרונק בראָנפן און פאַרבייסן.

ויאמר רבינו לבניו: רואים הנכם, אַ איד בטבעו עסט כדי ער זאָל לעבן, און דאַרף לעבן כדי ער זאל קענען זיין אַ איד און טאָן וואָס דער אויבערשטער הייסט. און גיט נאָך אַ קרעכץ אויך. ער פילט אַז ער איז נאָך ניט מיט'ן ריינעם אמת.

און דער ערל לעבט צוליב טרינקען בראָנפן און פאַרבייסן און שמייכעלט וואָס דאָס איז בא מהתענוג שמצייר בנפשו האכילה ושתי' שזהו תכלית כל עניניו.

גוי'שער עוה"ז - ער לעבט צוליב עסן ושאר עניני הגוף, אידישע עוה"ז, איז האָבן כח לעבוד את ה' בתורה ומצוות... (סה"ש ה'תש"ג ע' 72)

להזהר מחלב עכו"ם

סגנון שאלתו של אפיקורס - "אי אתם מודים שהקב"ה רואה את הנולד . . והא כתיב ויתעצב אל לבו" - היא באופן של אפיקורסות, ש"מוכיח" ממ"ש "ויתעצב אל לבו" שאי אפשר לומר שהקב"ה רואה את הנולד;

אבל ילד יהודי שואל בסגנון הפוך: ברור ומוחלט אצלו בוודאות שהתורה היא אמת, משה אמת ותורתו אמת, וברור אצלו ללא כל ספק שהקב"ה רואה את הנולד וכו', אלא שרוצה להבין (בשכלו) מה ההסברה בשינוי מחשבתו של הקב"ה, מהי הסיבה שהביאה לשינוי מחשבתו של הקב"ה, וכיו"ב.

ובזה מורה רש"י (ר"ת: רבן של ישראל, החל מילדי ישראל, בני חמש למקרא) הוראה לכל מלמד ומחנך - להקדיש תשומת-לב לסגנון הדיבור והשאלה של התלמיד והמחונך שיהי' בזהירות מכל ענין שיש בו שמץ ונדנוד או אבק של דעות שאינם ברוח האמונה,

ואם מוצא ח"ו ענין בלתי-רצוי, עליו להיות בבחינת "רבי יהושע" (כמרומז בהזכרת שם בעל המאמר), ע"ש "י-ה יושיעך", להשתדל ולעשות כל התלוי בו (המחנך) כדי להושיעו (המחונך), עי"ז שיעורר אותו ע"ד הזהירות מחלב עכו"ם, וכיו"ב בשאר ענינים שבגללם יכולים ליפול לו מחשבות בלתי רצויות. (סה"ש תנש"א ח"א ע' 71)

אָה! אַז אַ קינד הערט דאָס פון זיין טאַטען...

איינמאָל האָב איך געלערנט מיט ר' יצחק גרשון'ען דקדוק און ער איז געווען פון מיר זעהר צופרידן, אָבער אַליין פאַר זיך האָב איך געוואוסט, אַז דאָס איז נאָר מרחף'דיק, בין איך אַריין צום טאַטען און האָב אים אַלץ דערציילט און כ'האָב זיך פאַנאַנדערגעוויינט און בין געווען מוכן צו הערן מוסר פון טאַטען. אָבער דער טאַטע האָט דאָס גענומען באופן אחר, און האָט מיר אָנגעהויבן פאַרטייטשן:

"מלעיל ומלרע דאָס איז שמים וארץ, מלעיל איז תורה ומצות, מ"ע ומל"ת. מלרע איז דבר הרשות, אין דעם מלעיל דאַרף זיין אַ דגוש, בחוזק, יעדער דגש איז אַ אות כפול און אין צווייטן איז שטאַרקער. אין דעם מלרע דאַרף זיין אַ רפה, הגם דאָס איז דאָך דברים המותרים, אָבער זיי זיינען ניט קיין מחוייבים און זיי דאַרפן זיין בחלישות, נאָר וואָס עס איז מוכרח און ניט מעהר".

אָה! אַז אַ קינד הערט דאָס פון זיין טאַטען, איז דאָס אַ הוראת חינוך מושרשת לדורי דורות. (סה"מ תש"י ע' 87)

B"H

Issue 15

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

"There's More to Life than Beer!"

The previous Rebbe writes:

The material world of a Jew is very different from the material world of a gentile.

It happened once that my grandfather, the Rebbe *Maharash*, remarkably illustrated this concept to his children, my father (the Rebbe *Rashab*) and his older brother the *Raza* (*Reb Zalman Aharon*).

As young children, my uncle the *Raza* and my father were once playing together in the garden, while my grandfather sat and studied nearby.

My grandfather noticed that his children were excitedly discussing something amongst themselves. He called out and asked what they were arguing about. My father was embarrassed to reveal their topic of discussion.

Their sister *Devorah Leah* who was in the vicinity, explained to their father that they had been discussing a concept that *Reb Sholom 'der melamed'* (the teacher) had taught them from the Sefer *Likkutei Torah*. They learned that there is an essential distinction between the inherent character of a Jew, and - *lehavdil* - the inherent character of a gentile.

My father who was only five years old, did not understand this, and would not accept that there is truly a difference. My uncle the *Raza* attempted to explain it to him, but he did not accept his explanation.

My grandfather then called *Bentzion* the assistant, and asked him, "Have you eaten today?"

He answered, "Yes, I ate".

"Did you eat well?"

"What does 'well' mean?" he responded, "I'm satisfied."

"And for what purpose did you eat?" continued my grandfather.

"In order to live," he replied.

"And for what purpose do you live?"

"In order that I can be a Jew and fulfill the will of the Almighty," he answered, heaving a sigh. >

My grandfather said to him, "Send in the *'goy'* Ivan (who would look after the courtyard)."

When Ivan entered, my grandfather asked him: "Have you eaten today?"

"Yes," he answered.

"Did you eat well?"

"Yes," he replied.

"And for what purpose did you eat?"

"In order to live," he responded.

"And for what purpose do you need to live?"

"So that I can drink liquor and have a bite to eat."

The Rebbe then turned to his children and said, "Here you see very clearly the distinction between a Jew and a Gentile. A Jew eats to live, and lives for the sake of fulfilling the will of the Almighty. Moreover, when asked why he lives, the Jew sighs. This is because he feels that he has yet to reach genuine devotion in his Divine service.

The Gentile on the other hand, lives so that he can dine and drink liquor, and smiles to himself when envisioning the pleasure he derives from feasting and dining, for this is his foremost aspiration in life.

The material world of a gentile is to live for the sake of eating and other bodily concerns. The material world of the Jew is, conversely, purely to have strength to serve *Hashem*, study *Torah* and fulfill His *Mitzvos*." (*Sefer Hasichos* 5703, p. 72)

Speech Therapy

The Torah states (Bereishis 6:6), *"And Hashem reconsidered having made Man on earth, and He had heartfelt sadness."* Ostensibly, it appears that not long after G-d created man on earth He seemed to regret His decision.

In the attempt to understand this verse, various approaches can be taken. The heretic adopts the free-thinking approach: He asks, "how can one assume that the Almighty foresees the future when even the Torah writes, 'Hashem reconsidered having made Man on earth, and He had heartfelt sadness?'" He attempts to "prove" from the verse ("He had heartfelt sadness") that the Almighty does not foresee the future.

A Jewish child, however, asks the same question in a reverse manner. He is absolutely certainty that the Torah is true, "Moshe is true and his Torah is true" and has no doubt as to whether Hashem foresees the future.

His question merely stems from his desire to intellectually grasp the concept of Hashem's thought being subject to change; "what could be the reason for Hashem to change his thoughts", and the like.

Thus, *Rashi* - acronym for *Rabban Shel Yisroel* (teacher of Israel) - who recognizes the variance between the Jewish child and the heretic, points this out in his commentary to every teacher of children.

Firstly, by citing a *Talmudic* dictum in the name of *Rabbi Yehoshua*, *Rashi* indicates that a teacher of children ought to conduct himself in the spirit of ***Rabbi Yehoshua***, whose name is composed of the words *"Y-ah hoshi'achah"* - "G-d has rescued you":

A teacher of children ought to be attentive to the way his students ask questions. He ought to ensure that they do not express in the slightest measure views that are not in the spirit of faith in the Almighty.

If, G-d forbid, he does encounter undesirable elements, it is incumbent upon him to act in the spirit of Rabbi *Yehoshua* and "rescue" the child. This can be done by encouraging him to refrain from ingesting *'Chalav Akum'* (milk produced by a Gentile) or to abstain from other elements that may arouse similar foreign thoughts. (*Sefer Hasichos* 5751 vol. 1, p. 71)

The 'Ultimate' Soft Spot

The previous Rebbe once related:

It happened once, when I was studying Hebrew grammar with my teacher *Reb Yitzchok Gershon*, that he was especially pleased with my progress. But I knew privately that my understanding of the material was only superficial.

I entered my fathers chambers, and began to tell him of this. I gave way to tears, and I was prepared to hear *'mussar'* (rebuke) from my father. My father, however, related to this differently and began to explain:

"The penultimate (second-to-last letter) and ultimate (last) syllables of a word represent Heaven and Earth. The 'penultimate' corresponds to Torah and Mitzvos, the positive and negative commandments, while the 'ultimate' represents permissible affairs.

The 'penultimate' must be pronounced with a *'dageish'* - emphasis and intensity. For the *'dageish'* indicates the presence of a 'doubled' letter, and strength is manifest in pairs ('doubled').

On the other hand, the 'ultimate' (corresponding to one's permissible affairs) must be pronounced with a *'rafeh'* - in a weak tone. Matters that are merely 'permissible,' should be performed without enthusiasm. One should do only what is necessary and no more."

The previous Rebbe continued: "Ah! When a child hears such words from his father, they become instilled for generations to come!" (*Sefer Hama'amorim* 5710 p. 87)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון טז

דברים אלו עושים רושם חזק על התינוק על כל משך ימי חייו!

...כל האמור לעיל שייך ג"כ לקטני קטנים. כי מכיון שגם בהם נמצאת נשמה קדושה, הרי גם אצלם ישנו ה„פני ילכו", המבדיל אותם „מכל העם אשר על פני האדמה".

...וזהו ה„שטורעם" ע"ד מנהג ישראל לתלות בבית היולדת „שיר המעלות", וכמדובר בארוכה, שנוסף על טעם הפשוט - שיש בזה סגולת שמירה ליולדת ולולד, ובפרט שמירה להילד שיהי' בריא ושלם ושהוריו ירוו ממנו נחת אמיתי - הנה נוסף לזה, יש בזה עוד ענין עקרי, בנוגע לרך הנולד - שמיד בצאתו לאויר העולם יהי' מוקף בעניני קדושה;

ועד"ז ה„שטורעם" בנוגע ל„שיר ערש" שמזמרים כדי להרדים התינוקות - לדייק שיהיו עם תיבות שיש בהן תוכן של קדושה (כמו השיר „שתורה היא הסחורה היותר טובה").

ולא כמו שטוענים אחרים - למאי נפק"מ לתינוק בין יומו שנולד זה עתה? הרי, לכאורה, אינו רואה ואינו שומע הנעשה סביבו?!

אבל לאמיתו של דבר אינו כן, ואדרבה - תורת אמת ותורת חיים (הוראה בחיים) גילתה לנו שיש בזה נפק"מ מן הקצה אל הקצה! וכמבואר בספרים, דאע"פ שאין יודעים אם הדברים הגיעו לאזניו ועיניו הגשמיים של התינוק, הרי דבר ברור שהגיעו (ע"י אזניו ועיניו הגשמיים) לפנימיותו, שנשמתו שומעת ורואה (ועוד יותר שהיא "דערהערט") אותם, וכ"ז עושה רושם חזק על התינוק על כל משך ימי חייו.

התינוקות ינשקו את המזוזה לפני השינה

בדורות האחרונים כבר הסכימו חכמי הרפואה (אינם יהודים) בכך, שדברים שרואה ושומע אפילו תינוק בן יומו משפיעים עליו גם בגדלותו; אבל ענין זה כבר מובא בתורה . . שלכן מדייקים בכל בית יהודי שהתינוקות ינשקו את המזוזה שעל פתח חדרם לפני השינה, שבה כתוב „שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שעי"ז נחקק אצלם ש„ה' אחד" הוא השומר אותם, עם כל הנמצא בחדרם (כדאיתא בזהר שהמזוזה שומרת על כל הנמצאים בבית זה גם כשיוצאים מביתם); וכן נהגו בבתי ישראל ליזהר שלא יהיו ציורים של חיות ממינים לא טהורים על צעצועי הילדים כ"א רק בהמות ועופות טהורים וכיו"ב.

...מכל הנ"ל מובן גודל האחריות המוטלת על שכמם של הורים עבור כל ילד וילדה, לדאוג לחינוכם (המתחיל תיכף משנולד כנ"ל) ובריאותם הרוחנית והגשמית (שהרי גם הגשמיות של יהודי ה"ה רוחניות, שכן גם מצד גופם נקראים „גוי קדוש").

...ההשתדלות בענין החינוך מתחילה מחינוך עצמו!

- ומובן שההשתדלות בענין החינוך מתחילה מחינוך עצמו, כי גם אם הוא למדן גדול ו„מבין" בחינוך - הרי כשיתבונן באחריות המוטלת עליו, לחנך ילד שאודותו מעידה תורת אמת שהקב"ה שוכן בתוכו, בודאי יבוא לידי הכרה שצריך להיטיב את עצמו יותר ויותר כדי שיוכל לחנך את הילד הזה כדבעי כו' -

וגם כאשר הדבר קשור עם טירחא גדולה וקשיים גדולים (ולא רק בדמיונם של ההורים אלא שכך הוא באמת...) - הרי איזה ערך יש לכל הטירחא הזאת לגבי היוקר של התינוק השוכב בעריסה, כאשר בלבו הקטן של תינוק זה שוכנת עצמותו של הקב"ה!... אפילו נפש הבהמית של ההורים מוכרחת להסכים שזהו אושרם הכי גדול („דער גרעסטער גליק"), שע"י טירחתם ויגיעתם נתוסף בנוחיותו של חיי ורגשי תינוק כזה שבו שורה הקב"ה בכבודו ובעצמו! (מיחידות ט"ז אדר ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

בעט מען אין נאָמען פון רבי שמעון בר יוחאי:
יעדער פרייע מינוט - אויף לימוד התורה

איצטער דערנענטערט זיך די צייט ווען אייערע מוטערס און פאָטערס (אָדער קרובים) וועלן אייך פאַרשרייבן אין א „קעמפּ" (מחנה קיץ). בשעת ס'וועט זיך אָנהויבן „וואַקיישן", די צייט וואָס מ'ווערט באַפרייט פון בית ספר, וועט מען אייך פאַרשרייבן איר זאלט אַריינגיין אין אַ „קעמפּ" אויף מערערע טעג, וואָכן אָדער חדשים -

זאָלט איר בעטן די מוטער און דעם פאָטער, און די מוטער און פאָטער וואָס זיינען איצט דאָ, בעט מען באַ זיי אין דעם נאָמען פון רשב"י - אַז זיי זאָלן זיך משתדל זיין, ביז אין אַן אופן פון „יגעתי", האָרעווען, אויף אַריינשרייבן יעדער קינד און אַלע קינדער אין אַ „קעמפּ" וואו יעדער פרייע מינוט ווערט אָפּגעגעבן אויף לערנען תורה און מקיים זיין אירע מצוות, „תורתו אומנתו". (לקו"ש חל"ז ע' 129)

חינוך תורני - בלי פשרות

כבר באה העת להכיר בההכרח הגמור לעזוב את דרך הפשרות, ואם בשנים מקודם הי' מקום לשקו"ט אם כדאי לוותר על חלק מהעיקר בשביל להציל את החלק השני של העיקר (וכותב אני בדיוק מקום לשקו"ט, כי המסקנא גם אז היתה שאם יתחילו בוויתור על חלק מהעיקר הרי סו"ס מוותרים על כולו), הרי עתה ברור הדבר לאחר הנסיון של עשיריות בשנים.

ורואים שדרך הפשרות שונות ומשונות הביא לתוצאות נוראות, ופשיטא שצריך לעמוד חזק על הבסיס של חינוך תורני מבלי כל פשרות, אשר אז רק אז יש לקוות שיצילו הדור הצעיר ובמילא גם את הבינונים והזקנים.

ועוד זאת הראה הנסיון בדור האחרון, שהנוער בעצמו לועג לאלו ההולכים בדרך הפשרה, באמרם שאלו המפשרים לו היו מאמינים בעצמם באותם הדיעות שהם מלמדים אותם, לא הי' אצלם מקום לפשרה, ובפרט בדברים הקשורים עם תורת ה', שמובן אשר אין לבשר ודם יפוי כח לעשות פשרות בעניניו של הקב"ה. (אג"ק ח"ז ב'ק)

B"H

Issue 16

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

First Impressions

The traditional Jewish home has always been famous for the remarkable Jewish warmth and sanctity that radiates throughout its humble quarters.

More often than not, the intricate details of a Jewish home are tailored in precision to form a healthy and holy environment to raise wholesome Jewish children.

Of course, everything in the child's environment leaves an indelible impression on him/her, especially while still very young. In the following *Sicha*, the Rebbe spoke of the delicate care that must be attributed to various details of the Jewish home, often deemed trivial and insignificant, but in truth having deep and lasting effects on an innocent child.

The Rebbe said:

Every Jewish child has been blessed from On-High with a holy *Neshamah*. Hence, the Almighty assures them, "My presence shall go with you." Indeed, it is this blessing that sets a Jewish child apart from "all the nations upon the face of the earth."

This is the reason for the enthusiastic campaign (*'schturem'*) to disseminate the Jewish custom of hanging the *"Shir Ha'ma'alos"* in the quarters of a woman who has given birth.

The ordinary reason for this is of course, that it serves to safeguard both the mother as well as (and specifically) the child. It assures that they be healthy and unharmed and that the parents derive true *Nachas* from their child.

Kosher Cradle Mobiles

However in addition to this, the *'Shir Hama'alos'* addresses the essential necessity for the child to be surrounded by articles of holiness as soon as it emerges into the world.

In a similar vein, this applies to the lullabies that one sings to one's children while rocking them to sleep. One ought to ensure that they have words of holy content (e.g. the melody *"Torah iz der bester schiorah"* - "Torah is the finest merchandise").

There are those who challenge such 'superstition': what difference can things of such nature make to a child of one-day-old? The child is utterly oblivious to what transpires around him!

Yet the truth is to quite the contrary. The Torah which is a Torah of truth (*'Toras Emes'*) and a Torah of life (*'Toras Chaim'*) i.e. a 'guide to life', teaches that it makes a world of difference.

Many Torah sources explain that although one cannot determine whether the words or images have reached their physical eyes and ears, they certainly reach the child's inner dimension (**through** the physical eyes and ears). Their *Neshamah* hears, sees and absorbs them, making a permanent impression upon them for a lifetime.

Neo-Natal Education

In the latter years, non-Jewish medical experts have acknowledged that the elements that (even) a (newe-born) child is exposed to leave their mark, enduring even through adulthood. In truth however, the Torah has already taught this long ago!

It is for this reason that a marked effort is made in every Jewish home that prior to going to sleep, children kiss the *Mezuzah* that hangs on their doorpost.

For on the *Mezuzah* is written, *"Hear O Israel, the L-rd our G-d, the L-rd is One"*. It thus becomes engraved within them that "the L-rd who is One" protects them and all that is present in their quarters. (As stated in the *Zohar* that the *Mezuzah* protects all that is within one's dwelling even while one is in another location).

In this spirit, it is customary in Jewish homes to assure that the images on one's children's toys be only images of Kosher animals and birds, rather than those of non-kosher animals.

The immense responsibility that lies upon the parents' shoulders can thus be understood: it is they who carry the burden of caring for the education (which begins immediately after birth), spiritual and physical wellbeing of their child. (For even the material needs of a Jew are essentially spiritual, for it is by virtue of their physical bodies as well, that the Jewish nation is called a "holy nation").

The commencement of education begins with educating oneself. Even if one may be a learned scholar and skilled educator, one ought to feel compelled to yet advance and improve oneself upon recognizing the awesome responsibility of educating a child in whom the 'Torah of Truth' declares that the Almighty dwells within.

True, this may require much effort and may yield great hardships (real hardships - not simply imaginary!). But of what significance are all the hardships relative to the precious child sleeping in its cradle in whose 'little heart' (*'klaiyn hertzeleh'*) rests the essence of the Almighty?

Even the humble logic of the parents concedes that this is indeed the greatest gift, knowing that their labor and toil enhances the comfort of a child in whom the Almighty Himself dwells! (*Yechidus*, *Adar* 16, 5747 - unedited)

Spare Time for Torah

The time is approaching when your mothers and fathers (or relatives) will enroll you in a (summer) camp.

When your 'vacation' will begin i.e. the time when you will be dismissed from school, you will be enrolled in a camp for numerous days, weeks or months.

You [all] ought to ask of your fathers and mothers who are present here [as follows:]

You are requested in the name of *Rabbi Shimon Bar Yochai* to endeavor, even to 'toil' (*'Yaga'aity'*) to enroll every child and all children, in a camp where every spare moment is devoted to Torah-study and fulfilling Mitzvos. (From an address during the *Lag B'omer* Parade 5743 - *Likutei Sichos* vol. 37, p. 129)

Nothing But the Truth

The Rebbe writes:

The time has come to recognize the absolute necessity to abandon the approach of compromise. If in years passed there was room to discuss the legitimacy of sacrificing one aspect of faith in order to retain another more basic principle, certainly now, after the trial of several decades, the matter should be perfectly clear. (I write explicitly "discuss" being that the conclusion even **then** was unequivocal: When sacrificing a portion of the foundation, one ultimately forsakes it entirely).

One can clearly see that the various forms of compromise have led to awful results. Clearly, one must stand strong, resisting any compromise on the foundations of Torah education. Then and only then can we hope to rescue the young generation, and effectively the middle-aged and elderly as well.

The trial of the previous generation has also shown us that the children themselves denounce those who adopt the approach of compromise, saying, "had those who compromised genuinely believed in the opinions they professed, they wouldn't have compromised at all, especially with matters concerning G-d's Torah." For certainly no mortal has the right to compromise with the affairs of the Almighty. (*Igros Kodesh* vol. 7, let. 2100)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון יז

פועל'ן אויף דעם קינד אַז זיין שפילן **„באָל"** גופא זאָל זיין **„לשם שמים"...**

נאָך דערויף וואָס דער קינד לערנט תורה און ער וויל גיין שפילן „באָל", און ער גייט טאַקע שפילן „באָל" - איז ניט דער דרך אַז מ'זאָל אים שמייסן, ביז אַז ער וועט ניט וועלן גיין שפילן „באָל",

נאָר דער דרך איז, ווי דער רמב"ם זאָגט, אַז עס דאַרף זיין „חנוך לנער על פי דרכו", און עס דאַרף זיין „ימין מקרבת", טאַקע מיט אַ שטרענגקייט אָבער מיט „ימין מקרבת", ובלשון ווי דער רמב"ם איז דאָס מסביר, אַז מ'גיט דעם קינד אגוזים און ממון וכו' בכדי אַז ער זאָל בעסער לערנען תורה.

ועד"ז בנוגע צו שפילן „באָל": וויבאַלד דער קינד וויל בטבע שפילן „באָל", דאַרף מען אים מסביר זיין און פועל'ן אויף אים, אַז זיין שפילן „באָל" גופא זאָל זיין „לשם שמים". און די הסברה אין דערויף וואָס מ'זאָגט דעם קינד איז - אַז בכדי ער זאָל שפּעטער קענען נאָך בעסער לערנען תורה, דאַרף זיין התעמלות הגוף, און ער דאַרף אַרומלויפן...

...ביחד עם זה זאָגט מען אַז דאָס איז ניט פאַר אַן איש בריא!

און די עלטערן איז מען מסביר, אַז דאָס איז אַזוי ווי אַ „פיל", וואָס בשעת איינער דאַרף דערצו אָנקומען, איז מען דאָס ניט שולל פון אים נאָר מ'גיט דאָס אים, אָבער ביחד עם זה זאָגט מען אַז דאָס איז ניט פאַר אַן איש בריא.

...וואָס דאָס גופא (אַז זיין שפילן „באָל" איז אַזוי ווי אַ „פיל") קען מען נאָך ניט מסביר זיין דעם קינד, אָבער אַזוי דאַרף זיין דער צוגאָב צו דעם ענין...

...וויבאַלד אַז מ'לעבט אין אַ עולם חשוך - דאַרף מען אַלץ באַוואָרענען:

די כוונה פון המדובר לעיל איז ניט אַז ווען עס קומט היינט ביינאַכט זאל מען גיין נאָכפרעגן זיך ווי צו שפילן „פוט-באָל" (ניט אום שבת גערעדט), און אויב איינער טוט אַזוי איז ער אַ קטן בדעת און אַ טפש שבטפשים - וואָרום אויב מ'קען אויסנוצן די צייט אויף לערנען תורה און מקיים זיין מצות, און אַנשטאָט דעם גייט מען שפילן „באָל" - איז דאָס די גרעסטע טפשות, כמובן בפשטות,

מערניט אַז מיט אַ קינד כפשוטו - אָדער אַ קינד בידיעות...

...בשעת עס קומט אָבער צו אַ איד וואָס ווייסט די יקרות פון זיצן און לערנען תורה און מקיים זיין מצוות - איז ניט דער דרך אַז ער זאָל גיין שפילן „באָל", און דערנאָך צוקומען צו דער מעלה פון אַ בעל תשובה . . ד.ה. אַז ער וויל טאָן אַן עבירה לשמה - ניט צוליב דער עבירה, נאָר צוליב מעלת התשובה וואָס דאָס וועט דערנאָך ברענגען!

זאָגט מען אים: „האומר אחטא ואשוב" איז היפך הכוונה און היפך פון גאַנץ תומ"צ. וואָס די ראי' אַז דאָס איז „אחטא" איז - דערפון וואָס דורך זיין גיין שפילן „באָל" איז ער מבטל פון זמן לימוד התורה.

ס'איז מערניט אַז בשעת מ'האָט צוטאָן מיט אַ קינד (כפשוטו, אָדער אַ קינד בידיעות) וואָס פאַרשטייט נאָך ניט די יקרות התורה, ובמילא וויל ער שפילן „באָל", דאַרף מען אים מחנך זיין „על-פי דרכו", און אים אָנווייזן ווי ער קען שפילן „באָל" לשם שמים... (משיחת ש"פ שמיני ה'תש"מ - בלתי מוגה)

באַווייזט ער דער גוי אַז אידישקייט **איז מנצח!**

נאָך אַן אופן ווי דער שפילן „באָל" פון דעם קינד קען זיין „לשם שמים", וואָס דאָס קען מען אויך מסביר זיין צו דעם קינד בפשטות: מ'איז מסביר צו דעם קינד, אַז בשעת ער שפילט „באָל" מיט אַ גוי, וויל ער טאַקע אַריינשלאָגן דעם „באָל" וואוהין מ'דאַרף אים אַריינשלאָגן, און ער וויל מנצח זיין, איז אָבער די כוונה פון דעם גוי - אַז ער (דער גוי) זאָל מנצח זיין; משא"כ די כוונה פון דעם אידיש-קינד איז - אַז אידישקייט זאָל מנצח זיין.

וואָס דאָס טוט ער אויף דורך דערויף וואָס ער טראָגט ציצית און עסט כשר, און פאַר דעם וואָס ער גייט שפילן דאַווענט ער, און נאָך דעם וואָס ער איז מנצח - זאָגט ער „ברוך ה'" אַז ער האָט מנצח געווען.

וואָס דערמיט באַווייזט ער דער גוי, און ער באַווייזט דער וועלט, אַז אע"פ וואָס ער פירט זיך ווי אַ איד, איז דוקא ער דער וואָס האָט אַריינגעשלאָגן דעם „באָל" אין דעם אָרט וואו מ'דאַרף אים אַריינשלאָגן, און דוקא ער איז מנצח, ואדרבה, צוליב דעם גופא וואָס ער האט זיך געפירט ווי אַ איד, דערפאַר קען ער זיין דער בעסטער אין שפילן „באָל"! (משיחת ש"פ שמיני ה'תש"מ - בלתי מוגה)

„צו וואָס דאַרף אַ אינגעל האָבען צאַצקעס?" - אדנ"ע התאפק, ולא אמר מאומה...

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיפר: בא' מנסיעותיו של אדנ"ע, בבואו חזרה לליובאוויטש קודם חג הפסח תרמ"ח (או תרמ"ט?), הביא לי מתנה. בחול המועד פסח קראני ואמר לי שבתיבה זו היא המתנה, אבל רצונו שלא אפתחנה עד אחרי הספירה, וחבשה בפתיל, ואחרי החג הניח ג"כ חותם עלי'. אחרי חג השבועות פתחה, והי' בה סלאָן. רצתי להראות לזקנתי (הרבנית רבקה) את המתנה שהביא לי אבי. בראותה את המתנה, לקחה ממני, באמרה: צו וואָס דאַרף אַ אינגעל האָבען צאַצקעס, ונתנתה למוסיע בת דבורה לאה. אדנ"ע התאפק, ולא אמר מאומה. (רשימות, חוב' קפה ע' 10)

גם בשעת השחוק צריכים להתנהג בדרך ארץ

הלימוד עם נערים דורש מסירה ונתינה לא רק בשעת הלימוד כ"א גם בזמן שאין לומדים צריכים להשגיח על הילדים והנערים איך הם משחקים, ווי זיי שפילען זיך, שלא יתקוטטו ולא יריבו זה עם זה ובפרט שלא לדבר דברי העזה וחוצפא, גראבע רייד, ולהסביר להם כי גם בשעת השחוק צריכים להתנהג בדרך ארץ ולהזהירם על כיבוד הורים ועל נט"י שחרית ולסעודה ולהשגיח על תפלתם... (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ח ע' תיד)

B"H
Issue 17

In the Rebbe's Holy Care

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Sports Overdose

Amongst the core teachings illuminated by Chabad Chassidus is the concept of utilizing all aspects of one's material existence for a Divine purpose. Chassidus teaches each individual how to engage in the material necessities of life purely to further enable one to engage in Torah study and the performance of Mitzvos.

A most pertinent example of the above is teaching children to engage in recreational activities in order to assist them in their Torah study.

The Rebbe explains:

After a child has already concluded his Torah studies and desires to play "ball", it would certainly be inappropriate to chastise him until he no longer wishes to play.

Rather, the proper approach to similar matters such as utilizing rewards to propel a child to study is, as Maimonides explains, "'teach a child according to his way,' through using an inviting, sympathetic yet firm hand, awarding the child with 'nuts and monetary rewards.'"

Indeed, because the child naturally wishes to play "ball," one must teach the child that the activity of playing ball itself should be "for the sake of heaven."

In fact the child ought to be explained that in order for you to better study Torah, it is necessary for you to engage in physical exercise and 'run around' a bit.

This is the appropriate way to explain this to children. The parents however, ought to be explained that playing "ball" is equivalent to taking a 'pill.' When in need of ingesting medication, one certainly does not reject it but gives the medication to he who needs it. Nonetheless, it is clearly noted that this is no remedy for a **healthy** person.

Similarly, it is exclusively the child who is taught to play ball for the sake of heaven, simply because this may prove to be the most relevant and spiritually fulfilling message for his present spiritual standing. The "medication" is for **him**. However, for one who recognizes the significance of Torah-study and fulfillment of the Mitzvos, engaging in such activity would be equivelant to ingesting medication which has been prescribed for another, making it lethal.

Obviously, when explaining sports to a child, one cannot present the concept of playing ball as being compared to medication. Yet this must be one's approach to the issue.

That being said, I must unfortunately point out the following:

With the aformentioned, I do not intend to encourage people to begin (tonight, after Shabbos) to inquire how to play "football", for such behavior would indicate childish intelligence.

For if one understands the virtue of Torah-study and the fulfillment of the Mitzvos, it would certainly be foolish to forfeit an opportunity to engage in their study and observance for playing ball instead!

In addition, it would certainly be inappropriate for one who recognizes the significance of Torah-study to suggest that one may first play ball and subsequently attain the virtue of repentance (*Teshuvah*). For one who deliberately sins with the intent to subsequently repent is not granted the opportunity to repent from on-high. In fact, such an approach counters the Divine intent, and is antithetic to the entire Torah.

Of what 'sin' is 'playing ball'?

In this instance, it is a matter of relinquishing the opportunity to study Torah to play ball instead. It is only a child (either in age or in intelligence) who has yet to recognize the significance and virtue of Torah-study, who must be taught "according to his way" to play ball, but to play 'for the sake of heaven'.

• • •

There is an additional approach to playing ball for a Divine purpose that can, in fact, be explained to children.

While playing ball with a Gentile, the motivating objective of the Jewish child should be for ***Yiddishkeit*** to triumph.

The child should be taught that this can be achieved by wearing *'tzitzis'*, eating Kosher food and *'davening'* before the game, and upon being victorious, proclaiming *'Boruch Hashem!'*. For the child thus shows the Gentile as well as the enire world that although he conducts himself as a Jew, it is ***he*** who managed to score the goal and win the game. It's **especially** because he conducts himself as a Jew that he can be the best at playing ball! (*Sicha*, *Parshas Shmini* 5740 - unedited)

Under Constant Surveillance

The previous Rebbe writes:

Teaching children demands one's continuous devotion not only during the fixed times of study, but during their free time as well. One must observe how the children and youngsters play, assure that they do not quarrel amongst themselves, and most importantly, that they refrain from talking insolently and from using vulgar language.

One ought to explain to them that even while one plays one must behave respectfully. One should caution them to behave respectfully towards their parents, encourage them to wash *'netilas yadayim'* both in the morning, as well as before meals. In addition, their manner of prayer ought to be supervised as well. (*Igros Kodesh Rayatz,* vol. 8, p. 414)

Toys for Us?

The Rebbe writes:

My saintly father-in-law, the [previous] Rebbe once related: When my father (the Rebbe *Rashab*) returned to Lubavitch from one of his trips before the holiday of *Pesach* 5648 (49?) [1888-89], he brought a gift for me.

During *chol hamoed*, he summoned me and told me that there was a gift for me in a particular box but that he wishes that I do not open it until after the *Sefirah*. He tied a cord around it and after Pesach, also placed a seal on it.

After the holiday of *Shavuos* he opened it, and inside was a *'Salon'* (Russian toy). I immediately ran to my grandmother (*Rebbetzin Rivka*) to show her the gift that my father had brought for me.

Upon seeing the gift, she took it from me saying, "what does a boy need toys for?" and proceeded to give it to my cousin *Musia* the daughter of *Devorah Leah* (the daughter of the Rebbe *Maharash*). My father restrained himself, but didn't say anything... (*Reshimos*, Issue 185, p. 10)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון יח

שנתיים ושלוש לפני החתונה: לימוד התורה ללא דאגות

בביאור הטעם ש„בן שמונה עשרה לחופה" - כותב אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה, ש"בימיהם שהיו לומדים עם הנערים מבן עשר שנים ואילך חמש שנים משנה וחמש שנים תלמוד . . אם לא הי' נושא כשעברו עליו עשרים שנה הי' עובר על מ"ע של תורה פרו ורבו. ותחלת זמנה הוא מבן שמונה עשרה, כי גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כ"כ בטרם יוליד בנים הרבה" (משא"כ אח"כ - „ריחיים בצווארו ויעסוק בתורה" (בתמי'), ולכן, לימוד התורה אז אינו אלא באופן השייך ל„בעל עסק").

הרי שרבנו הזקן כותב בפירוש, שלא זו בלבד שעד החתונה אפשר לשבת וללמוד תורה במנוחה, אלא יתרה מזו - שגם שנתיים ושלוש אחרי החתונה אפשר ללמוד תורה במנוחה, ללא דאגות הפרנסה.

הקב"ה מפרנס למעלה משני ביליון בני אדם...

ואילו היום - נתחדשו ענינים חדשים: [(כ"ק אדמו"ר אמר בבת-שחוק:) הנני אומר „נתחדשו" - בהתאם להמבואר בקונטרס עץ-החיים ע"ד הצחות ש„חידושים" אמיתיים הם חידושים שלא נאמרו בסיני, שהרי דברים שכבר נאמרו למשה מסיני (כמאמר חז"ל „מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני") אינם חידושים אמיתיים... ועד"ז בעניננו: סדר העולם צ"ל ע"פ התורה, כמאמר „אסתכל באורייתא וברא עלמא", ואילו כאשר מנהיגים סדרים חדשים שאינם ע"פ תורה, ה"ז „חידושים ממש"...]

לא זו בלבד שאין עוסקים בתורה שנתיים ושלוש אחרי החתונה - אלא להיפך: שנתיים ושלוש לפני החתונה מתחיל כבר הסדר ד„ריחיים על צווארו", שאינו יכול ללמוד, כיון שעליו לחשוב אודות „הסתדרות", הנקרא בשם העולם: „תכלית"...

...אך הוא טרוד במחשבה אם הקב"ה יפרנס גם אותו!

הוא חושב „מה יצא ממנו", אם יהי' סוחר או יעסוק בעבודה אחרת כו' - בדוגמת „מלאך הממונה על ההריון", שמעביר במחשבתו את כל פרטי טבע העובר, אם יהי' „חכם או טפש" וכו'.

הוא לא דואג עבור עצמו; הוא „דואג" רק ליכלתו של הקב"ה ("ער וויל נאָר באַוואָרענען דעם יכולת פון אויבערשטן"): כיצד יספק לו הקב"ה פרנסתו! - הקב"ה מפרנס למעלה משני ביליון בני אדם, אך הוא טרוד במחשבה אם הקב"ה יפרנס גם אותו...

ומכיון שראשו שקוע ב„תכלית", אין הראש יכול לעסוק בלימוד התורה, וממילא אין הוא מצליח בלימודו, ושולח „פתקים" ומתלונן על כך שאין לו הבנה בלימודו... וכי איך יוכל להבין הלימוד, בה בשעה שאינו לומד באמצעות הראש, אלא באמצעות „חלק התחתון" שבו, שהרי הראש עסוק ב„תכלית"!...

הוא סבור: בודאי **הקב"ה מנהיג את העולם ע"פ מה שכתוב ב„עיתונים" שב„אמעריקא"!**

...נוסף לזה - הרי כמה שנים קודם הנישואין מתחיל הוא להתנאות ולהתגנדר („פוצן זיך"), להקפיד שצבע העניבה יהי' בהתאם לצבע הגרביים... - ובפנימיות הדברים: שהראש יהי' בדומה לרגל!- בחשבו שכך ייקל עליו להשיג „שידוך".

האמת היא ש„ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני", אבל הוא סבור שמכיון שנמצאים ב„אמריקא", הרי בוודאי הקב"ה מעיין ב„עיתונים", ומנהיג את העולם על-פי מה שכותבים ב"עיתונים" שב"אמעריקא"...

- כ"ק מו"ח אדמו"ר נהג לומר, שאותו הבורא שנמצא „מעבר לים", הוא הבורא הנמצא גם ב„אמעריקא". אבל הוא סבור שב„אמעריקא" הנהגת הקב"ה היא על-פי ה„עיתונים" שב„אמעריקא"!...

ולכן הוא מתנאה ומתקשט, כדי שכאשר ישאלו אותו ע"ד מעמדו ומצבו („וואָס טוט זיך מיט דיר") בנוגע לשידוך - הרי בחיצוניות הוא „אָלרייט" ("בסדר גמור"),

- באנגלית נקרא מצב כזה: „אָלרייט", ומזה מובן שבלשון הקודש הרי זה בדיוק להיפך... ע"ד הנהגת החסידים, שכאשר רצו לדעת את דעתו של הרבי בענין מסויים, ולא היתה דרך לפנות אליו כו' היו שואלים „מתנגד" ועושים להיפך... - וכאשר שואלים אותו אודות "פנימיות" - דהיינו „הסתדרות"... - עונה שהוא „עושה פרנסה" („ער מאַכט אַ לעבן") בסכום של שמונים דולר לשבוע!

„פעטאַך"! „דו מאַכסט אַ לעבן?! דער אויבערשטער **גיט אַ לעבן!"**

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם: „פעטאַך", וכי אתה הוא ה„עושה פרנסה"?! הקב"ה הוא הנותן פרנסה! („דו מאַכסט אַ לעבן?! דער אויבערשטער גיט אַ לעבן!") - אבל הוא איננו רבי, הוא רק „חסיד", ולכן יכול הוא לומר שהוא „עושה פרנסה" בסכום של שמונים דולר לשבוע... בחשבו שהדבר יביא לו תועלת!

...נקודת הענין: כאשר ישנו דבר המבלבל לענינים רוחניים, כגון גזירה רח"ל, ישנם שני דרכים: דרך אחת היא - לוותר במקצת למנגד, כדי שעי"ז יחדל מלבלבל ולהפריע („וועט זיך יענער אָפּטשעפּען"). הדרך השני' היא - לא לוותר אפילו כחוט השערה.

וההוראה מפרשתנו, שכאשר הולכים בדרך הוויתור, מסתבכים יותר ויותר („קריכט מען אַריין אַלץ ווייטער און ווייטער"), ומתחיל להיות בלבול גם בנוגע לענינים נוספים. ויתירה מזו - עי"ז נעשה שעבוד גם בגשמיות.

לאידך גיסא, כשהולכים בדרך השני', שלא לוותר על שום דבר - נפטרים מכל הענין, ומצליחים לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות. (משיחת ש"פ שמות ה'תשט"ז - בלתי מוגה)

B"H

Issue 18

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Meeting with Your Career Advisor?

In the laws of Torah Study, the Alter Rebbe explains the rationale of the *mishna* that states "Eighteen years old for marriage" as follows:

"Formerly, children the age of ten and older would spend five years studying Mishna, then five years studying the Talmud. If one would not marry by the age of twenty, he would have transgressed the positive commandment of "Be fruitful and multiply".

"The time for marriage began at eighteen years of age because following marriage, it was yet possible to study for two or three years without much (financial) burden, and before having many children."

Hence, the Alter Rebbe explicitly writes that one can study without an overwhelming burden of providing a livelihood, not only until one's wedding, but even for a period of two or three years following the wedding.

Today, however, new and novel approaches have been introduced.

– [(The Rebbe laughed as he said:) I say "new approaches" in the same sense that *Kuntres Eitz Hachayim* speaks in jest of truly novel insights into Torah (*'chiddushim'*) that were not conveyed to Moshe on Mount Sinai.

For our sages teach us, "Any novel insight that a distinguished scholar will introduce in the future has already been conveyed to Moshe at Sinai." Thus, "authentic novel insights" refer to those not possessed within the Torah.

The same relates to the case in point. All worldly affairs must follow the Torah teachings, as implied in the statement, "the Almighty peered into the Torah and created the world". Whereas, if we revolutionize novel modes of conduct that do not accord with the Torah teachings, this constitutes ***truly*** novel ideas].

The custom has become to not only refrain from Torah-study for two or three years *following marriage*, but even more so: for two or three years *prior* to marriage, one already begins the routine of "a millstone on his shoulder"; He claims that he is unable to study Torah because he is eager to "organize" himself, as commonly referred to as "preparing for his future".

One begins to be concerned with "what will become of him." "Should I become a businessman or engage in some other profession?..." Much like "the angel responsible for conception" who reviews all the possible characteristics of a newborn, "should it be wise or foolish?!"

Of course this individual isn't concerned for himself... he is merely concerned with the capability of the Almighty... "how will the Almighty provide me with a livelihood?"

The Almighty provides sustenance for over two billion people, yet he is still concerned whether the Almighty is capable of sustaining him as well!

Because his mind is occupied with pursuing his "future", he in turn cannot focus on Torah-study and inevitably fails to succeed in his studies. He then sends me letters and bemoans his predicament, how he does not grasp his studies. How can one expect to master his studies when instead of utilizing his head, he uses his "lower end"... because his *head* is occupied with pursuing his "future"?!... (*Sicha Parshas Shemos*, 5716 - unedited)

נדפס על ידי
משפחת וואולסטאן שיחיו
שירוו מכל יו"ח הרבה נחת חסידותי

Overdressed?

In addition, one begins to display meticulous attention to his appearance already several years prior to marriage. One "dresses up" assuring that his tie matches his socks... In essence this implies "equating one's head with one's feet", thinking that this will benefit him while seeking a *"shidduch"*.

The truth is that forty days before a fetus is formed, a heavenly voice declares, "the daughter of so-and-so shall be married to so-and-so", and all is predestined. Yet, he imagines that because he now resides in "America", the Almighty certainly reads the "newspapers" and conducts all worldly events according to the ideals expressed in the American "newspapers"!

The [previous] Rebbe, my father-in-law was accustomed to say, "the same Creator of heaven-and-earth who exists "on the other side of the ocean" is the same Creator in "America" as well." Yet, one imagines that in "America" Hashem follows what's written in the "American newspapers"! One therefore attempts to enhance ones looks so that when approached as to ones progress with respect to a *"shidduch"* - he will appear to be "alright".

[In the English language such a state is termed "alright". It follows that the Hebrew equivelant implies the reverse... Similar to the approach employed by Chassidim when in need of the Rebbe's position, yet had no means of communicating with him. They would ask the opinion of a *misnaged (opposer of chassidus)* and do precisely the *opposite*].

Better than Compromise

When asked however, concerning the essential aspects, i.e. what he intends for the future, he answers that "he makes a living" in the sum of eighty dollars a week [the modern equivelant of an average salary - *ed.*]!

My revered father-in-law, the [previous] Rebbe once said: "Fool, do you think ***you*** are the one who 'makes a living'? ***Hashem*** is the one who provides one's livelihood!"

One claims however, that being that he is not a Rebbe, he is merely a "chassid", he can therefore say that he "makes a living" of eighty dollars a week, imagining that this will be of benefit to him!

...The crux of the issue is as follows: when confronted with challenges that hinder one's spiritual growth, two approaches can be taken: one can concede in a minute measure to the opponent so that he cease to disturb and interfere. Alternatively, one does not compromise at all.

This week's Torah portion teaches that if one takes the path of compromise, one eventually becomes all the more entangled, which results in negative repercussions that effect one's material affairs as well.

On the other hand, if one follows the alternative path of no compromise at all, it liberates one in all matters, and one attains success both spiritually and physically. (*Sicha Parshas Shemos*, 5716 - unedited)

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון יט

אַ חינוך כדבעי קען ביי דעם קינד אַרויסרופן אַ תשוקה נפלאה צו ג-טלעכקייט...

דער רבי נ"ע איז אַריין צו זיין זיידן כ"ק אדמו"ר הצ"צ (צו מקבל זיין די ברכה בשייכות מיט זיין יום הולדת) און האָט זיך פאַנאַנדערגעוויינט, זאָגנדיק: פאַרוואָס האָט זיך דער אויבערשטער באַוויזן צו אברהם אבינו און צו אונז (אים) באַווייזט ער זיך ניט?

האָט אים דער צ"צ געענטפערט: אַז אַ איד (אַ צדיק), צו ניין און ניינציק יאָר, איז מחליט אַז ער דאַרף זיך מל זיין, איז ער ווערט אַז דער אויבערשט-ער זאָל זיך באַווייזן צו אים.

...ווי גערעדט אַמאָל בארוכה, איז איינע פון די הוראות וואָס מ'דאַרף אַרויסנעמען פון דעם סיפור: וויבאַלד דער מאורע הנ"ל מיט'ן רבי'ן נ"ע האָט פאַסירט ווען ער איז געווען אַ קינד פון פיר אָדער פינף יאָר, „בציר מבר שית" - איד דערפון אַ הוראה, אַז אפילו אַ קינד וואָס איז אַלט פיר אָדער פינף יאָר, קען מען ביי אים אַרויסרופן (דורך אַ חינוך כדבעי) אַ תשוקה צו רוחניות און ג-טליכקייט, ביז צו אַ תשוקה נפלאה וואָס רופט אַרויס בכי'.

...ביז ג-טלעכקייט ווערט „דברים שהם אהובים אצלו" - אַ טייל אויך פון „קטנות שניו"!

און ס'איז ניט קיין סתירה דערצו פון הוראת הרמב"ם בנוגע דעם אופן הלימוד מיט אַ קטן, אַז מען דאַרף אים מזרז זיין „בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו . . קרא ואתן לך אגוזים כו'" - ווייל דער מאורע הנ"ל (ובפרט נאָך דעם ווי כ"ק אדמו"ר האָט עס מפרסם געווען), האָט מגלה געווען דעם דרך בחינוך. וי"ל נאָכמער - מחדש געווען דעם דרך בחינוך, (ובל' החסי-דות) ער האָט געעפנט אַ נייעם צינור, אַז מען זאָל קענען מחנך זיין אַ קינד, ביז ג-טלעכקייט זאל ווערן „דברים שהם אהובים אצלו", אַ טייל אויך פון זיין „קטנות שניו"...

מען דאַרף אָבער האָבן אַ ביאור: פאַרוואָס טאַקע האט זיך דער ענין אויפגעטאָן ערשט בדורות האחרונים, און דורך (אַ מאורע וואָס האָט פאַסירט מיט) דעם רבי'ן נ"ע?

וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים הביאור וואָס דער גילוי פון פנימיות התורה איז געקומען דוקא בדורות האחרונים (דורכ'ן אריז"ל, און דערנאָך דורכן בעש"ט, ביז אין אַן אופן פון השגה והבנה דורך תורת חסידות חב"ד) - דלכאורה, אכשור דרא בתמי'?

איז ידוע איינער פון די ביאורים בזה, אַז אדרבה: מצד דעם וואָס בדורות האחרונים איז דער חושך גרעסער, דאַרף מען האָבן אַ הוספה אין אור הקדושה. ועד"ז איז אויך בנדו"ד: מצד דער התגברות החושך שבדורות האחרונים, האָט מען דוקא איצט געגעבן דעם כח צו מחנך זיין קינדער „בציר מבר שית", אַז רוחניות און אלקות זאל ווערן אַ טייל פון זייער לעבן, כנ"ל.

און דאָס איז אויך דער טעם וואָס ענין זה האָט זיך אויפגעטאָן דורך (אַ מאורע וואָס האָט פאַסירט מיט) דעם רבי'ן נ"ע: מעניניו המיוחדים פון רבי'ן נ"ע איז געווען - וואָס ער האָט מייסד געווען ישיבת תומכי תמימים, וואו מ'זאל לערנען נגלה דתורה צוזאַמען מיט פנימיות התורה, אַלס אַ תורה אחת.

איז אַלס אַ הקדמה דערצו האט מען געדאַרפט פותח זיין אַ נייעם צינור און אַ נייעם דרך אין ענין החינוך, אַז אפילו ווען דער קינד איז נאָר אַלט פיר אָדער פינף יאָר, קען מען ביי אים אַרויסרופן אַ תשוקה נפלאה, ער זאל גלוסטן אַז דער אויבערשטער זאָל זיך צו עם באַווייזן.

און דער הנהגה האמורה באַ די וועלכע מ'רופט „משיחי" - ווערט די הכנה קרובה צו ביאת וגילוי המשיח ווען עס וועט זיין וירא ה', „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר" למטה מעשרה טפחים... (לקו"ש ח"כ ע' 61)

אַ אידיש קינד דאַרף זיין דורכגעדרונגען מיט „משיח" - אין עוד מלבדו

האמור לעיל* האָט אַ שייכות מיוחדת צו אידישע קינדער, תינוקות של בית רבן, ווי חז"ל זאָגן: "אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן".

איינער פון די ביאורים אין דעם (נוסף אויף דעם פירוש אין מפרשים): דער חינוך פון תינוקות של בית רבן דאַרף זיין אין אַן אופן אַז די תינוקות ווערן אינגאַנצן דורכגענומען און דורכגעדרונגען מיט דעם ענין און נקודה פון „משיח", אַזוי, אַז בשעת מ'גיט נאָר אַ קוק אויף אַ אידיש קינד איז וואָס זעט מען? - משיח'ן!

זייער גאַנצע מציאות איז „משיח" - דער גילוי פון „אתה הראת גו' אין עוד מלבדו".

„צבאות השם" - אינגאַנצן איבערגעגעבן צום אויבערשטן אַליין

...דער ענין איז ספּעציעל אונטערשטראָכן אין די תינוקות של בית רבן פון אונזער דור - וועלכע ווערן אָנגערופן (בהסכמת גדולי ישראל) מיטן נאָמען „צבאות השם":

דער נאָמען „צבאות השם" באַדייט - אַז די קינדער זיינען אינגאַנצן איבערגעגעבן און בטל צו דעם אויבערשטן, בדוגמא (און נאָך מער) ווי „סאָלדאַטן" צו זייער „גענעראַל". און ביז בלשון הכתוב ביצ"מ - „הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם", נאָך העכער ווי די מדידות והגבלות פון אַ „צבא".

דערפון איז מובן, אַז אין די אידישע קינדער - אינגעלאַך און מיידעלעך - פון אונזער דור, איז נאָך מער ניכר בגלוי ווי זיי זיינען „משיחי", „משיחי" פון דעם אויבערשטן אַליין. וועלכע ווערט די הכנה והקדמה קרובה אויף דער התגלות פון דעם משיח הכללי פון אַלע אידן, בגאולה האמיתית והשלימה. (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 40)

*) במהלך השיחה הואיל כ"ק אדמו"ר לבאר העבודה הדרושה מכאו"א - „דערהערן" בכל עניניו איך ש„אין עוד מלבדו" - המו"ל.

B"H

Issue 19

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן, ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

What Makes Your Kids Tick?

In his early childhood, the *Rebbe Rashab* would visit his grandfather the *Tzemach Tzedek* to receive his blessings. Once, upon the occassion of his birthday, he entered his grandfather's chambers crying hysterically, and asked his grandfather: "Why did *Hashem* appear to our forefather *Avraham*, but does not appear to us (me)?"

The *Tzemach Tzedek* answered: "When a Jew (who is a tzaddik) of ninety-nine years resolves to become circumcised, he deserves the merit of having *Hashem* appear to him."

This story teaches us a remarkable lesson: Since this event occured while the *Rebbe Rashab* was merely a child of four or five years of age ("Less than six years old" - the age when a child is intoroduced to the *cheder* according to the talmud - *ed.*), we may infer that with a proper education, one can evoke within a child of only four or five years of age, a powerful thirst for spirituality and G-dliness, to the point where the child breaks down in tears.

In consideration of the above, it should be noted that this does not pose a contradiction to the directive of the *Rambam* in regard to the method of teaching a child, namely to encourage the child with "articles that please his childish mind.... awarding him with nuts, etc." because the above event (particularly after being publicized by the [previous] *Rebbe*) revealed and ***revolutionized*** a novel approach in education. In *chassidic* expression, this event "opened a new channel" that enables us to imbue a child with a sensitivity to G-dliness, to the point where he considers G-dliness equivelant to "articles which please his childish mind" and can thus be utilized as an award in his childhood years.

Why, indeed, was it particularly in recent generations that this method in education was introduced, and why through an event that transpired with the *Rebbe Rashab*?

To gain an understanding of the above, one must take issue with another question: Why was the inner dimension of Torah ("*pnimiyus hatorah*") revealed specifically in recent generations, first by the *Arizal*, and subsequently through the *Baal Shem Tov*, to the point where it has been drawn into comprehension accesible to all, through *chabad chassidus*. Seemingly, considering the inferiority of the latter generations, why are we worthy of such supernal light?!

A Light in the Darkness

Amongst the many explanations, we are taught that the truth is quite the reverse: it is precisely because the darkness of the latter generations is so much more intense that it is imperative that we be granted additional 'light' to counter the darkness. Because the darkness of the present generations pulsates with such intensity, it is particularly now that we have been given the potential to educate children who are even "less than six years old" to make spirituality and G-dliness become a part of their lives.

This is also the reason why this approach was revealed through an event that occurred with the *Rebbe Rashab*: One of the unique achievements of the *Rebbe Rashab* was that he founded the *yeshivah Tomchei Tmimim*, where the revealed aspect of Torah (*nigleh*) and *chassidus* are studied jointly, as ***one*** Torah.

However to implement this, it was necessary to precede it by opening a new "channel". Opening this new channel was achieved when, as a child of only four or five, he had a tremendous yearning and desire for *Hashem* to appear to him.

Educating children - who the Almighty calls "My anointed ones" (*"Meshichai"*) - in this spirit, is surely an effective preparation for the coming and revelation of Moshiach, when the appearance of the Almighty will become a tangible reality, as it is stated, "and the glory of the Almighty will be revealed and all flesh shall see together that the mouth of the Almighty has spoken." (*Likkutei Sichos* vol. 20, p. 61)

Give Your Child A Jewish 'Facial'

The above* has special relevance to Jewish children, as our sages proclaimed, "Do not touch My *Moshiach's* (anointed ones) - *"Meshichai"* - these are little schoolchildren".

One explanation of this phenomenon is: The education of children must be in a manner that the children are entirely imbued and penetrated with the message of *Moshiach*, to the point where all one needs to do is look at a Jewish child and what does he see? - *Moshiach*!

Their entire being is *Moshiach* - as they exhibit and characterize the message of - "You [Israel] have been shown in order to know... there is none besides Him [G-d]".

...This concept pertains particularly to the children of our generation who (with the approbation of present-day Jewish leaders) are referred to as *"Tzivos Hashem"* - "The Army of *Hashem*".

The name *"Tzivos Hashem"* signifies that these children are entirely devoted and subservient to *Hashem*, similar to (and even more than) the subservience of a "soldier" to his "general". To the extent that in reference to the Exodus from Egypt the *Torah* states, "*Hashem* took out the Children of Israel by their masses (literally, *on* their masses)", in a manner which is even higher than the limitations of an "army".

Hence, it follows that it is even more apparent with the Jewish children of our generation, the boys and girls, that they are "My anointed ones", the "anointed ones" of *Hashem* Himself. It is in this manner that we prepare for and introduce the revelation of the *Moshiach* of all Jews, in the true and total redemption. (*Sefer Hasichos* 5752, vol. 1, p. 40)

*) Throughout the *Sicha*, the *Rebbe* discussed the importance for each and every person to appreciate the truth that *"ein od milvado"* – there is non other than the Almighty in all of their affairs .

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כ

איצטער טענ'הט זי: מ'געפינט זיך אין „טוועניטי'ס סענטשורי" מיט „פּראָגרעס" און „קאַלטשור" - קען מען ניט זיין „אַלדפעשאַנד"!

...אַזוי ווי אין דעם גלות וואָס איז געווען פאַר מתן תורה, וואָס דאָס איז גלות מצרים, זיינען די אַלע פריערדיקע גזירות ניט געקומען צו דער גזירה פון כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אַזוי אויך אין דעם איצטיקן גלות, קומען ניט די אַלע גזירות וואָס דער יצר הרע מאַכט אויף דערוואַקסענע מענטשן - צו דער גזירה וואָס דער יצר הרע מאַכט אויף קליינע קינדער.

בשעת, אָבער מען ווערט ניט נתפעל פון פרעה'ן, מען ווערט ניט נתפעל פון די „גוטע פריינט" - פון דער שכנ'טע פון „נעקסט דאָר", וואָס זי טענ'הט: ווי אַזוי נעמסטו דיין קינד און שיקסט אים אין אַ חדר, אין אַ ישיבה וואָס מען לערנט דאָרטן אַ תורה, וואָס איז אַלט דריי מיט אַ האַלב טויזנט יאָר, אַ תורה וואָס איז געגעבן געוואָרן אין אַ מדבר שממה - דעזערט - און אין אַ צייט וואָס ס'איז נאָך ניט געווען קיין ראַדיאָ, קיין טעלעפאָן און אַפילו אַ „פּייפּער" אינדערפרי צו מודה אני איז אויך ניט געווען.

דעמאָלט - טענה'ט זי - האָט מען געקענט אָנגיין מיט אַזאַ דערציאונג. אָבער איצטער, בשעת מיר געפינען זיך אין „טוועניטי'ס סענטשורי" און מיר האָבן זוכה געווען צו „פּראָגרעס" און צו „קאַלטשער" - איצטער קען מען ניט זיין „אַלדפעשאַנד".

מאַך אים ווי די אַלע „דשאַנ'ס" און „מייקל'ס" - אשר לא להוי' המה...

נאָך מער, אַמאָל טוט זיך אָן פרעה אין אַ קלייד פון קדושה און טענ'הט: אַזוי ווי דו ווילסט אַז דיין קינד זאָל געבן אַ סך געלט אויף צדקה בכלל און אויף ישיבות בפרט, דאַרפסטו דאָך זען אַז ער זאָל זיין אַ גביר, טאָ וואַרף אים אַריין אין טייך פון פרנסה, מאַך אים אַזוי ווי די אַלע „דשאַנ'ס" און „מייקל'ס" - אשר לא להוי' המה, און דעמאָלט קענסטו האָבן אַ האָפענונג אַז ער וועט געבן געלט אויף ישיבות און חדרים. - לפועל זעט מען אַז נאָר פרעה האָט פרנסה דערפון. אידן האָבן דערפון גאָרנישט -

...וועט ער דעמאָלט קענען בויען אַ גרויסע ישיבה פאַר מלאכים!

דאַרף מען וויסן דעם אמת, אַז די גזירה קומט פון דעם זעלבן פרעה, נאָר אַזוי ווי ער ווייס דאָך אַז בשעת ער וועט קומען צוגיין הייסן טאָן אַן עבירה, וועט מען אים ניט פאָלגן, טוט ער זיך אָן אין אַ זייד-ענער זופּעצע און זאָגט אַז ער האָט אַ גרויסע ישיבה און ער דאַרף אויף איר געלט. דערפאַר זאָל מען אַריינגעבן די קינדער אין „פּאַבליק-סקול" און אין „סאַנדעי-סקול", וועט ער דעמאָלט קענען בויען אַ גרויסע ישיבה פאַר מלאכים.

בשעת מען כאַפּט זיך אַז די עצה שטאַמט פון פרעה'ן, פון דעם קלוגינקן וואָס זאָגט הבה נתחכמה לו - פן ירבה - (כ"ק אדמו"ר הפסיק ואמר: אָבער דער אמת איז אַז כן ירבה וכן יפרוץ) - פון דעם וואָס וויל אַז עס זאָל ניט בלייבן קיין שריד ופליט, ר"ל, פון אידישקייט, פון אידישע נשמות און דורך דעם אויך ניט פון אידישע גופים,

און מען נעמט זיך מיט דער אידישער שטאַרקייט אויף מבטל זיין די גזירה, מען הערט אויף זוכן תכליתים צו פינף יאָר, צו זיבן יאָר, צו דרייצן יאָר און צו אַכצן יאָר, און מען האָט אמונה און בטחון אין דער אויבערשטן...מען שטעלט אויף צענדליקער טויזנטער אידישע קינדער, וואָס זאָלן גיין אַנטקעגן משיח צדקנו, במהרה בימינו. (לקו"ש ח"א ע' 141)

לשחרר את בני ובנות ישראל משקוע בבנייני מצרים

אחת הסיבות אשר החישו את הגאולה מעבדות לחירות הוא קושי השעבוד, ובפרט שהיו שמים את ילדי ישראל בקירות הבנ-יינים בכל עת אשר חסרו בני-ישראל ממתכונת הלבנים, והילדים הקבורים חיים בוכים וצועקים ואין מציל אותם, ותעל שועתם אל האלקים.

והנה מלבד הענין כפשוטו, יש בזה גם רמז בחיים הרוחניים: להילדים שמנתקים אותם מבית וחיים יהודים מלאים אור תורה ומשימים אותם לתוך בתי זרים, בתי מצרים אשר ימש בהם חושך.

ואם מר הוא שעבוד הגוף, על-אחת-כמה-וכמה שעבוד הנפש.

ובבואנו לחוג זמן חירותינו, על כל אחד ואחת מאתנו לשחרר את עצמנו מלהיות שקוע ח"ו בבנייני מצרים, ולהשתדל ביחוד, כל אחד ואחד באופן המתאים ליכולתו, לשחרר את בני ובנות ישראל משעבוד הנפש הנורא ולהוציאם מאפילה לאור גדול על ידי חינוך כשר על טהרת הקודש... (אג"ק ח"ד תתקע"ה)

...אָט דאָס איז חינוך!

בשנת תר"ן עשו לי להח"פ בגד וגם מנעלים (שטיוועלעך) חדשים. הסדר בליובאוויטש בערב פסח הי' - בבדיקת חמץ לבדוק ולחפש בחצר בלול של תרנגולים ובאורוה של הסוסים, והמשרת ר' מענדל הי' עסוק בזה כמה שעות בלילה וחוזר ובודק ביום.

אחר שריפת החמץ היו הולכים לטבול במקוה, לובשים בגדי יו"ט ואופים מצת מצוה, ואח"כ עוסקים בשארי ההכנות ליו"ט. בין שאר ההכנות הי' ג"כ - להסיר החותמות מעל בקבוקי היין - ובפרט אותם שהיו בהם אותיות - ולהסיר המגופה במקצתה, והיו נזהרים שלא יגע ברזל הפראָפּענציער ביין. הייתי עושה זה בחדר כ"ק אאמו"ר ונזהרתי שלא ללכלך את בגדי, והעיקר שלא לקלקל את ברק המנעלים החדשים.

הוד כ"ק אאמו"ר הכיר במהלך מחשבותי, ואמר לי: בד"ה עבדים היינו שבסידור מבאר משל משר היושב על שולחנו הערוך בכל מיני מעדנים ותחת השלחן עומד הכלב ומכרסם עצמות. היתכן שהשר ירד מכסאו ומשלחנו וילך תחת השלחן לכרסם העצמות?

דאָס האָט אויף מיר געפּועלט, אַז איך האָב זיך געשעמט צו קוקן על בגדי החדשים. אָט דאָס איז חינוך. (סה"ש ה'תש"ג ע' 74)

B"H

Issue 20

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Real Education

During the Pesach of 1943, the previous Rebbe related the following incident from his childhood years:

For the Pesach of 1890 - I was several months short of my tenth birthday at the time - a new suit of clothes was made up for me, together with a brand new pair of shoes.

In *Lubavitch*, the preparations for the festival were in a meticulous and thorough manner. On the day preceeding Pesach, a strict procedure was followed: first, all *chametz* was searched out and eradicated from the yard, chicken coop, and stable.

The assistant Reb Mendel was busy with this for a good part of the night before, and followed up with a double-check in the morning.

Then, the *chametz* was burned, and we would go immerse ourselves in the mikveh, dress for the festival, and bake the special matzas mitzvah for the Seder. Finally, there were always last minute preparations to be taken care of.

Among these final odds and ends was a job entrusted to me: to remove all the seals from the wine bottles (especially those with wording on them) and to partially pull out the corks.

The latter was a most challenging task, for one had to be careful that the metal of the corkescrew would not come into contact with the wine.

That year, I was busy at my designated task in my fathers room. I went about my work with great caution, careful not to dirty my new suit and - most importantly - not to dull the shine on my spanking new shoes.

My father took notice of my behaviour and said to me: "The Alter Rebbe cites the following metaphor: A great nobleman sits at a table laden with all sorts of gourmet dishes and delicacies. Under the table lies a dog, gnawing at a bone. Now, how suitable would it be for the nobleman to climb down from his chair and join the dog under the table to chew on a luscious bone?!

My father's words affected me so, that I was ashamed to even look at my new clothes. *This* is education. (*Sefer Hasichos* 5703, p. 74)

Stolen Generation

Amongst the reasons why the liberation from Egypt is described as "from slavery to freedom" is because of the severity of the slavery.

One of the Egyptian afflictions consisted of, that in the event that the Jews failed to supply sufficient bricks, inserting Jewish infants within the walls. The children, buried alive, were left there crying and screaming with no one to help them, as the verse (Shemos 2:23) describes, "their cries ascended to Hashem".

Despite this being an event in history, it nevertheless contains a valuable lesson relating to the spiritual growth of every Jew.

Inserting infants into the "walls" of mitzrayim resembles tearing children away from a life and environment of Yiddishkeit filled with Torah and mitzvot, and inserting them into foreign Egyptian homes of darkness. In a sense, such spiritual harm is actually significantly worse than its material counterpart, for if the bondage of the body is so bitter, how-much-more so concerning the bondage of the soul!

Upon our approach to the festival of Pesach, it is incumbent upon each and every one of us to liberate ourselves from being subject and absorbed in the "buildings of mitzrayim". Each and every person must, in a manner relevant to him, devote particular effort to liberate all Jewish boys and girls from the awesome spiritual captivity and bring them from darkness to light, through a pure and holy Jewish education. (*Igros Kodesh* vol. 4, let. 4,575)

Pharaoh Around the Corner

In the Egyptian *galus,* which preceeded the giving of the Torah, none of the earlier hardships were as terrible as the decree of 'every son that will be born you shall cast into the river.' It is the same with the present *galus*. None of the entrapments of the *yetzer hara* (evil inclination) relating to adults are as threatening as the one relating to young children.

'Pharaoh' or 'good friends' like the next-door neighbors, argues: "How can you send your child to a *cheder* or to a yeshivah to be taught a Torah that is some 3500 years old, a Torah given in a desolate desert and in a time when there was no radio or telephone, and not even a morning-paper at *Modeh Ani* to start the day! In those primitive days it was all right to pursue an education like that. Today, however, in the twentieth century endowed with progress and culture, we cannot afford to be "old-fashioned!"

Moreover, Pharaoh will sometimes appear as a Defender of the Faith by arguing: "Surely you would like your child to contribute large sums to charity in general and to yeshivos in particular. Thus you must see to it that he be wealthy, and therefore cast him into the river of sustenance. Make him be like all Johns and Michael's who are not involved with the Divine service, and then there is a chance that he will contribute generously to *yeshivos* and *chadarim*!" (In reality, however, Pharaoh is the only one to profit from this. The Jewish nation gains nothing from it.)

One must be aware of that we are dealing with one and the same Pharaoh. He realizes that any demand to commit a transgression will not be obeyed. So he disguises himself in a silken caftan [a saint's clothing, as it were] and claims to have a large Yeshivah for which he needs funds. Children should therefore be sent to public schools and Sunday-schools, and this will enable him to build a large Yeshivah for - *angels*.

This is but a ruse of Pharaoh, the 'crafty one' who says, 'Come and let us deal wisely with them, lest they multiply - [and in fact, they will indeed multiply and grow'] - the Pharaoh who desires that there remain no residue, Heaven forbid, of *Yiddishkeit* and Jewish souls, and thus also not of Jewish bodies.

One must detect Pharaoh's strategy in time and react with Jewish determination to annul the edict: stop worrying about the children's careers when they are five, seven, thirteen or eighteen years old, and have faith and trust in the Almighty... tens of thousands of children will thus be raised to march towards our righteous *Moshiach,* speedily in our own days. (Likkutei Sichos vol. 1, p. 141)

נדפס על ידי
משפחת וואולסטאון שיחיו
שירוו מכל יו"ח הרבה נחת חסידותי בטוב הנראה והנגלה

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כא

גיט אייער „צירונג" אויף דער הייליקע געביידע פון חינוך!

דער גרויסער ג-ט ב"ה אַז ער האָט געוואָלט מזכה זיין אונז אידן מיט דער גרעסטער מתנה, מאַכן אַ בית המקדש פאַר זיין הייליקן נאָמען ברוך הוא, איז הגם לי הכסף ולי הזהב, האָט געבעטן ביי אידן נדבות אויף צו מאַכן דעם משכן - בית המקדש - מיט די הייליקע כלים, און די ערשטע וואָס האָבן געבראַכט די נדבות זיינען געווען די פרויען.

די הייליקע תורה זאָגט - (שמות ל"ה כ"ב) - עס זיינען געקומען די מענער נאָך די פרויען - וואָס די פרויען האָבן געבראַכט זייער גאָלד-צירונג אַלס געשאַנק צו פאַרברויכן אויף די אויסבויאונג פון דעם משכן - בית המקדש.

פיער ערליי צירונגען האָבען די פרויען געבראַכט אַלס נדבה וואָס פון דעם ווערט אויסגעבויט דער הייליקטום פון ג-ט'ס הויז ביי אידן.

די פיר צירונגען זיינען: חח, אַ אויערינג; נזם, אַ נאָז-באַנד; טבעת, אַ פינגער-רינג; וכמוז, אַ אָרעם-רינג. אַזוי פאַרטייטשט דער אבן עזרא די אַלע דערמאָנטע נעמען פון די צירונגען.

בויען דער בית המקדש אין דעם פאַמיליען לעבן דאַרפען די מענער און פרויען צוזאַמען, אָבער די ערשטע נדבות אויף דער הייליקער געביידע פון פאַמיליען לעבן איז די געשיינקען פון דער פרוי, ווען זי גיט איר צירונג אויף דער הייליגער געביידע פון חינוך דעמאָלט וועט זייער הויז זיין אַ משכן פאַר תורה און מצות, און ביי זיי אין שטוב וועט רוען דער הייליקער נאָמען פון ג-ט ברוך הוא מיט פיל גליק.

שטאַרק צוהערן זיך צו וואָס די קינדער ריידן צווישן זיך

די ערשטע נדבה איז די צירונג פון די אויערן, דאָס מיינט גוט צוהערן זיך צו די ווערטער וואָס די תורה הקדושה און גדולי ישראל זאָגן ווי מען דאַרף קינדער זאָלן געזונד זיין ערציען און ווי מען דאַרף אַ אידיש הויז פירן, אויך שטאַרק צוהערן זיך וואָס די קינדער ריידן צווישן זיך, און מיט זייערע חברים און חברטעס. געוויינליך, ריידן קינדער צווישן זיך און מיט זייערע חברים און חברטעס נאָך דער שטימונג וואָס זיי הערן ביי זייערע עלטערן אין שטוב, דאַרפן די עלטערן אויפפירן זיך צווישן זיך אין דעם שענסטן איידעלען דרך ארץ'דיקן באַציאונג - ווי די תורה הקדושה לערנט אונז - אום די קינדער זאָלן האָבן פאַר זיך דעם ריכטיקן פיינעם ביישפיל.

ה„חוש הריח" - מיט וועלכע חברים קומען זיי אין באַרירונג

דער צווייטער צירונג איז דער נאָז-באַנד דאָס מיינט דעם חוש הריח, גוט אַכטונג געבן מיט וואָס פאַר אַ חברים און חברטעס זייערע קינדער קומען אין באַרירונג, ווער און וואָס פאַר אַ קינדער עס קומען צו זיי און צו וועמען און וואוהין עס קומען זייערע קינדער און שטריינג פאָרשן צי דאָס איז די פאַסענדע חברים און חברטעס פאַר זייערע קינדער.

ווייזן מיט'ן פינגער דעם ריכטיקן וועג

דער דריטער צירונג איז דער פינגער-רינג. דאָס מיינט אַז די ערשטע צוויי צירונגען זיינען נאָך ניט גענוג אויף דעם אויסבויען פון דעם הייליקן בנין, מען דאַרף אַ קינד ווייזן דעם ריכטיקן וועג ווי אַ קינד דאַרף זיך אויפפירן, געבענדיק די קינדער זאָלן געזונט זיין גוטע ערקל - ערונגען. די גוטסקייט ווען זיי פאָלגן און געהן אין אַ גוטען וועג, און די שלעכסטקייט ווען זיי וועלן - חס וחלילה - ניט פאָלגן און גיין אין אַ שלעכטן וועג.

די פערטע צירונג איז די אָרם-באַנד. עס מוז זיין אַ שטריינגע פירונג מיט די קינדער, ניט נאָר אַז זיי פאָלגן ניט, נאָר אויך דאַן ווען זיי פאָלגן, קינדער זאָלן געזונט זיין מוז מען האַלטן שטריינג און דורך דעם ערוועקן ביי זיי אַ לעבעדיקייט אין זייער לערנען בשקידה ובהתמדה.

גיט אייערע „צירונגען" און בויט דער בית המקדש!

איך בין זיכער אז די אַלע וואָס זיינען דאָ, מערערע פון זיי אָדער אַלע ווילן אַז זייערע קינדער זין און טעכטער זאלן געזונט זיין, זאָלן זיין געזונטע קינדער אין גשמיות און געזונטע אין רוחניות, שומרי תורה ומצוות.

אָבער יעדע מוטער און פאָטער מוזן וויסן אַז וועלען אַליין איז נאָך ווייניק, צו דעם וועלן דאַרף מען טאָן אַזעלכע זאַכן וואָס דער גוטער ווילן זאָל פאַרווירקליכט ווערן אין לעבן.

גיט אייערע קינדער זאָלן געזונט זיין די ריכטיקע גוטע ערציאונג לויט דעם אַלטן געזונטן פיינעם חינוך, די זין שיקט אין פרומע חדרים און די ישיבות וואו מען לערנט תורה ויראת שמים, די טעכטער גיט צו פרומע ערציערינס, דעמאָלט וועלן די קינדער אייערע, זאָלן געזונט זיין, זיין שומרי תורה ומצוה, גיט אייערע צירונגען און בויט דעם בית המקדש וועט איר זען פיל נחת בדור ישרים יבורך בגשמיות וברוחניות. (לקוטי דיבורים ח"ג ע' 1145)

להסביר - לא להפחיד

מצד הענין ד„אל תהי יושב ושוקל כו'", לא שייך לומר שהציווי ש„צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח" הו"ע של טפל, ח"ו. הכוונה היא, איפוא, שקיום ציווי זה אינו בהתחלת העבודה, כי אם, לאחרי זמן, כדלקמן.

וגם בענין זה יש להביא דוגמא המובנת בפשטות לבן חמש - באופן חינוכו בתורה ומצוותי': התחלת חינוכו של ילד יהודי היא - בלימוד התורה וקיום המצוות, ולא בפעולה על אוה"ע, ואדרבה, בהתחלת החינוך יש להזהר ביותר שלא יתחבר עם ילדים שאינם-יהודים, כדי שלא ילמד ממעשיהם והנהגתם, אופן דיבורם כו', עד לאכילה על שולחנם, רחמנא ליצלן, עי"ז שמסבירים לו שהנהגה כזו היא בניגוד לרצונו של הקב"ה. - הסברה זו מספיקה כדי לפעול על ילד יהודי, ואין צורך בהפחדות ואיומים נוספים!

ונמצא, שהתחלת עבודתו של יהודי היא בלימוד התורה וקיום המצוות, ורק לאחרי משך זמן, בבואו במגע עם אוה"ע, לצורך פרנסתו וכיו"ב, עליו לעסוק בשליחות נוספת שהוטלה על בנ"י - „לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח". (ש"פ צו תשמ"ז - בלתי מוגה)

B"H

Issue 21

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

A 'Mother of Pearl'

In the wilderness, when G-d desired to bestow upon our people the greatest gift possible, the construction of a Sanctuary for His Name, even though "the silver is Mine and the gold is Mine" He asked *them* to contribute the necessary materials. And the first to respond were the women, who brought four kinds of gold jewelry. As understood by *Ibn Ezra*, these comprised rings worn on the ears, nose, and fingers, and bracelets.

Only a husband and a wife together can transform the life of their family into a *Beis HaMikdash*, but it is the woman who must take the first step. She must make a spiritual contribution of four kinds of jewelry towards their children's education, for it is this that will turn their home into a Sanctuary for Torah and *mitzvos*, a place in which G-d's Name will abide and which He will bless with happiness.

The Sixth Sense

Contributing one's earrings signifies listening attentively to the directives of the Torah and its sages on how to bring up children and how to conduct a Jewish home. It also signifies listening attentively to how one's sons and daughters speak among themselves and with their respective friends. Since the tone of their speech normally echoes what they hear from their parents at home, the parents' speech needs to set an example of respect and refinement.

The second kind of jewelry, noserings, indicates the sense of smell. A mother needs to be sensitive to the question of which boys and girls her children come in contact with and exchange home visits with, and she needs to monitor these contacts.

The third kind, rings worn on the finger, suggests that building a Sanctuary at home needs something more that the two previous kinds of jewelry. One also needs to point the way. One needs to explain the child the consequences of obedience and proper conduct and (G-d forbid) of disobedience and improper conduct.

The fourth kind of jewelry mentioned is the bracelet. Children should be brought up with a firm hand, not only when they are disobedient, but also when they are obedient, in order to arouse a lively interest in tackling their studies conscientiously.

I am certain that all or almost all of those present would like to see their children growing up with not only with physical but also spiritual health, as observers of the Torah and its *mitzvos*. Mothers and fathers must know, however, that merely wanting is not enough: one must take such action that will turn that desire into a practical reality.

If so, give your children the fine and wholesome upbringing of yesteryear. Enroll your sons in devout *chadarim* and in *yeshivos* in which Torah is studied in a G-d fearing spirit, and entrust your daughters to the hands of devout educators. Your children will then grow up observing Torah and *mitzvos*. Dedicate your spiritual jewelry and build a *Beis HaMikdash*, and then you will be "blessed with a generation of upright offspring," with children who will bring you material and spiritual *nachas*, joyful contentment. (*Likkutei Dibburim* vol. 3, p. 1145)

Choosing the Right Friends

Our Sages tell us: "Do not 'weigh' the Mitzvos to determine which is of more value etc."

For this reason it is inconceivable to suggest that the command of the Almighty conveyed by *Moshe Rabbeinu*, to compel all the nations of the world to accept the seven Noahide laws is of secondary importance, heaven forbid.

The intent however, is not that one should begin to fulfill this commandment at the very onset of his service, rather one ought to begin after considerable time.

In this regard, one can draw an analogy - which can be understood even by a child of five, from the method employed in his education of Torah and Mitzvos:

Initially, a child is educated purely with matters pertaining to Torah and Mitzvos, rather than influencing the nations of the world.

In fact, one must be very cautious at the onset of a child's education to prevent their association with non-Jewish children, so that they may not emulate their conduct, dialect etc., or eat at their table, heaven forbid.

This can be achieved by simply explaining to the child that such behavior is contrary to the will of the Almighty. This is indeed sufficient to deter a child from engaging in such conduct and it is thus unnecessary to frighten him, etc.

Thus, the initial task of a Jew begins with studying Torah and fulfilling Mitzvos. Subsequently, upon encountering a Gentile, if for the sake of one's livelihood and so on, it is incumbent upon him to fulfill this additional *shlichus* which has been bestowed upon the Jewish people: to compel all the nations of the world to embrace the seven Noahide laws. (*Sicha, Parshas Tzav*, 5747 - unedited)

נדפס על ידי
משפחת ברבר שיחיו
יהי רצון שבעגלא דידן יקויים היעוד
"והקיצו ורננו שוכני עפר" ונשיא דורנו בראשנו

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כב

ניט זשאלעוועון קיינע טרחות פאר די קינדער

בשעת עס האנדלט זיך וועגן הנהגת האדם מיט זיך אליין, קענען אין דעם זיין ארייגעמישט כמה וכמה סברות וטעמים וסיבות פארוואס ער זאל זיך זשאַלעוועון און מסתפק זיין במועט ובצמצום וכו', וואס דאס ווייזט אז אין דעם גיט זיך ניט ארויס דער גאנצער מענטש; ווען עס קומט אבער צו קינדער, זעט מען בפשטות ביי יעדן מענטשן (וואס איז ראוי צום תואר מענטש) אז ער וויל פאר זיינע קינדער דאס בעסטע, און זשאלעוועט ניט פאר זיינע קינדער קיינע טרחות, ביז צו מס"נ. און דאס איז ניט נאר בנוגע די ענינים וואס איז אי אפשר בלאו הכי, ענינים המוכרחים פארן קינד, נאר דאס איז אזוי אויך בנוגע צו תכלית השלימות פארן קינד, סיי בגשמיות סיי ברוחניות.

וואס דערפון איז מובן, אז אין דער באציונג פון א מענטש צו זיינע קינדער, גיט זיך ארויס די עצמיות פונעם מענטשן.

און דאס זעט מען, אז אין דעם חינוך פון א קינד איז ניכר ווי מען פלאנצט אין אים איין די שני הפכים: פון איין זייט איז דער ענין החינוך פארבונדן א תנועה פון „לא תהי' מוחלפת", אחדות ותוקף; און לאידך גיסא, איז דער אופן החינוך אין א ריכטונג פון „שינוי" און „מעלין בקודש".

געבן די קינדער פעסטע יסודות:
„זאת התורה לא תהי' מוחלפת"

ובפרטיות יותר: צום אלעם ערשטן גיט מען דעם קינד די יסודות וואס אין זיי איז ניט שייך קיין שינוי: אין וואס פאר א זמן אדער מקום ער זאל נאר זיין - גיט מען אים יסודות בחייו, ענין הצדק והיושר, און בנוגע צו אידן - די אמונה באלקים אחד ובתורתו ובמצוותיו, די אמונה אין די י"ג עיקרים, אין אן אופן אז „זאת התורה לא תהי' מוחלפת".

און מען פלאנצט עס איין אין דעם קינד אין אן אופן פון מס"נ, אז ער דארף זיך מוסר נפש זיין אויף תורה, ווייל היא „חיינו ואורך ימינו", און ס'איז ניטא קיין שום זאך וואס זאל מכריע זיין זיין חיים! במילא פארשטייט ער, אז הגם ער וויל טאקע אנדערע זאכן און האט תאוות ורצונות וכו', איז אבער לכל לראש קומען חייו.

וואס די יסודות וואס מען גיט דעם קינד זיינען יסודות מוצקים, פעסטע יסודות, וואס פון זיי טאר מען זיך ניט רירן. און מען טוט עס סיי בהתחלת תקופת החינוך און סיי בסוף תקופת החינוך וכו'.

וואס די נקודה פון דער ריכטונג אין חינוך איז - אז עס איז דא אן ענין אין וועלכן עס קען בשום אופן ניט זיין קיין שינוי, ניט קוקנדיק אויף אייגענע תאוות אדער אייגענע תועליות וואס קענען ארויסגעקומען דורך א שינוי.

ביסט דאך א לעבעדיקער מענטש - דארפסטו וואקסן מערער!

ביחד עם זה איז פאראן אין ענין החינוך אן ענין הפכי: בשעת החינוך האלט מען אין איין זאגן דעם קינד, אז ער דארף אין איין וואקסן!

און אויב ער וויל א ראי' לדבר - ברענגט מען אים א ראי' דערפון וואס זיין גוף וואקסט, וואס דערפון איז א ראי' מיט א ק"ו אז זיין תוכן פנימי, זיין מדות און שכל, דארפן אויך וואקסן.

ח"ו דערלאזן דעם קינד און זיין חינוך זאל זיך אפשטעלן!

אפילו ווען מ'זעט אז זיין חינוך שטעלט זיך אָפּ אין א טאג ווען ער האט דערגרייכט זיין שלימות - איז, אז עס קומט דער טאג שלמחרתו זאגט מען אים אז ער דארף ווייטער גיין אין בית הספר, זיך ווייטער זעצן לערנען.

און מען זאגט אים: אע"פ וואס דו געדענקסט אלץ וואס דו האסט געלערנט ביז איצטער - ביסטו דאך אבער א לעבעדיקער מענטש, במילא דארפסטו לערנען מערער און וואקסן מערער!

און הגם מ'האט אויף אים איינמאל גע'פועל'ט ער זאל אויף מארגן ווייטער גיין אין בית הספר, שטייט מען ניט אויף איין ארט, נאר מ'איז ממשיך בדבר און מ'חזרט עס איבער מדי יום ביומו.

און ווי מ'זעט די הנהגה פשוטה אפילו ביי אנשים פשוטים, אז יעדן טאג ווען דאס קינד קומט צוגיין פון בית הספר וכיו"ב, פרעגט מען אים גלייך: וואס האסטו געלערנט [ובלשון הידוע - וואס שטייט ביי תנאים ואמוראים - „מה חידוש הי' לכם בבית המדרש היום"], און מ'מאָנט פון דעם קינד אז יעדן טאג מוז ער נשתנה ווערן, און מ'איז אים בוחן און מ'גיט אים פרסים (אויב ער ווייסט) אדער מ'ווייזט אים פנים זועפות וכו' (אויב ער איז עס ניט ממלא).

און דער אופן החינוך (אויב דאס איז נאר א חינוך הראוי לשמו) איז נמשך במשך כל ימי חיי האדם, בלשון הכתוב „חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", ד.ה. אז אפילו ווען ער ווערט א „זקן שקנה חכמה" - וכמבואר בספרים דער דיוק הלשון „שקנה", אז ער ווערט א פולשטענדיקער בעה"ב אויף דער חכמה; ס'איז ניט א זאך שבשותפות אדער בהלואה לפי שעה, נאר דאס איז זיינער א „קנין" -

איז אויך דעמולט „לא יסור ממנה", און ער שטייט אין א תנועה פון „לאפשה לה", צו מוסיף זיין בלימודו בכל יום ויום ובכל רגע ורגע. (משיחת ו' תשרי תשד"מ - בלתי מוגה)

B"H

Issue 22

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

The Constant and Variable in Education

One matter that occupies great significance in a persons life is his relationship with his children. In fact, one can reasonably suggest that one's true personality emerges when relating to his child.

For example, to provide for one's own needs, one will often find excuses and justifications to "make do" with his present condition. Yet, to provide for his children he pursues the best, and will spare no pain to obtain it. He will engage in self-sacrifice just so that his child will be comfortable, regardless of whether they can make do without it or not.

It is in this essential aspect of one's life that two paradoxical lessons apply: On one hand, the aim of education must be to instill within the consciousness of the child, righteous and upright principles. For the Jewish people in particular, these are the principles of unshakeable faith in one G-d and his Torah, which we are taught "shall never be replaced" - will never be changed.

The initial education of a Jewish child is to imbue him with the recognition that Torah is 'life and the [essential] length of our days'.

A child must be taught that there is nothing in the world more important than the Torah, and there is nothing that is capable of altering the Torah.

He understands, for example, that it is impossible to change the nature of life; and because there is nothing more important than life itself, he will therefore not attempt to do anything contrary to life. The child is aware that he may have various desires and fancies, but nevertheless recognizes that the foremost concern must be life itself.

Simply put, the purpose of education is to lay solid foundations that will shape the child's future and remain with him throughout his life. Therefore, these must be permanent and firm foundations, so that they remain unaffected by the various changes of time and space.

We teach the child the foundations of education, such as piety and honesty, Torah and mitzvos, the thirteen principles of faith etc., in the spirit of "this Torah shall never be replaced."

When the child protests that he presently has an urge and desire for something, we respond that Torah is not subject to change under any circumstances.

Paradoxical Education

On the other hand, a contrasting approach to education is also emphasized: One must not make do with the status quo, maintaining the same level, but one must continually aspire to prosper and grow!

Every educator endeavors to impart a consciousness of the human nature to constantly grow. One must therefore continually strive to attain greater achievements just as the physical body constantly grows.

Indeed, this is the foundation of education: One cannot tell a child, "because you've completed your quota today, stop here, and tomorrow you do not have to continue studying";

Quite the contrary: despite the fact that the child remembers all that he has already learned, nevertheless, because he is a 'living' person, he is compelled to increase in knowledge, to further refine his character and to advance in study.

Furthermore, it is not sufficient that this be a one-time activity, but rather it is necessary every single day: a student must attain a level each day that is "holy" - superior - to the "holiness" of the day before.

An ordinary example of this: when a child returns from school, if his parents conduct themselves as they ought to, they naturally ask: "nu, what did you learn today?" - how have you grown today relative to yesterday?

Then the parent tests the child. If the results are positive, then the parent awards the child with prizes; if not, he is shown a sour face etc.

In addition, it is important to point out that this fundamental concept - to continuously aspire to achieve greater heights - is in itself an ***eternal*** principle in all areas of education.

For education must be in the manner defined in the verse (*Mishley* 22:6): "teach the youth according to his way; in order that even when he grows old, he will not deviate from it.".

A child ought to be trained in his youth to constantly ascend in matters of holiness, so that even "when he grows old", i.e. upon reaching outstanding heights of wisdom, he continues to strive to comprehend even more. (*Sicha, Tishrei* 6, 5744 - unedited)

נדפס על ידי
הרה"ת ר' זאב יוסף שי' וזוגתו רחל תחי' סיימאנס
לזכות
הרה"ת ר' יוסף ניסן וזוגתו נחמה דינה מרים,
ויו"ח חי' מושקא ומנחם מענדל שיחיו קונין
וכל משפחתם שיחיו

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כג

קינדער דאַרפן זיך גרייטן צו דער גאולה דורך לערנען תורה בהתמדה ושקידה!

בחסד ה' געפינען מיר זיך דאָ אין אַ סאַך אַ לייכטערן גלות ווי ס'איז געווען יעמולט (גלות מצרים), ס'איז ניטאָ אַזוינע מורא'דיגע גזירות פון הרג'נען, ר"ל, אידישע קינדער, אָבער פונדעסטוועגן, געפינען מיר זיך דאָך אין גלות, און דערפאַר זיינען דאָ די שוועריקייטן וואָס אידן האָבן אויף אויפפירן זיך ווי אַ איד דאַרף זיך אויפפירן.

דאַרפן קינדער ניט פאַרגעסן אַז מיר האָפן טאָג-טעגליך אויף דער אמת'ער גאולה, און דערפאַר דאַרף מען זיך גרייטן צו איהר דורך לערנען תורה מיט התמדה און שקידה, און דורך היטן די מצות וועלכע זיינען אונדז איבערגעגעבן געוואָרן דורך דער תורה.

דער טאָג פון ל"ג בעומר איז פאַרבונדן מיט ר' שמעון בן יוחאי, איינער פון די גרעסטע תנאים וואָס זיינען געווען באַ אידן, און אין דעם טאָג - ל"ג בעומר - האָט ער געלערנט און אַנטפלעקט פון די טיפסטע ענינים פון תורה, און האָט עס איבערגעגעבן צו זיינע תלמידים, און דורך זיינע תלמידים צו אַלע אידן.

...דער אויפפירונג וועט ברייגען דער גאולה!

און ר' שמעון בן יוחאי האָט געזאָגט (זח"א צ"ב, סע"ב), אַז אַזוי וועט אויך זיין אין דעם דור וואָס עס וועט זיך ענדיגן דער גלות און עס וועט קומען משיח, אַז אין דעם דור וועלן ניט נאָר דערוואַקסענע נאָר אויך קינדער לערנען די טיפסטע ענינים אין תורה, און דורך דעם וועלן זיי ברייגען די גאולה האמיתית.

און דאָס איז די אָנווייזונג פון ספירה בכלל און פון ל"ג בעומר בפרט, ספעציעל פאַר קינדער:

קינדער דאַרפן וויסן אַז אין זיי הייגט אָפּ דער גליק און די גאולה פון דעם גאַנצן אידישן פאָלק. ווען קינדער וועלן זיך אויפפירן אַזוי ווי אידישע קינדער דאַרפן זיך פירן, אין לימוד התורה וקיום המצוות, פאָלגן די עלטערן, מלמדים און ראשי ישיבות, און באַווייזן אַ ביישפיל פאַר אַלע חברים וואָס אַרום זיך, אָט די אויפפירונג וועט ברייגען די גאולה פאַר זיי און פאַרן גאַנצן אידישן פאָלק.

אַז גאָר אינגיכן וועט קומען משיח צדקנו, און וועט אונדז אַלעמען, בתוך כלל ישראל, אַרויסנעמען פון גלות און פירן לארצנו הקדושה במהרה בימינו אמן. (משיחת ל"ג בעומר תשי"ז - בלתי מוגה)

"תמשיך בבית ספר ובסביבה ספוגה ביראת שמים איתנה"

במענה למכתבה מיום השני, בו כותבת ראשי פרקים מדברי ימי חיי'.

והתקוה אשר למותר להדגיש הכרח הנהגה בחיי היום יומים שתהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים (הוראה בחיים) אשר אך זו הדרך להיות מאושר הן ברוחניות והן בגשמיות, הן בחיי עולם הבא והן בחיי העולם הזה, ועפ"ז מובן גם המענה לשאלותי' אשר צריכה להשתדל שתמשיך בלימודי' בבית ספר ובסביבה ספוגה יראת שמים, ובהביא בחשבון השפעת הרחוב וכו' יראת שמים איתנה מבלי להתרשם מהפיתוים והסתות הבאים מהשמאל, ומבתי ספר שמזכירה הרי בודאי שהסמינר בית יעקב יש לו דין קדימה ובהרבה מבתי ספר האחרים.

כן בשאלתה השני', בגילה שככתבה היא בת חמש עשרה אין כל ענין ואין רצוי' בהחלט, הידידות אודותה כותבת, ולא רק שאינה רצוי' ע"פ הוראת תורתנו תורת חיים אלא שאפילו ע"פ שכל הפשוט של אנשי העולם, מביאה לתוצאות בלתי רצויות בתכלית, ובטח גם החלישות בבריאותה ומתיחת הרוח, בחלקם עכ"פ באו כתוצאה מהנ"ל או מחשבה ע"ד הנ"ל.

לשאלתה כיצד תסרב להמשיך בידידות האמורה - המענה ג"כ ע"פ האמור, שלא היא מסרבת למי שהוא, כי אם שממלאה הוראת תורתנו תורת חיים, ולא עוד אלא שגם עליו, באם באמת דתי הוא, לעשות כן, ומתוך הבנה מלאה להוראת התורה, ויהי רצון שתבשר טוב בכל האמור. בברכה. (אג"ק חכ"ג, ח'תתיג)

"וואָס אַרט עס מיר אַז מיינע קינדער וועלן זיין סתם כהנים?"

איינס פון די עיקר'דיקע ענינים אין דער אויפפירונג פון אידישע פרויען, וואָס באַווירקט זייערע זין און טעכטער, איז דער ענין פון צניעות: „כל כבודה בת מלך פנימה". ווי ס'ווערט געבראַכט אין גמרא (יומא מז, א) וועגן דער אויסערגעוויינליכער צניעות פון קמחית (אַ מוטער פון כהנים גדולים אין דער צייט פון בית המקדש), אַז די ווענט פון איר הויז האָבן קיינמאָל ניט געזען די האָר פון איר קאָפּ, און צוליב דעם האָט זי זוכה געווען צו האָבן זיבן זין כהנים גדולים.

און זאָל מען ניט טראַכטן: צי דען מוז איך זיך פירן מיט אַזאַ גרויסער מאָס צניעות בכדי מיינע קינדער זאָלן זיין כהנים גדולים, - וואָס אַרט עס מיר אַז מיינע קינדער וועלן זיין סתם כהנים? „כל ישראל קדושים הם", אַלע אידן זיינען דאָך הייליק!

אויף דעם לערנט אונז די הדלקת המנורה, אַז די מנורה דאַרף לייכטן דווקא אין היכל, און ווי גערעדט פריער, אַז אויב ס'איז דאָ אַ מעגלעכקייט צו לייכטן אין אַן אָרט וואָס איז מער הייליק - און בנוגע צו אונזער ענין: אויב אַ פרוי האָט אַ מעגלעכקייט צו דערציען אירע קינדער זיי זאָלן זיין כהנים גדולים, איז דאָס גופא אַ באַווייז אַז דאָס איז איר אויפגאַבע, און אויב זי פירט ניט אויס איר דאָזיקן תפקיד - האָט זי אינגאַנצן ניט געטאָן איר פליכט, זי האָט ניט דערפילט דעם אויבערשטנס ווילן. (לקו"ש ח"ב ע' 319)

B"H

Issue 23

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

The Seven Products of Highly Effective People

One of the primary aspects of the concduct of a Jewish woman, having direct impact on her 'sons and daughters', is her commitment to matters of *tznius* (modesty), in the spirit of the verse (*Tehillim* 45:14), "the glory of the princess is within."

The *Talmud* (*Yoma* 47a) tells us of the extraordinary modesty of *Kimchis,* a woman who lived during the time of the *Bais Hamikdash*. The Talmud tell us that the walls of her house never saw the hair of her head. It was in this merit, that seven of her sons became *Kohanim Gedolim*.

One may ask: Do I really have to conduct myself with such modesty that my children become *Kohanim Gedolim*? - I'm perfectly comfortable with my children becoming ***ordinary*** *Kohanim*? Why after all, aren't "all Jews holy"?

This is what is studied from the fact that the menorah must be kindled precisely in the *Heichal*:

Because the opportunity exists to light the menorah in a holier location than one of lesser status, this opportunity must be utilized.

Therefore, the fact that a woman has the potential to raise her children in a manner that they will become *Kohanim Gedolim* in itself indicates that this is actually her task. Hence, if she does not fulfil this task, she has failed to perform her duty, and has therefore not fulfilled Hashem's desire. (*Likutei Sichos* vol. 2, p. 319)

Friendships Disentangled

The Rebbe writes:

In response to your letter . . in which you briefly record an account of your personal life etc.

I hope that it is superfluous to emphasize the necessity to conduct one's day-to-day affairs in keeping with the precepts of our Torah, the 'Torah of life' (a directive and instruction for life). Indeed, this is the only way to be happy and content both spiritually and physically, in the World-to-Come as well as in this material world.

In answer to your question in light of the above, you should endeavour to remain in an institution and surrounding permeated with *yiras shomayim* (fear of heaven). Moreover, considering the measure of influence of the 'street' etc. it must be an environment of steadfast *yiras shomaim*, in order that you should not influenced by the temptations and enticements coming from the 'left'. Amongst the various schools you've mentioned, Seminar Bais Yaakov certainly takes precedence.

In regard to your second question: It is apparent from your letter that you are fifteen years of age, thus the 'friendship' you mention is altogether pointless and absolutely undesirable;

Not only from a Torah perspective, but even from a point of view of ordinary logic, such friendships bring completely negative results. The weakness in your health, as well as the tension you've been experiencing, are in part due to the above, or the thought of the above.

In regard to terminating the above friendship: it is not you who is abandoning the relationship; you are merely fulfilling the directive of the Torah. Furthermore, if he is truly religious, he should feel compelled to do the same, being fully aware that this is in accordance with the instruction of the Torah.

May you report good tidings in all of the above. (*Igros Kodesh* vol. 23, let. 8813)

It's Gonna be the Little Kinderlach...

With the kindness of the Almighty, we find ourselves in an exile much less severe than the Egyptian exile. Such terrible decrees such as the slaying of Jewish children (G-d forbid), does not exist presently. Nevertheless, we are still in exile and as a result we experience difficulties in conducting our lives as we ought to.

Hence, children must never forget that we hope for the true redemption each and every day and as such, we must prepare for the Geula through diligently studying Torah, and fulfilling the mitzvos that were given to us by the Torah.

The day of Lag B'Omer is associated with the passing of Rabbi Shimon bar Yochai, one of the greatest *Tanaim* that ever lived.

On this day, he revealed and taught some of the deepest aspects of Torah, and passed them on to his students, and ultimately to all of the Jewish people.

Rabbi Shimon bar Yochai said that such a mode of study will also take place in the generation which will end the exile and herald in the coming of Moshiach. In this generation, not only will adults study the deepest elements of Torah, but even children will partake in their study as well. By doing so, they will herald in the true redemption.

This is the special lesson for children to be derived from *Sefiras Ha'omer* in general and *Lag B'Omer* in particular:

Children must know that the happiness and redemption of the entire Jewish people depends on them.

When Jewish children behave the way Jewish children should, i.e. learning Torah, fulfilling mitzvos, obeying their parents, teachers and principals, as well as showing an example of proper conduct for all their friends around them, this will bring the redemption for them and for the entire Jewish people.

In this manner, Moshiach will come very soon, and all of us, together with all the Jewish people, will be taken out of exile and travel to our Holy Land, speedily in our days, Amen!

נדפס על ידי
אחד מאנ"ש הרוצה בעילום שמו

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כד

להשריש בהילדים די חסידות'שע געפילן ולהרגילם ב„כנופיא" של חסידים

ישנם מאנ"ש שי' השואלים ודורשים לעורר רחמים בעד בניהם ובנותיהם יחיו בעת צרתם, ואינם שמים לבם לפקוח בטובת בניהם ובנותיהם יחיו, להשריש בהם אותם ההרגשים החסי-דותים - די חסידות'שע געפילן - כמו שהשרישו אבותיהם ואבות אבותיהם בהם, לספר להם גזעם ולחבב עליהם צור מחצבתם, ולהרגילם לבוא בכנופיא של חסידים בעת התוועדותם - צו א חסידות'שן פארברייינגען -.

אוהב אנכי את אנ"ש אהבה בלתי מוגבלה, הם ביתם וילדיהם כולם יעמדו על הברכה ברו-חניות ובגשמיות, נוגעים לי בנפש ממש, ובכל מסעיי בכל המדינות קרבתי את הצעירים והנו-ער יחיו, ודברתי אליהם דברי התעוררות בחיזוק היהדות ובשמירת המצות מעשיות, ות"ל, הרבה פעלתי ורבים הם מהצעירים והנוער יחיו הבאים בכתובים בשאלות שונות בעניני היהדות, והנני עונה להם בחיבה.

ברור הדבר, כי גם בנות החסידים אשר יש להם רגש טוב - א חסידות'שן געפיל - ווזוכרים המה הנהגת הוריהם החסידים, והאם מספרת לבתה מאשר ראתה ושמעה בבית אבותי' והנהגתם, הנה בזה היא נוטעת שורק המביא פרי טוב.

...בסיפורים אלו תוקע יתד ביסוד של יראת שמים

המצוה והחובה על כל אחד ואחד מאנ"ש שי' להכניס אור זכות אבות בביתו, לספר ליל-דיו ואנשי ביתו, מאת אשר ראה ושמע בבית אביו ואבי אביו החסידים, אשר בסיפורים אלו תוקע יתד ביסוד של יראת שמים במקום נאמן.

לבי מלא תקוה לד' כי טוב, אם כה יעשו אנ"ש שי' הנה זכות אבותיהם ואבות אבותיהם החסידים, בהתעוררות רחמים של הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, תחול על ראשם ילדיהם יחיו, ללכת במעגלי יושר וצדק וטוב יהי' להורים והילדים בגשמיות וברוחניות. (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ב"ע ח"א ע' קפו-ז)

בשעת מען רעדט מיט קינדער איין מאל און א צווייטן מאל... סוף כל סוף פועלט מען דאס ביי זיי!

בא דער געלעגנהייט וויל איך אויפמערקזאם מאכן, אז פונקט ווי א מוטער זארגט וועגן קערפערליכן געזונד פון אירע קינדער, דארף זי אויך זארגן וועגן געזונט פון דער נשמה פון אירע קינדער. האף איך, אז איר ניצט אויס אייער השפעה אויף אייערע זין און טאכטער שי', אז זייערע הייזער זאלן זיין ווי אידישע הייזער דארפן זיין.

עס זיינען דא מוטערס וועלכע רעכענען, אז די קינדער וועלן ניט פאלגן, ריידן זיי ניט מיט זיי וועגן אידישקייט; אנדערע שעמען זיך צו ריידן. אבער ביידע זאכן זיינען פאלש, ווייל ס'איז ניט שייך צו שעמען זיך וואו עס איז נוגע דעם נשמה-געזונד פון קינדער.

איך בין אויך זיכער, אז בשעת מען רעדט מיט קינדער איין מאל און א צווייטן און מ'דערקלערט זיי מיט פאסנדע ווערטער, אז דער איין און איינציקער וועג פאר אידן צו זיין אמת גליקליך און האבן אמת גליקליכע הייזער, איז נאר דער אידישער וועג פון תורה ומצוות, איז סוף כל סוף פועלט מען דאס בא זיי. (אג"ק ח"ד א'קנה)

טאָן - אָן פרעגן קיין פאַרוואָס!

ווען איך בין געווען גאָר אַ קליין קינד, גלייך ווי איך האָב אנגעפאַנגען צו ריידן, האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מיר געזאָגט: אַלץ וואָס דו וועסט פרעגן, זאלסטו פרעגן ביי מיר.

הגם איך האָב געהאַט אַ בעזונדער מענטשען וואָס האָט אַכטונג געגעבן אויף מיר אין אַלע ענינים, פונדעסטוועגן האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאָגט: אַלע ענינים וואָס דו וועסט האָבען צו פרעגן - זאָלסטו פרעגן ביי מיר.

ווען מען האט מיך מחנך געווען זאָגען מודה אני, האָט מען מיר געהייסן צו-לייגען איין האַנד צו די צווייטע, און איי-נבויגען די קאָפּ און אַזוי זאָגען מודה אני.

ווען איך בין געוואָרען אַ ביסעל עלטער, אָבער אַלץ נאָך אין די קינדער יאָהרען, האָב איך געפרעגט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק: פאַרוואָס ווען מען זאָגט מודה אני, דאַרף מען צו-לייג-ען איין האַנד צו די אַנדערע, און מרכין זיין את הראש. האָט ער מיר געענטפערט: באמת דאַרף מען טאָן ניט פרעגענדיק פאַרוואָס, נאָר איך האָב דאָך דיר געזאָגט דו זאָלסט אַלץ פרעגען ביי מיר.

האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אַריינגערופען ר' יוסף מרדכי דעם משרת, אַ איד אַ בן שמונים און האט אים געפרעגט: ווי אַזוי זאָגסטו אין דער פרי מודה אני. ענטפערט רי"מ: איך לייג צו איין האַנד צו די אַנדערע און בויג אין דעם קאָפּ. פרעגט אים וויטער הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק: פאַרוואָס טוסטו אַזוי. ענטפערט רי"מ: איך ווייס ניט. ווען איך בין געוו-ען אַ קליין קינד האָט מען מיך געלערענט אַזוי.

זעהסט. - זאָגט צו מיר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק - ער טוט ווייל זיין טאַטע האָט אים אַזוי געלערנט. און אַזוי פריער ביז משה רבינו און אברהם אבינו, וואָס אאע"ה איז געווען דער ערשטער איד. מען דאַרף טאָן ניט פרעגענדיק פאַרוואָס.

האָב איך אַזאָג-געטאָן: איך בין דאָך נאָך אַ קליינינקער. ענטפערט מיר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק:

אַלע אידן זיינען קליין, און אַז מען ווערט עלטער זעהט מען ערשט אַז מען איז קליין.

אָט דאָס הייסט חינוך אמיתי. (סה"מ ה'תש"י, ע' 244)

B"H

Issue 24

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

A Glimpse of the Past, A Look Toward the Future

There are members of *Anash* who request that I arouse Divine mercy on behalf of their children in times of distress. Yet, they fail to seek the spiritual welfare of their sons and daughters, i.e. to inculcate in them a *chassidishe gefihl* - chassidic sensitivity, as their chassidic ansectors did in them.

Similarly, they ought to recount to their children their precious lineage, to endear within them their origin, the "stone from where they were carved" and accustom them to associate with the chassidic "clique" - the *chassidishe farbrengen.*

My love for all of *Anash* is immeasurable. Every one of *Anash* and his family - may they be blessed materially and spiritually - concern me to the depths of my soul. In all my journeys to various countries, I have drawn the children and youth closer, speaking to them with words of inspiration to strengthen their Judaism and the observance of Mitzvos. With thanks to the Almighty, I succeeded considerably, and many youngsters write to me, asking various questions concerning Judaism, and I answer them with affection.

Obviously, this applies to the daughters of chassidim as well. If they only possess a *chassidishe gefihl* (Chassidic sensitivity) - taking notice of the positive behavior of their Chassidic parents and are taught by their mothers about that which took place in the homes of their ancestors - it is clear that a 'vine' has been sown which will bear noble fruit.

It is incumbent upon each and every one of anash to bring home the precious tradition of their ancestors. *Anash* ought to tell their children all that they witnessed in their fathers' and grandfathers home. For with these stories, they implant within their home a solid foundation of *yiras shomayim* - awe of heaven.

My heart is full of hope to the Almighty, that if *Anash* will indeed follow through as such, the merit of their chassidic forefathers, coupled with the arousal of mercy by our Rebbeim of saintly memory, will bestow blessings upon them and their children, to follow the upright, righteous path, and it will be beneficial and wholesome for the parents as well as their children materially and spiritually. (*Igros Kodesh Rayatz*, vol. 11 p. 185-6)

Chicken Soup for the Soul

The Rebbe writes:

I would like to take this opportunity to point out that just as a mother is concerned about the physical health of her children, she ought to be concerned as well with the spiritual health of the *neshamos* (souls) of her children.

I hope that you utilize your influence on your sons and daughter to urge them to conduct their homes as Jewish homes should.

There are mothers who assert that their children will not regard their request, and they refrain from discussing Judaism with them at all. Others are ashamed to speak of it.

In truth, both of the above approaches are false, because it is unthinkable to be ashamed in regard to the health of the *Neshama* of one's children.

I am also confident that if one discusses this with one's children, once and then a second time, explaining it to them in an appropriate manner that the one and only way for a Jewish person to be truly content and have truly successful homes is through living in the Jewish way of Torah and Mitzvos, one will ultimately succeed in impressing it upon them. (*Igros Kodesh* vol. 4, let. 1155)

No Questions Asked!

The previous Rebbe relates:

When I was a very young child and had just begun to speak, my father (the Rebbe *Rashab*) told me, "Everything which you wish to ask, you should ask me."

Although I had a designated attendant at all times, nevertheless, my father insisted that "anything that you wish to ask, you should ask me."

When I was taught to recite *Modeh Ani*, I was instructed to place one hand against the other, bow my head, and thus say *Modeh Ani.*

When I became a little older, yet still a child, I asked my father, "Why, when saying *Modeh Ani*, must one place one hand to the other and bend the head?" He answered me, "The truth is that one should do things without asking why, but I told you that you should ask Me everything."

My father then called in the attendant *Reb Yosef Mordechai*, a Jew of approximately eighty years old, and asked him, "How do you say *Modeh Ani* in the morning?" *Reb Yosef Mordechai* answered, "I place one hand to the other and bend my head." My father asked him further, "Why do you do it that way?" *Reb Yosef Mordechai* answered, "I don't know. When I was a small child, that's what I was taught."

"You see," my father said, "he does so because this is what his father taught him; and so the tradition extends back to *Moshe Rabbeinu* and *Avrohom Avinu*, the first Jew. We ought to carry out (the mitzvos) without asking why."

"But I am still very small," I interjected.

My father answered, "All Jews are small. When one grows older, one first begins to realize how small we really are."

This is genuine education. (Sefer Hama'amorim 5710, p. 244)

לעילוי נשמת
ר' חיים בן ר' מנחם מענדל ע"ה
דיטס
נפטר י"ז אייר ה'תשנ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.
נדבת משפחתו שיחיו

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כה

לרכז כל הענינים כדי להשיג קודם לכל את המטרה העקרית: פרומע ערליכע ווארעמע חסידישע אידן!

בימים מקדם הנה מתפקידי הישיבות והתלמוד תורות הי' בעיקר לימוד התורה והשגשוג בה. וקיום המצוות בפועל ושמירת מנהגי ישראל הי' מובן בדרך ממילא לכל בן ובת ישראל על ידי החינוך שנתחנכו בביתם ובהסביבה ששם היו באותן השעות שלא היו בין כותלי בית המדרש והישיבה.

נשתנו העתים בימינו אלה, אשר מתפקידי הישיבה והתלמוד תורה כעת גם כן, ובעיקר, לעשות את התלמיד ראשית הכל לירא שמים, ליהודי שומר תורה ומצוה ואח"כ ללמדן, ובהישיבות מיסודן של נשיאינו - גם לחסיד.

לית דין צריך בשש, אשר העיקר הוא קיום התורה והמצוה בפועל, כי עשי' לעילא, ותכלית הכל הוא ענין היראת שמים, כמו שנאמר ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה (כדי ליראה את ה"א.

בתור פועל יוצא מהדברים האלה, הנה על כל תלמוד תורה וישיבה בכלל, והישיבות מיסודן של נשיאינו נשיאי חב"ד בפרט, לרכז את כל הענינים כדי להשיג קודם לכל את המטרה העיקרית - די תלמידים זאלן זיין פרומע ערליכע אידן, ווארימע אידן, חסידישע אידן... (אג"ק ח"ד תתקמט)

אַז דער גאַנצער וועלט פירט זיך אַנדערש איז דאָס דער בעסטער באַווייז אַז ער דאַרף זיך ניט פירן אַזוי!

. . . אַ איד דאַרף וויסן אַז ווען קען זיין דער „ויעקב הלך לדרכו", און ווען קען ער אויפבויען אַ אידישע שטוב, בשעת ער טאַנצט ניט נאָך די וועלט, ער לערנט זיך ניט פון יענעם. אפילו פון זיין אייגענעם ברודער, אַ צווילינג, לערנט ער זיך ניט פון אים, און ער לערנט תורה.

איי זיין ברודער לערנט זיך חכמות חיצוניות, און ער זעט ווי זיין ברודער איז מצליח, זיין ברודער איז כדרך העולם, און וואָס ער? ווי וועט ער אַרויסגיין אין דער וועלט בשעת ער קען גאָרנישט? דאָס איז אים ניט נוגע, ער ווייס אַז ער איז אַ איד, דאַרף ער לערנען דעם אויבערשטנ'ס תורה, און דוקא דערמיט וועט ער אַרויסגיין אין וועלט און אויפבויען אַ אידישע שטוב.

אויך שפּעטער, אַרויסגייענדיק אין וועלט, האָט ער זיך זיין אופן אין לעבן, דער אופן ווי עס איז ע"פ תורה. איי די גאַנצע וועלט טוט אַנדערש, דאָס איז אים ניט נוגע. אדרבה, וויבאַלד אַז די גאַנצע וועלט פירט זיך אַנדערש איז דאָס אליין דער בעסטער באַווייז אַז ער דאַרף זיך ניט פירן אַזוי, ווייל ער איז אַנדערש פון דער וועלט.

אַמאָל איז געווען אַ שאלה באַ אַ חסיד, און דעם רבי'ן האט ער ניט געקענט פרעגן, מצד ריחוק המקום, האָט ער מחליט געווען פרעגן באַ אַ מתנגד און טאָן פאַרקערט. (משיחת יום שמח"ת תשט"ו - בלתי מוגה)

צריך לחנכו באופן שלאחרי השפעת הרחוב וכו' תשאר אותה הרמה לה מקוים

במענה למכתבה בו כותבת בהנוגע לבנה . . שי' ומקום לימודו.

והנה מובן שאין בזה מקום לביטוי, שאתן רשות או לא, כי הרי איני רודן וגוזר גזירות, כי אם כששואלים אותי, מביע אני את דעתי, כפי הנראה לי לטובת הענין, וגם בנדון זה כן הוא, אשר כיון ששאל אותי, מחויב אני לענות גלוי את הנראה לי, ובפרט שלדעתי ברור הוא בהחלט, וכמענתי מאז, שזהו טובתו האמיתית של בנם שי', ולא רק בנוגע לחיי העולם הבא כי אם גם בנוגע לחיי עולם הזה כפשוטו.

והרי פשוט הוא, ששלות הנפש האמיתית ועמדה בחיים בלי קרעים ותסבוכת, חשובים היו בכל עת ובכל מקום, חשובים שלא בערך מהשכלה וממון וכו', עאכו"כ בתקופתנו רבת המהפכות וכו' וכו' ופשוט ג"כ שתקופת החינוך בגיל הנ"ל מטביעה חותמה על כמה וכמה שנים שלאחרי זה, ואין זה ענין של רק אותם החדשים שנמצאים במסגרת מסוימת, כי אם ועיקר בנוגע להשפעה שלאחרי'.

טעות רגילה בין הורים בנוגע לחינוך ילדיהם

טעות רגילה בין הורים בנוגע לחינוך ילדיהם שי', שתקותם שמצב הבנים יהי' באופן מסוים וברמה מסוימת, כשיגדלו ויהיו עצמאים, מגבילים הם החינוך בימי הילדות והנערות לאותה המדה ולאותה הרמה, מבלי שימת לב שכשהרצון שכשיהי' הבן עצמאי יהי' ברמה מסוימת, אזי צריך בגיל החינוך לחנכו באופן שלאחרי השפעת הרחוב וכו' וכו' יגרעו את ההישיגים של החינוך, תשאר אותה הרמה, לה מקוים.

במלות אחרות בנוגע לתורה ומצותי' וליהדות בכלל, כשרוצים כשיהי' הבן בגיל עשרים ושלשים יהי' ברמה מסוימת של יהדות יראת שמים וכו' אזי בגיל של יג'-טו' ובהתחשב עם האוירה שמבחוץ, צריכה להיות הרמה שלו בהרבה יותר.

אלא שתקותי שבהיות שניהם, היא ובעלה שי' עוסקים בשטח החינוך יקחו בחשבון, חשבון האמור, ולא יפחדו מהמסקנות המידיות, שאז בודאי גם הם יוציאו אותו הס"ה, שמסקנתו באופן אותו הברקתי... (לקו"ש חל"ח ע' 169)

B"H

Issue 25

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

A Healthy Overdose

In response to your question concerning a suitable school for your son.

It should be understood that the term "granting permission" is inappropriate in reference to this, for I do not dictate orders. Rather, when one seeks my advice, I express my opinion based on what I believe will yield the best results.

The same applies in this situation. Since you asked me, I am obligated to express my opinion openly, particularly because the matter is perfectly clear in my mind.

As I articulated previously, I think that this (sending your child to an institution geared solely to pursuing success in Jewish studies - *ed.*) is truly for the benefit of your son, not only during his life in the World-to-Come, but also in relation to his life in this physical world.

It is unmistakable that true content and peace of mind without rifts and complications has always been awarded preference over intellectual pursuits or monetary gain etc. This has been true at all times and places.

Certainly in the present times of immense turmoil, it is clear that the education of a child at the above age leaves an indelible impression on him for many years to come, rather than being a matter of the few months that he will actually spend in this environment.

There is a very common mistake made by many parents. People have various objectives that they hope to achieve with their children. However, they fail to grasp that in order for the child to actually maintain that level when he grows old and becomes independent, they must, during their early years of education demand of them a much higher standard than the one they hope to achieve. One needs to make certain that even after the influence of the street etc. minimizes the accomplishments of their education, the goal expected will nevertheless endure.

In other words in regard to Torah and Mitzvos and Judaism in general: When one wants his child to maintain a particular standard of Judaism and fear of Heaven when reaching the age of twenty or thirty, then, considering the influence from the outside, one must demand a much higher standard at the age of 13-15.

It is my hope that being that you and your husband are both in the field of education, you will take into account the above, without fearing the immediate outcomes, and will surely come to the same conclusion that I have.

Indeed, being that you only pursue the good of your son, not just a theoretical perspective to be applied to one's life without considering the ramifications, you will do as has been articulated willingly and joyously. (*Likkutei Sichos* vol. 38, p. 169)

Laying the Cornerstones

The Rebbe writes:

In years past, the role of the *Yeshivos* and *Talmud Torahs* was primarily to promote the students' advancement in Torah-study.

The observance of the Mitzvos and Jewish customs was a given, recognized by a every Jewish boy and girl. This was due to the simple fact that they were raised with proper *chinuch* at home, coupled with spending their time in an appropriate environment when they weren't within the walls of the *Bais Midrash* and *Yeshivah*.

Today, times have changed. Nowadays, it is the primary duty of the Yeshivah and the *Talmud Torah*, to raise the student to be a *'yirei shamayim'* (G-d fearing), a Jew observant of Torah and Mitzvos, and subsequently, into a *Lamdan* (scholar). In addition, in those *Yeshivos* that were founded by the Rebbe, it is their responsibility to raise him to also be a Chassid.

In conclusion, it is incumbent upon every *Talmud Torah* and *Yeshivah*, particularly those that were founded by the Rebbe's of Chabad, to concentrate all their affairs on reaching, first and foremost, the fundamental objective: the students should become *'frume, erliche yidden, vareme yidden, chassidishe yidden'* - observant, pious Jews, warm Jews and Chassidic Jews. (*Igros Kodesh* vol. 4, let. 949)

Dance with a Difference!

It was customary in *Lubavitch* of old to proclaim after the High Holidays, when all the visiting chassidim would take leave after spending a month in the uplifiting atmosphere of Lubavitch: *"V'Yakov Halach L'darko"* ("Yakov went on his way"). This was to indicate the conclusion of a month spent absorbed in spiritual pursuit and the beginning of the ensuing period of interaction and elevation of the material world - until the next time they visit Lubavitch.

The Rebbe says: Upon engaging with the mundane world or when looking to establish a Jewish household, a Jew must recognize that to succeed in fulfilling the teaching of *"Ya'akov went on his way"* - one mustn't "dance" in step with worldly ethics and values. One must not emulate others; even one's own brother, even one's own twin.

Similarly, this applies with regard to Torah study: Although one may witness his own brothers material success which he may ascribe to his engaging in secular studies, nevertheless, one must hold steadfast and continue to study Torah.

To his question, "What about me? How will I go out into the world knowing nothing?" This should be of no concern, for one ought to know that ***he*** is a Jew, ***he*** must study ***Hashem's*** Torah, and it is precisely ***this*** that provides him with the means to succeed in the world and in building a Jewish home.

This should be ones focus while studying. Then, later on when he ultimately goes out into the world, he will have a solid, well-established manner of living in keeping with Torah principles, in spite of the fact that all of society behaves differently. For the phenomenon of a particular worldly mode of conduct should serve as the most compelling premise for one to behave differently. One should be aware that he is simply different than the world.

Once, if a *Chassid* would be faced with a dilemma and could not obtain the Rebbe's advice, he would ask the opinion of a *misnaged* (opposer of *Chassidus*), and do the exact opposite. (*Sicha, Simchas Torah* 5715 - unedited)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כו

ביי דער קינד דאַרף זיך אָנהערן דער חיות והתלהבות אין תורה

עס איז דאָך פאַראַן דריי קוין, וואָס זיי דערמאָנען זיך אויך אין פסוק פדה בשלום נפשי, העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, איז דער ענין החסידות אין שטוב, דאַרף זיין נרגש אין אַלע דריי קוין.

תורה: עס דאַרף זיך הערן די חיות והתלהבות אין תורה שהיא חכמתו של הקב"ה, ומה להלן באימה ביראה ברתת ובזיעה אף כאן, און דאָס איז ניט נאָר בשעת ער רעט אַ טיפן פלפול קאָכט ער זיך אין דעם, נאָר אויך אין אַ פשוט'ן פסוק חומש מיט רש"י אָדער אפי' אָן פי' רש"י, און אפי' בלימוד הא"ב, בשעת מען לערנט מיט אַ קינד א"ב דאַרף זיין נרגש אַז דאָס איז חכמתו של הקב"ה.

גמילות חסדים: אַ קינד דאַרף אָנהערן אַז אין שטוב גיט מען גמ"ח שהוא קו הצדקה בשופי, ניט מעשר חומש וכו' נאָר אָן הגבלות, אַז מען ווייס אַז יענער איז פאַריאָגט, יהי' מאיזה סיבה שתהי', וואַרט מען ניט אַז באַ יענעם זאָל די נשמה אויסגיין און קומען בעטן באַ אים נאָר מען איז מקדים און מען גיט אָן הגבלות.

אַז דער טאַטע קומט שפעט פון שול... דאַרף ניט זיין קיין פלא!

עבודה: בשעת דער מאַן קומט שפעטער פון שול ווייל ער בלייבט דאַוונען נאָכן מנין, איז כאָטש אַז דער מנין האָט שוין לאַנג געענדיקט מיט עטליכע שעה פריער, דאַרף מען אָבער וויסן אַז ער קומט שפעטער ווילע ער דאַוונט תפלה בציבור, שעניִנה הוא לצבור כל הבירורים.

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שדיבר עמו בשבח זקנו הריי"ץ נ"ע. ער איז געווען אַ אידים באַ ר' יעקב ישראל'ן, וכששאלו איך הוא מתנהג בענין התפלה ענהו שמשתדל להתפלל עם הצבור, וויבאַלד אַז אין פולין איז ניטאָ דער ענין אריכות התפלה, איז ער געווען צופרידן פון דעם.

אַמאָל האָט ער אים געדאַרפט, האט ער געשיקט זיין משרת רופן אים, דער משרת האָט אים געטראָפן דאַווענענדיק. באַ ר' יעקב ישראל'ן איז דאָס געווען אַ פלא ווייל ס'איז שוין געווען נאָכן מנין.

אין אַ משך זמן אַרום האָט ער אים געשיקט נאָך אַמאָל, האָט ער אים ווייט-ער געטראָפן אין מיטן דאַוונען. וכן הי' כמה פעמים ביז אין אַ משך זמן ארום האָט ער גזעזן שמסיים את תפלתו, ושאל אצלו, האָסט דאך מיר געזאָגט שאתה משתדל להתפלל עם הצבור, ר' יעקב ישראל איז געווען אַ מחונך באַ דעם אַלטן רבי'ן וידע ג"כ מענין אריכות התפלה והתנהג כן, און פונדעסטוועגן איז שוין באַ אים געווען נאָכן דאַוונען, ואצל הריי"ץ האָט עס גענומען נאָך אַ משך זמן רב כנ"ל - וענה לו: שמעתי מאאמו"ר הצ"צ בשם אדמו"ר הזקן שענין התפלה בציבור הוא לצבור כל כוחות נפשו וכל הניצוצות און דאָס דאַרף נעמען זמן רב.

באַלד ווען ער איז אַ קינד פאַרבינדט מען זיין פנימיות הנשמה מיט פנימיות הקב"ה

במילא איז בשעת אַז מען קומט שפעטער פון שול, דאַרף דאָך דאָס ניט זיין קיין פלא, וויבאַלד אַז ער דאַרף צונויפקלייבן כל עניניו, די הויז מיטן געשעפט און מיט אַלעמען דאָ וועט ער אויך פאַרבינדן זיי מיטן אויבערשטן, ער איז אַ גביר, האָט ער דאך אַסאַך ענינים ווָעמען ער דאַרף צונויפקלייבן. איז ער אַ קבצן האָט ער אַסאַך חובות, וואָס צונויפקלייבן יענעמס ניצוצות דאַרף נעמען נאָך מערער צייט.

און בשעת די הנהגה איז באופן כזה, איז נאָך באַלד ווען ער איז אַ קינד פאַרבינדט מען זיין פנימיות הנשמה מיט פנימיות הקב"ה, וואָס דאָס איז דער ערשטער א"ב וואָס מען לערנט מיט אים אין שער בלאַט פון תניא, וואָס דאָס איז אויך אַ הקדמה צום לימוד והבנת התורה (משיחת י"ט כסלו תשי"ט - בלתי מוגה)

לימוד התורה צריך להיות נוגע לו באמת!

...ילד קטן הלומד ב"חדר" - יכול ללמוד כדי שאביו ואמו, וכן רבו, יהיו מרוצים ממנו וכיו"ב. ומובן, שאין כל חסרון בדבר, שהרי אי אפשר להתחיל עם לימוד התורה לשמה, אלא יש צורך להתחיל באופן ד"שלא לשמה", ובפרט שכו-ונה זו (לקיים רצון הוריו ורבותיו) יש בזה עניו חיובי מצד עצמו - מצות כיבוד אב ואם, כבוד רבו.

אמנם, ביחד עם זה, יש לחנכו ולהחדיר בנפשו את הכרת המעלה והחשיבות דלימוד התורה מצד עצמו (לא רק כדי לשמח את הוריו ומריו), היינו, שלימוד התורה יהי' נוגע לו באמת, עד כדי כך, שכאשר אינו מבין פרט מסויים בפסוק חומש, או בפירוש רש"י (אם הגיע כבר ללימוד פירוש רש"י) - מצטער מזה, והעדר ההבנה מפריע ומציק לו, עד כדי כך, שגם כאשר עולה על יצועו - אינו יכול להרדם... מפני שהדבר לא נותן לו מנוח, ולכן, רץ לאביו או אמו בבכי' מדוע אינו מבין ענין זה בתורה!...

וזוהי הבחינה הפשוטה בדבר, לראות באיזו מדה נוגע לו ענין התורה - בחינה כזו שגם ילד קטן יכול לבחון את עצמו: בסוף כל היום, לפני שהולך לישן, מעביר במחשבתו את אירועי היום - הוא אמנם אינו שייך לעבודה ד "חשבון הנפש" בקשעהמ"ט, אבל אעפ"כ, יכול הוא לחשוב על המאורעות שהיו במשך היום - ואז רואה הוא איזה דבר נוגע לו, איזה דבר מפריע ולא נותן לו להרדם... האם נמצא במצב כזה שלימוד התורה נוגע ואיכפת לו, עד שאינו יכול להרדם בגלל אי-הבנת פרט מסויים בפסוק חומש עם פירוש רש"י!

ואם רואה בעצמו שעדיין לא הגיע לדרגא כזו - הרי זו הוכחה שעדיין לא "לקח" את הענין ד"זמן מתן תורתנו" לאמתתו, שענין התורה יהי' דבר הנוגע לו! (משיחת ש"פ נשא תשמ"ה - בלתי מוגה)

B"H

Issue 26

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Why are Men Always Late?

Darkei HaChassidus - the lifestyle, customs and practices of Chassidim ought to permeate one's entire household. Most particularly, the three basic aspects of Divine service mentioned in the verse (*Tehillim* 55:19) *"Padah b'sholom nafshi"*: **Torah-study, *Gmilus Chassadim*** (kind deeds) and ***Tefillah b'tzibur*** (praying together with the congregation).

Torah: One's enthusiasm expressed whilst studying the Holy Torah - the wisdom of the Almighty - must be clearly evident. One's routine study of Torah should reflect the reverence and awe which was experienced during the moments of *Matan Torah*. Not only while discussing a profound *'pilpul'* (learned thesis in Torah), but even when studying a simple verse with *Rashi's* commentary, or even without *Rashi!*

And the same applies to studying the *Aleph-Bais* with little children. When one teaches a child the *Aleph-Bais*, it should be evident that it is the wisdom of the Almighty that is being learned.

Gemilus Chassadim: A child should sense that at home, Tzedakah isn't merely given in measures of *ma'aser* (tenths) or *chomesh* (fifths), but rather given without restrictions.

If aware of a fellow in need, one does not wait until the fellow becomes so desperate that he is forced to come and appeal for help. Rather, one ought to take the initiative and proceed to help him without limits.

Tefillah b'tzibur: One should *daven* with the 'congregation'. While praying, a person should reflect upon his interaction with mundane matters, and elevate all of his experiences toward the Divine. Hence the metaphorical 'congregation,' i.e. assembling the various elements with which one engages in order to elevate their 'sparks'. ➤

Does Your Child Suffer from Insomnia?

A young child who studies in *Cheder*, should reasonably study in order for his parents and teachers to be proud of him. In fact, by doing so he fulfills the commandment of honoring his parents and teachers.

Obviously, this mode of study is indeed appropriate, for it is simply not possible for the commencement of one's Torah-study to be *lishmah* (for the sake of Heaven). Rather, one must begin studying Torah *shelo lishmah* (not purely for the sake of Heaven) and gradually ascend to studying Torah *lishmah*.

However, in addition to studying for the sake of pleasing one's parents and teachers, one ought to infuse within the consciousness of the child a deep recognition of the virtue of studying Torah in its own right. One ought to generate within the child such interest in Torah-study, that Torah is actually meaningful and important to him.

For example: a child should actually feel troubled, in the event that he fails to comprehend the meaning of a particular verse, commentary of *Rashi* (if he's of age to comprehend this), etc. to the point that his failure to grasp its meaning should literally disturb him from falling asleep, causing him to run to his father or mother crying because he doesn't understand something in Torah!

Even a child can put himself to the test: to what measure does the Torah truly concern me?

At the end of the day before the child goes to sleep, he 'takes inventory' of all the occurrences of the day. Although not capable of making a *cheshbon hanefesh* (introspective account of the days events) during *Krias Shma*, he can, nevertheless, recount all the occurrences of the day.

At that time, he records what disturbs him and doesn't allow him to sleep. He can then recognize whether Torah-study truly makes a difference to him. Whether or not he falls asleep despite his difficulty understanding a particular verse in *Chumash* or *Rashi!*

If he hasn't yet reached this level, then apparently he hasn't yet 'taken home' the message of *Shavuos - Zman Matan Toraseinu* - that the Torah be truly essential to him. (Sicha, Parshas Nasso, 5745 - unedited)

The 'Collection' Agency

The phenomenon of ones husband returning home late from Shul, continuing to Daven long after the minyan has already concluded should not be a novelty.

For in one's prayer one must amass all one's concerns, household, business engagements as well as everyone within the vicinity, and connect them all to the Almighty.

If one is a *gvir* (wealthy), one surely has many concerns to accumulate. If one is a pauper, one has many debts to pay, and it surely takes much longer to collect the 'sparks' of one's fellow!

This lesson is illustrated in the following story:

My saintly father-in-law the previous Rebbe once related that his father, the Rebbe Rashab, once expressed his high esteem for his grandfather, Reb Yosef Yitzchak of *Avrutch* who was the son-in-law of Reb Ya'akov Yisroel of *Tsherkas*.

Prior to his marriage, Reb Yakov Yisroel inquired as to his son-in-laws manner of prayer. Reb Yosef Yitzchak responded that he endeavours to *daven* together with the congregation. Reb Ya'akov Yisroel was glad to hear this being that the Chassidim of Poland were not accustomed to davening at length.

On one particular morning, Reb Ya'akov Yisroel needed the assistance of Reb Yosef Yitzchak, so he sent his attendant to find him.

The attendant found Reb Yosef Yitzchak engrossed in prayer. To Reb Ya'akov Yisroel this was quite puzzling, as the minyan had already ended.

Some time later, Reb Ya'akov Yisroel sent for him again, but again Reb Yosef Yitzchak was davening. This happened several times until Reb Yosef Yitzchak finally finished davening. Reb Ya'akov Yisroel then asked him: "Didn't you tell me that you endeavor to daven with the minyan?"

- Reb Ya'akov Yisroel was educated by the Alter Rebbe, and thus understood the concept of davening *b'arichus* (at length) and would do so himself. Yet although Reb Ya'akov Yisroel himself had already concluded davening, it took Reb Yosef Yitzchak somewhat longer. -

Reb Yosef Yitzchak replied: "My father the Tzemach Tzedek told me in the name of the Alter Rebbe: 'davening *b'tzibur* means to amass (congregate) all one's faculties and all the divine sparks, and this takes considerable time."

By conducting oneself in this manner, one connects the essential core of his childrens *neshomos* to the essence of the Almighty. Much like the custom of teaching the *'Alef-Bais'* to children from the cover-page of the *Tanya* as the childs introduction to Torah study, Tefillah *b'arichus* serves as a medium of connecting the child's *neshama* to the essence of the Almighty. (*Sicha*, 19 *Kislev* 5718 - unedited)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כז

די לעבעדיקייט, האַרציקייט און וואַרעמקייט פון חסידות דאַרף מען געבן צו אַ קינד...

...ווי געזאָגט פריער בארוכה, אז גליא שבתורה דארף ניט האָבן אַזאַ הכנה ווי פנימיות התורה.

דערפאַר זעט מען אויך בענין החינוך, אַז בגליא דתורה איז דאך קטן משיודע לדבר אביו מלמדו תורה, משא"כ פנימיות התורה איז כאָטש אַז באַ חסידים הויבט מען דאָך אָן צו לערנען פאַר בר מצוה, מ"מ איז דאָך דאָס בשעת מען איז שוין עלטער, און ניט קטן משיודע לדבר.

אמנם, דאָס איז נאָר בנוגע הלימוד וההבנה פון פנימיות התורה, וואָס דאָס קומט שפעטער, אָבער דער ענין החסידות, די לעבעדיקייט און די וואַרעמקייט פון חסידות, דאָס דאַרף מען געבן אויך אַ קינד.

וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אַז מען האָט אָנגעהויבן לערנען מיט אים אל"ף בי"ת אין דעם שער בלאַט פון תניא, וואָס דער תניא איז דאָך דער תושב"כ פון חסידות.

וע"ד ווי מיר געפינען גבי מתן תורה, אַז כאָטש דער ענין פון מאַכן גשמיות אַ כלי צו אלקות - שזהו ההתחדשות דמתן תורה - האָט זיך אויפגעטאָן שפעטער, מ"מ איז איין ענין בדוגמא זו האָט מען געגעבן פריער, והו"ע מצות מילה, וואָס דאָס איז דאָך דער ברית קודש, דער ברית עולם, אין דעם בשר הגשמי, וואָרום יעדער ענין דאַרף האָבן אַ התחלה, איז דאָס גופא אַז עס זאָל קענען שפעטער זיין בשעת מ"ת דער ענין אַז גשמיות זאָל זיין אַ כלי צו אלקות, האָט מען דאָס פריער געדאַרפט דורכברעכן באופן כללי, דורך מצות מילה.

...מרגיש זיין אַז ער האָדעוועט זיך אין אַ חסידישע הויז

וכמו"כ בנדו"ד, אַז דאָס גופא אַז דער קינד זאָל שפעטער נעמען דעם לימוד והבנה פון חסידות, דאַרף מען עס פריער דורכברעכן באופן כללי עכ"פ, אַז די לעבעדיקייט די האַרציקייט און וואַרעמקייט פון חסידות דאַרף מען עס געבן צו אַ קינד ווי ער ווערט נאָר אַלט אַכט טעג, וואָס יעמאָלט איז די כניסת נפש האלקית, און אפי' צו אַ תינוק בן יומו.

נאָך גאָר אַ קליין קינד דאַרף מרגיש זיין די וואַרעמקייט און לעבעדיקייט וואָס ער האָדעוועט זיך אין אַ חסידישע הויז, און דאָס איז תלוי ניט אַזוי פיל אין דעם מאַן נאָר אין די עקרת הבית, שבכחה ובידה הדבר תלוי אַז די שטוב זאָל זיין אַ חסידישע הויז, און אַז דער קינד זאָל דאָס מרגיש זיין. (משיחת י"ט כסלו תשי"ט - בלתי מוגה)

להרגיל התלמידים לנגן ניגוני חב"ד

אל הנהלת „ניחח",

...צריכים להרגיל את התלמידים שי' לנגן ניגוני חב"ד, ואפילו אלו שאין להם חוש כ"כ בנגינה יש להרגילם מ"מ לנגן. (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ח ע' תרמב)

לעורר בהם התשוקה בדרכי החסידות

מכתבו מכ"ה סיון נכון הגיעני. מרשימת התלמידים שי' שמותיהם וגילם ומקום לימודם אי אפשר לעמוד על מצבם בלימוד ובהנהגה בכלל, ובפרט בעניני הנהגה המיוחדת לתלמידי תומכי תמימים ליובאוויטש אשר להם סדר מיוחד בענין ההדר-כה.

והוא, אשר לבד ההרגל שצריכים להרגילם בשקידת הלימוד ובאהבת העיון, פארטיפן זיך אין דעם לערנען, הנה צריכים לעורר בהם התפתחות התשוקה בדרכי החסידות, והוא האלט האבן די חסידות חב"ד הנהגה, צו גערן הערן א חסידות סיפור, א חב"ד חסידות'ן ניגון ווי מען דאווענט, ווי מען זאגט א הארציקן קאפיטל תהלים.

הכל יודעים מאותם הסיפורים אשר זכינו לקבל מהוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים אשר הפליאו במעלת האנשים פשוטים, חסידות'ע בעלי עסקים קרעמער און מארק מענטשן חסידות'ע דארפס גייער, און ישובניקעס מיט זייערע קאפיטלעך תהלים שהרביצו בהדרכים ונתיבות בהלכם בכפרים לרגלי עסקם ופרנסתם.

וכל אלה עניני הדרכה שצריכים לשום לב וכח פנימי בהעבודה עם התלמידים בעודם קטנים ומוכשרים לקבל ההדרכה האמיתית. (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ט ע' תמג)

עיקר **ההשתדלות - להרבות בהתועדות עמהם בסיפורים ונגוני חב"ד**

...פשוט שאין להפחית ולהוריד רמת מוסד חינוך בשביל איזה תלמידים, ותלמידים כאלו שאין מקפידים על ענינים שהם היפך רוח חב"ד. ובמילא הענינים אודותם כותב מושללים הם. אלא, שככל הנהגות ליובאוויטש, צריכים להיות הענ-ינים בדרכי נועם (מבלי לוותר), היינו לא לגרש ח"ו את התלמידים, אלא להסבירם השלילה דענינים אלו, ועד כמה הם היפך טובתם כו' וכו'.

והעיקר, ודלא כדרך הנהגת בעלי מוסר להרחיב הביאור ורובא דרובא דהזמן וההשתדלות והביאורים בתיאור הרע, אלא שעיקר ההשתדלות והביאורים יהיו עילוי הטוב האמיתי.

און פשוט גערעט, צריכים להרבות בהתועדות עמהם (מובן בענינים המתאימים למדריגת הבנתם), בעניני סיפורים וגם נגוני חב"ד כו' וכו'. (מובן שסידור רדיו בביה"ס - ישלול האפשרית של איסור סידור רדיו בחדרם ובמקום לינתם, אשר שם אין אפוטרופוס על זה שיבחרו וישמעו). (אג"ק חי"ב ע' שעח)

B"H

Issue 27

In the Rebbe's Holy Care

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Good Things Come in Small Packages

From a letter of the previous Rebbe:

Your letter of *Chof-Hei Sivan* reached me promptly.

From the mere account of the students' names, ages and places of learning, it is hardly possible to determine their status of study, general conduct, and especially the unique mode of conduct befitting students of *Tomchei Tmimim Lubavitch*.

Namely, in addition to accustoming them to study with great diligence coupled with a desire for in-depth study, one must also generate within them the aspiration and eagerness to conduct themselves with the customs and lifestyle imparted by chassidus.

They should appreciate the *Chassidus Chabad* mode of conduct: enjoy listening to a *chassidishe* story, listening to a *chassidishe* melody as it is sung during davening, or how a Jew recites a chapter of *Tehillim* with emotion.

As in the spirit of the many well-known stories that we merited to hear from our *Rebbe'im* o.b.m, in which they revere the simplefolk: the *chassidishe* workman, storeowner, market laborer, peddler and countryfolk, who, while commuting between villages selling their wares, spread about (i.e. constantly reciting) their *kapitelach* (chapters of) *Tehillim*.

One should endeavor to inculcate a demeanor of this kind within the students even whilst they are young, as they are then receptive to appropriate, genuine guidance. (*Igros Kodesh Rayatz*, vol. 9, p. 443)

Understanding our Priorities

The Rebbe writes:

Clearly one should not decrease and lower the standard of education in a institution on account of particular students who are careless with regard to issues inconsistent with the spirit of Chabad. Thus, the issues you mention are naturally rejected.

Yet, as concerning all conduct of Lubavitch, all matters should be performed pleasantly (but without conceding). Thus, one should not expel the students, but rather explain to them the negativity of such activities, and how they yield results that are *chas v'sholom* inimical to their welfare etc.

Most importantly, however, one's communication with them should not be according to the methods employed by the sages of *mussar*, who expend the majority of their time and effort describing and explaining the evil.

Rather, one's endeavors and discussions should be focused on describing the virtue of authentic good.

Simply put, one must spend time *farbrenging* with them (of course, regarding subjects that are within their realm of understanding) through stories, *chabad niggunim*, etc.

(It is clear however as well, that placing a public radio on the school premises will hinder your ability to restrict them from having one in their private rooms where there is no supervisor to dictate what they may choose to listen to)... (Igros Kodesh, vol. 12, let. 4,195)

Selective Hearing!

To the administration of *"Nichoach"*,

The students ought to be accustomed to singing Chabad *nigunim* (melodies). Even those who are not gifted with musical talent should nevertheless be accustomed to singing these *nigunim*. (*Igros Kodesh Rayatz*, vol. 8, p. 642)

Start Them Off Young

As soon as a child masters the ability to speak, the Torah obligates his father to teach him Torah. Of course, the subject matter must be relevant and within the reach of his intellectual grasp.

Accordingly, the study of *nigleh* (the external dimension of Torah) is preferred, being that it pertains to the tangible reality of the child and can thus be readily understood. In contrast to the study of *Pnimiyus HaTorah* which is introduced (amongst chassidim) only prior to *Bar Mitzvah*, rather than as soon as he can speak.

However, although incapable of *comprehending* the concepts of chassidus at this young age, nevertheless, the *vitality* and the *warmth* of chassidus can and must be conveyed even to a young child at this stage.

My saintly father-in-law, the previous Rebbe related that as a child, his parents began learning the *Alef-Bais* with him from the opening-page of *Tanya*, because the *Tanya* is the *Torah SheBiksav* - the 'Written Torah' of chassidus.

A similar lesson is reflected in the preliminary steps to the Giving-of-the-Torah: The achievement of *Matan Torah* was its institution of mutuality between the material and the spiritual, initiating the capacity to uplift this materialistic world by infusing it with sensitivity to G-dliness.

However, as a prelude to *matan Torah*, the Almighty commanded the Jews to perform *milah* - circumcision. For in order that the material world be capable of adopting the innovation of *matan torah*, it was necessary to be preceded by a deed of similar content (i.e. a mitzvah practiced in the very physical flesh), to initially 'break through' the 'barrier', hence the mitzva of *milah*.

By the same token, concerning education:

In order for a child to succeed in his future *study* and *comprehension* of *chassidus*, one must initially 'break through' the 'barrier' by instilling within him (them) the vitality, benevolence and warmth of chassidus, even when he is (they are) only eight days old. For it is then that their *nefesh elokis* (G-dly soul) is revealed within them. In fact, one ought to do this - even with a child of one-day-old.

This is however, largely dependent on the *akeres habayis* (foundation of the home, i.e. the woman) more than on the man. For it is truly in *her* hands and within *her* capacity, to make her home into a *chassidishe* home, to the point where the child can actually sense it. (Sicha, 19 Kislev 5718 - unedited)

נדפס על ידי
משפחת וואולסטאון שיחיו
שירוו מכל יו"ח הרבה נחת חסידותי

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כח

חינוכן והדרכתן של בנות החסידים דורשת אותה שימת לב כחינוכם והדרכתם של בני החסידים

במענה על מכתבם, ת"ל אשר בתם תי' מתנהגת בהנהגה טובה, והשי"ת יהי' בעזרה בגשם וברוח, אמנם זה שאין לו עדיין האפשריות למלא רצונה בלימוד דברי חסידות, לא טוב הוא.

חינוכן והדרכתן של בנות החסידים, דורשת אותה שימת לב של ההורים מורים ומדריכים מומחים, בחינוכם [אוצ"ל: כחינוכם] והדרכתם של בני החסידים.

בשמחת תורה תר"ס שחל להיות ביום הרביעי בשבוע, בההתועדות - פארברייינגען - של הקידוש, פתח הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע את שיחתו הקדושה בזה הלשון: היינט איז מיטוואך, הערט זיך איין וואס מי זאגט און מי רעדט צו אייך, ניט אלע מיטוואך קאהן מען דאס זאגין און ריידין, און ניט אלע מיטוואך קאן מען דאס הערין און פארשטיין.

בהשיחה קדושה ההיא - בעת הקידוש וההמשך בסעודת שמחת תורה - דיבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מענין ידיעת התורה, שמחת התורה, מעלת גדולי התורה, ומעלת התמימות ביראת שמים של אנשים פשוטים, ובהמשך דברי קדשו אמר:

כשם ווי יעדער איד לייגט יעדין טאג תפילין, און דאווינד דריי מאהל א טאג, איז א חוץ דעם וואס אין יעדער תפלה דארפמען בעטין בא דעם אויבערשטין, אז די קינדער זאהלין גיין בדרך הישר, איז יעדער פאטער מחוייב צו טראכטין א האלבע שעה יעדן טאג, וועגן דער חסידות'ר הדרכה פון די קינדער, בנים און בנות, אז דער מסירת נפש פון זייערע עלטער זיידעס און עלטער באבעס אויף חסידות און חסידות'ע מנהגים, זאל איינגיבאקין ווערין און לייכטין ביי די קינדער אין די הערצער.

כל אחד מאנ"ש יחיו צריך לשום לבו...

באריכות גדולה ביאר והסביר אז הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, עד כמה נחוצה שימת לב ההורים ומורים, להדריך בני ובנות החסידים בהדרכה של חסידות.

ובכן כל אחד מאנ"ש והתמימים יחיו, צריך לשום לבו על חינוך והדרכת בנותיו בדרכי החסידות, כמו על חינוך והדרכת בניו, ולהתבונן היטב בכל עת, ובמה לבאר ולהסביר להן דרכי החסידים הבא בירושה מהורים לילדיהם.

...להחיות את לב בנותיהן יחיו בטל תחי' של דרכי נועם החסידות!

זה לא כבר נתעוררו בנות החסידים יחיו בעי"ת ריגא יע"א לסדר ביניהן לימוד בדברי חסידות במאמרי עבודה, וגם עניני התועדות, ות"ל מצליחים בלימודן, ונראות תוצאות טובות, והשי"ת יצליח להן בגשמיות וברוחניות, ולרגלן יתברכו הוריהן ומוריהן, ד' עליהם יחיו, בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, ויראו בהן רוח נחת בגשם וברוח.

נכון הדבר ונחוץ הוא, אשר אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו למקומותיהם, יקחו להם למופת, ובמדה האפשרית לייסד כן גם במקומם להחיות את לב בנותיהן יחיו, בטל תחי' של דרכי נועם החסידות, והשי"ת יהי' בעזרם בגשמיות וברוחניות. (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ד ע' קפו)

חינוך הצעירות מתאים לרצון רבותינו נשיאינו

...במה שכותבת אודות התועדות דהבנות, הרי כפי שהראה הנסיון כאן ובכמה מקומות, כשממשיכים את הבנות עצמן בהעבודה ע"י שירציאו הן עצמן וכיוצא בזה, מעורר זה מרץ גדול יותר אצל החבירות והתענינות מרובה.

בהנוגע להההצגות שעורכות מזמן לזמן, בכלל נכון הדבר במאד מאד, אלא שיש להשמר מהענינים שדשים אותם בעקב אף שהם איס-ורי תורה, וכמו לא יהי' כלי גבר על אשה וגומר, ענינים של זמרה ברבים עניני תערובות וכיו"ב.

בקשר עם יום העשירי בשבט הבא, ענין הי' שתציע להנערות ועכ"פ להקשישות שבהן שכל אחת תכתוב מסה הנוגע באיזה מקצוע של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שיחותיו כו' וכו'.

בברכה שתגדיל השתתפותה בחינוך הצעירות מתאים לרצון רבותינו נשיאנו הק' ותראה שכר טוב בעמלה ורוב נחת בילדי' שיחיו, ואחכה לבשורות טובות בכל הנ"ל. (אג"ק ח"י ג'ד)

אין מתפקידם של עסקני חב"ד לעסוק בהפצת לימודי חול - ובפרט בין בנות אנ"ש...

...בהנוגע לבי"ס תיכון לבנות. הנה העיקר חסר במכתבו... והוא מהו תכנית הלימודים, ובטח למותר להאריך אשר אין מתפקידם של עסקני חב"ד לעסוק בהפצת לימודי חול ובפרט בין בנות אנ"ש ובפרטי פרטיות שישנם מתעסקים יותר מדי בזה.

ואם כוונת בי"ס התיכון הוא שיוכלו הבנות להמשיך הלימודי קדש שלהם על אתר, נכון הדבר במאד מאד, משא"כ אם הכוונה ללימודי חול הרי אינו דומה להבית רבקה שמפני גילם הרך של התלמידות חלה עליהם החוק שחינוך חובה שבתכניתו גם לימודי חול, משא"כ גיל דבי"ס תיכון שפטורות הן מזה.

הלואי שישקיעו מרצן וכשרונותיהם בלימודי קדש!

והלואי שישקיעו מרצן וכשרונותיהן בלימודי קדש השייכים לבנות ופשיטא שאין לפרוץ הגדר לייסד בכפר חב"ד בי"ס תיכון ללימוד חול וקודש יחד...

הקיצור מהנ"ל. שנכון מאד מאד אם יש תלמידות מתאימות והנ-הלה מתאימה לתקן בהכפר עצמו המשך לימודי קדש לאלו שכבר עברו תכנית לימודי הבית רבקה. ואין לייסד בכפר בי"ס תיכון ללימודי חול וקודש. (אג"ק ח"ט ב'תתל)

B"H
Issue 28

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of
the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Reclaiming 'Equal Rights' in Education

From a letter of the previous Rebbe:

With thanks to the Almighty, I am pleased to hear of the good conduct of your daughter. May the Almighty assist you both materially and spiritually. Yet, I am troubled by the fact that you are still unable to fulfill her desire to begin studying *chassidus* [with her].

The measure of attention on the part of parents, teachers and proficient educators attributed to the education and guidance of the daughters of chassidim must be parallel to the attentiveness attributed to the education of the sons of chassidim.

At a *farbrengen* during *Simchas Torah* 5660 (1900), my father, the Rebbe (*Rashab*) proclaimed:

"Listen carefully to what I am saying. Today is Wednesday. Yet, today is no ordinary Wednesday, for not every Wednesday can one say this, nor can this be heard and understood on any ordinary Wednesday."

During the subsequent *sichas kodesh* (talk) throughout *kiddush* and *Yomtov* meal, my father discussed the concept of Torah-knowledge, *Simchas Torah* (the joy of Torah), the virtue of Torah-sages, as well as the virtue of the whole-hearted fear of heaven of the simple folk.

Following this he said: "Just as every Jew dons *Tefillin* each day, and *davens* each day - in addition to imploring the Almighty in all one's prayers that one's children follow the righteous path -

Every father is obligated to spend one half-hour each day contemplating upon the chassidishe education and guidance of both one's sons and daughters. This obligation is equivalent to donning Tefillin each day, and praying thrice daily.

The self-sacrifice practiced by their great-grandfathers and great-grandmothers on behalf of chassidus and chassidishe customs must be instilled within the children so that it illuminates and shines within their hearts.

My father explained at great length, the compelling necessity for parents and teachers to be concerned with the *chassidishe* guidance of the sons and daughters of chassidim.

Accordingly, each and every member of *Anash* and *T'mimim* must be concerned with the education and guidance of his daughters in the ways of chassidus, just as one is for his sons.

One must always endeavor to develop appropriate methods to explain the *Darkei Hachassidim* (Chassidic lifestyle) conveyed by inheritance from parents to their children.

Lately there has been considerable inspiration amongst the daughters of chassidim in the city of *Riga* to organize study sessions of *Chassidus* amongst themselves, particularly those pertaining to *avoda*, as well as farbrengen-like gatherings.

With thanks to the Almighty, they are succeeding in their studies and we are seeing positive results. May the Almighty grant them success both materially and spiritually, and may their parents and teachers be blessed in their merit with all that is good, deriving much *nachas* (satisfaction) from them, both materially and spiritually.

It is both appropriate and most necessary that all *Anash* and *Talmidei HaTemimim* each in their respective locale, take their example, and in whatever measure possible, establish a similar league to revitalize the hearts of their daughters with the "dew of resurrection" yielded by the pleasant ways of *Chassidus*. (*Igros Kodesh Rayatz*, vol. 4, p. 186)

Joint-Curriculum?

Early in 5714 (1954), the notion of founding a girls high school in *Kfar Chabad*, Israel was proposed before the Rebbe. In response the Rebbe wrote as follows:

"...Concerning founding a girls high school. The principle issue is absent in your letter... i.e., what is the proposed curriculum? It is certainly superfluous to point out, that it is *not* the duty of Chabad activists to perpetuate the study of secular studies, particularly amongst the daughters of *Anash*. Simply put, there are those activists who are preoccupied with this more than enough.

If the intention of the high school is to enable the students to continue their *Limudei Kodesh* (Jewish studies) in close proximity, this venture is very appropriate indeed.

If, however, the intention is to enable them to study *Limudei Chol* (secular studies) - this is unsuitable, for one cannot draw a comparison with the *Beis Rivka* schools, who, due to their young age, are obliged by law to study *Limudei Chol*, as opposed to the age of high school, who are exempt from this.

'Halevay' (I wish) they would utilize all their talent and energy on behalf of the study of *Limudei Kodesh* in areas that are relevant to girls.

Certainly, *Kfar Chabad* shouldn't serve to 'break the barrier' by founding a high school for the joint study of [both] *Limudei Kodesh* and *Limudei Chol*...

In summation: It is certainly a very appropriate venture if there is a suitable faculty and student body to found the school in the *Kfar* itself, to enable those who have concluded their studies at the *Beis Rivka* to further pursue their study of *Limudei Kodesh* there. Yet one should not found a high school in the *Kfar* for the joint study of *Limudei Chol* as well as *Limudei Kodesh*." (*Igros Kodesh* vol. 9, let. 2,830)

Kosher Drama

From a letter of the Rebbe:

Concerning the *farbrengens* for girls mentioned in your letter, experience here and in other places has shown that when one inspires and draws the girls themselves into the work (e.g. having them lecture), it arouses greater eagerness and interest in it.

With regard to the performances they organize from time to time, the idea is extremely good and appropriate in general. Yet one must be cautious of matters often overlooked despite their being forbidden by the Torah, such as the prohibition of women wearing mens clothing, singing in public, and issues of *ta'aruvos* (immodest mingling) and the like.

In connection with the upcoming day of *Yud Shvat* (tenth of *Shvat*), it would be a good idea to suggest to the girls, or at least to the older ones, that they each write an essay concerning some aspect of the Divine service of my father-in-law the Rebbe o.bm. his talks, etc.

I conclude with blessings, that your involvement with the education of young girls should increase in keeping with the will of our holy *Rebbe'im*, and may you see great reward in you toil and much *nachas* from your children. I await good tidings in all of the above. (*Igros Kodesh*, vol. 10, let. 3,004)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון כט

מצד ההכרח **ומצד** הגזירה **האָט מען ניט מלחמה געהאַלטן אַנטקעגן לימודי חול...**

...אין די פעולות פון נשיאים, האָט מען געזען לכאורה אַזוינע פעולות וואָס זיי זיינען אַמאָל אין ליובאַוויטש וואָלט מען זיי לגמרי ניט גורס געווען, נאָר מצד הכרח השעה האָט מען זיך מיט זיי אויך פאַרנומען, כדי צו מציל זיין אָט די ניצוצות וואָס געפינען זיך למטה.

און איינער פון די ענינים איז דאָך אָט דאָס, וואָס בגיל ידוע, ומצד הכרח ומצד הגזירה, האָט מען ניט מלחמה געהאַלטן אַנטקעגן דעם ענין פון לימודי חול אָט דאָרט וואו מ'לערנט לימודי קודש, וואָס אַמאָל איז דאָס געווען בשלילה המוחלטה.

נאָר וואָס דען? בשעת מ'האָט זיך פריער צוגעבונדן מיט אַ תוספת-כח און אַ תוספת-גילוי פון „מאור שבתורה", וואָס זי ברענגט לאהבתו וליראתו ית' - איז האָט מען דאך פריער אַריינגעגעבן אין די קינדער אַ תוספת אין די ענינים וואָס זיי זיינען היפך לימודי חול - האָט מען ניט מלחמה געהאַלטן אַנטקעגן דער גזירה, כדי צו מציל זיין אָט די ניצוצות. מ'דאַרף אָבער וויסן, אַז דאָס איז אַן ענין וואָס דאָס איז אַ „הוראת שעה" מפני המצב באותו מקום ובאותו איש.

...אָבער נעמען אַ געזונטען מענטשן **און עם אַריינשפאַרן אין בית החולים?**

...אין אַ בית-חולים, איז דאָ סדרים מיוחדים, איז דאָרטן איז מען ניט מכביד אויפן חולה - מען גיט אים ניט מאכלים בריאים, נאָר מ'גיט אים ספעציעלע סממנים, וואָס אויב מ'כאַפּט איבער די מאָס, איז לא די אַז דאָס איז ניט מועיל; פאַרקערט - דאָס איז נאָך מזיק.

און דאָרטן טוען זיך אָפּ אָט די אַלע ענינים וואָס זיינען פאַרבונדן מיט צער ויסורים, וואָס לאחרי זה ווי ס'איז שוין דאָ אַ מחלה בעולם - איז אָט דעמולט מוז מען אָנקומען צו דעם דבר המצער, און צו דעם „סדר" וואָס איז היפך הסדר, כדי צו מציל זיין לכה"פ דאָס וואָס מ'קען מציל זיין...

בשעת מ'זאָל אָבער נעמען אַ געזונטן מענטשן, און מ'זאָל אים אַוועקשיקן אין אַ שפּיטאָל, און מ'זאָל זיך מיט אים דאָרטן אָנהויבן פירן ווי עס פירט זיך אין אַ שפּיטאָל - מיט אַ ווייסן חאַלאַט, און מיט דעם פינף מאָל עסן, און גאָרניט טאָן, און איבער נעמען זיך באַ לייטן, און עסן סממני רפואה -

איז דאָס ניט נאָר ניט קיין תועלת פאַר דעם בריא; פאַרקערט - דאָס קען אים ערשט מאַכן פאַר אַ חולה, און ווער ווייס - פאַר וואָס פאַר אַ חולה! ס'איז דאָ אַ חולה שאין בו סכנה, צי נאָך נידעריקער.

אָט דער וואָס געפינט זיך מחוץ לבית החולים ומחוץ לבית הבראה, איז אויב ער איז אַ געזונטער מענטש, מיט אַ „נאָרמאַלן שכל" ווי מ'זאָגט - דאַרף מען אים ניט באַוואָרענען ער זאָל ניט נעמען זיך אַריינשפאַרן אין אַ בית החולים...

בשעת אָבער אָט דער וואָס איז אַמאָל געווען מוכרח, מאיזו סיבה שתהי' אויף צו זיין אין אַ בית החולים, אָדער אין אַפילו אַ בית הבראה, במילא האָט ער דאָך פאַרזוכט דעם טעם פון העדר העבודה און העדר קב"ע, און סממני הרפואה, און ענינים וואָס זיי זיינען אַיינגעשטעלט אין אַ סדר היפך הסדר -

איז ביי אים דאַרף מען האָבן אַ זהירות יתירה און הוראות מיוחדות, אַז ער זאָל זיך ניט ווען אומקערן צוריק אַהינצו, און מאַכן פון זיך ווייטער, ר"ל, אַ חולה - כאָטש אפילו ער איז שוין געזונט געוואָרן. (משיחת י"ב תמוז תשי"ז - בלתי מוגה)

כל זמן מען האָט דאָרטן ניט געמאַכט קיין ישיבה תומכי תמימים ווי ס'איז געווען אין ליובאוויטש...

אין דעם ענין פון הפצת המעינות חוצה, דאַרף אויך זיין אין דעם אופן פון נועם - צוציען יענעם. וואָס איינע פון די תנאים וואָס אין דעם איז, ניט וואַרטן ביז יענער וועט קומען צו אים נאָר גיין צו יענעם.

וואָס דערפאַר האט דער רבי איינגעפירט אַז בכל שנה ושנה פאָרן אַרויס בחורים און אויך יונג לייט אויף עטליכע וואָכן לערי השדה און אויך חוץ למדינות כפי האפשרי, אויף מפיץ זיין דאָרטן תורה ומצות בכלל און די מעינות החסידות בפרט.

...דאַרף מען וויסן, אַז כל זמן מען האָט דאָרטן ניט געמאַכט קיין ישיבה תומכי תמימים אַזוי ווי ס'איז געווען אין ליובאַוויטש, איז דאס נאָך אַלץ בכלל חוצה. אין ליובאַוויטש איז געווען דער ענין המעינות כמו שהם במקומם, און אַלץ וואָס ס'איז ניט אַזוי איז דאָס נאָך בכלל חוצה. דאַרף ער וויסן אַז ער געפינט זיך אין אַ מדבר ארץ צי' ועיף און נאָך דערצו בלי מים, און דאַרף דאָרטן מפיץ זיין די מעינות.

...איז דאָס נאָך בכלל „חוצה"!

הגם אַז מיט דעם וואָס ער האָט זיך געפונען דאָרטן אַ משך זמן איז געוויס געווען אַ שינוי אין דעם אָרט, אַ שינוי למעליותא, אָבער נאָך ניט דאָס איז דער תכלית. במילא דאַרף ער וויסן אַז ניט דאָרטן איז זיין אָרט, ער געפינט זיך אין אַ נסיעה וואָס דאַרף דאָרטן אויפטאָן די הפצת המעינות.

...אַ ודאי קען מען ניט געבן יענעם אַלץ מיט אַמאָל. ועד"מ בגשמיות בשעת מען וועקט אויף איינעם פון שלאָף קען מען אים ניט געבן אַ צו שטאַרקן וועק מיט אַמאָל כדי שלא יזיק לבריאותו, במילא מוז מען געבן ביסלאַך ווייז, אָבער באַ זיך אַליין דאַרף מען וויסן, און מען דאַרף דאָס לאָזן הערן אויך דעם מיט וועמען מען פאַרנעמט זיך, אַז דאָס איז מערניט ווי דער ווילע, אָבער נאָך ניט דאָס איז דער תכלית. (משיחת ש"פ פנחס תשי"ז - בלתי מוגה)

B"H

Issue 29

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of
the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Are Abnormalities Becoming Normal?

Many activities spearheaded by the Rebbe'im in recent times, would have been entirely rejected in *Lubavitch* of old. However, the current circumstances presented the urgent need to interact and relate to various external elements as well, in order to rescue the Divine 'sparks' found within them.

One common example of the above, is that at a particular age, due to the compelling circumstance as well as legal imposition, we do not 'wage war' against incorporating the joint study of secular and Jewish studies in various schools - although at one time this notion would be utterly rejected.

How is this possible?

First and foremost, by inculcating within the children values antithetic to those of secular studies through deepening their attachement to the "luminescence of Torah" (i.e. *Toras HaChassidus*) that enables them to attain a love and awe of the Almighty.

Then, considering the awesome circumstances, we do not battle against this *gzeira* - 'decree', in order to salvage the Divine sparks of those students who otherwise would not study Torah.

However, one must understand that this is purely a temporary matter, and has been sanctioned temporarily due to the circumstance in a particular locale and with particular individuals.

When is Change in Order?

The Rebbe then proceeded to explain this with the following parable:

The procedures performed in a hospital, pointedly differ from those of one's ordinary routine:

A patient in the hospital may not be burdened; he is fed special remedies rather than ordinary foods, various painful procedures must be practiced, etc.

For, being that that there is presently an existing illness, one must resort to techniques which may inflict pain, and institute a *'seder'* (mode of conduct) that is *'hepech haseder'* (contrary to the normal, orderly routine) in order to save whatever is possible.

Furthermore, the techniques used must be precisely according to instruction. If he ingests more than he ought to - not only will it fail to cure him - on the contrary, it will actually harm him.

However, were we to take a *healthy person*, send him to the hospital, and impose the hospital rituals upon him, i.e. have him lay dormant and inactive, dress him in a white robe, have him eat five times a day, be dependant on others and take medications -

Not only would this be of no benefit for him, on the contrary, this will surely serve to inflict illness upon him, and who can know the extent of the illness. True, some illnesses do not endanger one's life, yet some illnesses may cause greater harm.

A 'normal' person, of 'sound mind' living in wholesome circumstances - outside a hospital, need not be reminded not to enroll himself in a hospital ward.

Often, however, when a particular person needs, at one point for whatever reason, to be treated in a hospital, and experiences the freedom from work and responsibility, taking medications and behaving in a manner contrary to that of a regular lifestyle -

This individual must be very cautious and follow specific instructions to ensure that he shouldn't want to return there, G-d-forbid, even though he has already regained his health.

[In the above context, the Rebbe implied that the incidental inclusion of secular studies by the *Rebbe'im* in certain circumstances fails to serve as a premise to introduce such study under normal conditions. - *ed*.]. (*Sicha, Tammuz* 12, 5717 - unedited)

Mission Accomplished?

One's efforts to "disseminate the wellsprings of chassidus outward" should be carried out pleasantly, in an effort to draw others closer. This includes proactively reaching out to others, as opposed to waiting for them to approach you.

It was for this reason that the [previous] Rebbe instituted that each year, *bochurim* (Yeshivah students) as well as *yungerleit* (newlyweds) travel for several weeks to different cities, often to various other countries, to disseminate Torah and *mitzvos*, and particularly the 'wellsprings' of chassidus.

One must know, however, that until one succeeds in founding a *Yeshivas Tomchei Tmimim* of identical caliber as the one that existed in Lubavitch of old in his city - that locale is still classified as *chutzah* - the 'outside'.

In Lubavitch of old, the 'wellsprings' were manifest in their pure (undiluted) form. Hence, any region that has yet to attain such a standard is deemed *chutzah* - 'outside'.

Go For the Gold!

Thus, while on *shlichus*, one must realize that he finds himself in a 'wilderness,' 'a parched and thirsty land,' and moreover, 'without water,' and must therefore further spread the 'wellsprings'.

Although his presence there for a substantial period of time has indeed effected a positive change for the better, this however is still not yet the ultimate goal. One must therefore be aware that this is not his preferred place; he is still on a 'journey' to spread the 'wellsprings' of chassidus.

Of course, one cannot 'feed' one's fellow 'everything at once.' Just as when rousing someone from sleep, one cannot awaken him too suddenly, as not to harm him. Rather, one must do so gradually.

We ourselves, however, must bear in mind, and in fact, indicate this to others, that this progress is only temporary, and the final goal has yet to be reached. (*Sicha, Parshas Pinchas* 5717 - unedited)

נדפס על ידי
ר' בנימין ורייזל שיחיו
סיימאנס
לרגל יום הולדת בתם
רוחמה מרים תחי'
ביום הש"ק הבעל"ט
כ"ח סיון ה'תש"ס

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון ל

ס'דאַרף זיין ניכר אַז דאָ גייט אַ אידיש קינד - ניט קוקנדיק וואָס די „מאָדע" זאָגט און וואָס די צייטונגען שרייבן!

מ'זעט דאָך בפועל בנוגע צו עלטערן, אַז אפי' [אויב] בנוגע צו זיך אַליין באַוואָרענען זיי ביז אַ מידה מסויימת, אַז ס'רעט זיך [אָבער] וועגן קינדער ווילן זיי באַוואָרענען ביתר שאת וביתר עז.

און אָט דאָ ווערט מען אַ משוחד פון אהבת הבנים אָדער פון אהבת הבנות, און מ'הויבט זיי אָן מחנך זיין אין אַזאַ מין אופן אַז ווען ער וועט אַרויסגיין אין גאַס, זאָל מען פון אים ניט מאַכן „פאָן" (ווי מ'רופט עס דאָ אָן), ניט מאַכן פון אים קיין געלעכטער, במילא דאַרף זיין „ככל הגויים בית ישראל" - אַז ס'דאַרף ניט זיין ניכר אַז דאָ גייט אַ אידיש קינד, וואָרום ער זעט אַז ער גייט אַלעמאָל בכיסוי הראש, ועד"ז די מיידעלע גייט אין אַ אופן פון צניעות, ניט קוקנדיק וואָס די מאָדע זאָגט און וואָס די צייטונגען שרייבן וכו'.

איז זי ווייס ווי ס'שטייט אין דעם אויבערשטן'ס תורה בנוגע ווי אַ אידישע טאָכטער דאַרף זיך פירן, און דאָס איז פאַר איר דער איינציקער וועג-ווייזער בנוגע צו איר אָנטאָן זיך, און צו איר גרייטן ווי זי זאָל אַרויסגיין אין גאַס בין בני אדם.

...רעכענען זיך מיט „מה יאמרו הבריות?"

און ס'איז אינגאַנצן ניט תופס מקום די ענינים פון „מה יאמרו הבריות", אָט די וואָס זייער איינציקער מעלה וואָס זיי האָבן איז - ווי דער אַלטער רבי זאָגט אין תניא אַז דער אָפטייטש פון בריות איז אַז די איינציקע מעלה וואָס זיי האָבן איז אַז זיי זיינען באַשאַפן געוואָרן פון דעם אויבערשטן.

במילא איז מען זיי מחוייב מיט פקו"נ און צדקה וכו' -

אָבער [ח"ו] רעכענען זיך מיט זיי, אַז אַ אייגענע טאָכטער זאָל זיך אָנטאָן ניט אין אַ אידישע אופן, כדי מ'זאָל קענען אַ טעות האָבן און זאָגן אַז דאָס גייט ניט אַ אידישן מיידעלע, נאָר דאָס גייט אַ מיידעלע וואָס זי איז אַ טאָכטער פון אַ עם לא זה, ניט פון דעם אידישן פאָלק נאָר פון די אַנדערע פעלקער וכיוצא.

איז דאָ הויבט זיך אָן די ערוואַנגלעניש און די „עבודת פרך" וואָס די מוטער דאַרף האָבן אין זיך, און לפעמים קרובות וואָס דער פאָטער דאַרף האָבן מיט דער מוטער אַז זי זאָל מוותר זיין, אַז די אויסווייניקסטע ענינים וואָס ס'ווייזט זיך אויס אַז אפשר וועט דורך דערויף עפעס צוקומען צו דער טאָכטער, און צוליב דערויף איז מען מוותר אויף די ירושה פון דורי דורות וואָס אידן האָבן באַקומען „מורשה קהלת יעקב" ביי מעמד הר סיני, און מ'האָט זיך מוסר נפש געוועז און מ'האָט געטראָגן, און געבראַכט גאַנצענערהייט ביז אין שנת תש"מ בכל מדינה ומדינה ובכל עם ועם.

וואָס דאָס איז דער גלות גדול וואָס ס'איז דאָ נאָך מערער דוקא אין אָט די לענדער וואָס זיינען ארצות הרווחה, און ס'איז ניטאָ קיין מחיצות און הבדלות לכאו' לעיני בשר, צווישן אידן און ניט אידן.

איז דאָך דוקא דאָרטן די סכנה אַז מ'וועט וועלן דורכפירן מיט קינדער אַז „ככל הגויים בית ישראל", נאָך מערער ווי אין די לענדער וואָס דאָרטן איז אויסגעשטעלט געוואָרן אַ מחיצה ע"י הממשלה בין ישראל לעמים אין ענינים פון רשות . . איז לכאורה דאַרף מען דעמאָלט ניט קיין מחיצות און קיינע הגבלות, וככל הגויים בית ישראל -

באַוואָרנט מען אַז ס'קומט ימי הפורים, איז אָט דעמאָלט דאַרף מען ערשט געדיינקען אַז ליהודים איז „כלשונם" אפי' ווען מ'געפינט זיך אין אַזאַ מעמד ומצב.

דורכפירן די אַלע ענינים ווי זיין זיידע און זיין פאָטער האָט אים מחנך געווען אין דער אַלטער היים...

און ס'דאַרף זיין אין אַן אופן אַז „וזכרם לא יסוף מזרעם" - אַז ניט נאָר מיט זיך מוז ער דורכפירן די אַלע ענינים ווי זיין זיידע און זיין פאָטער האָט אים מחנך געווען אין דער אַלטער היים, נאָר ער דאַרף אַזוי מחנך זיין זרעו און זרע זרעו, אַז אין זיי זאָל זיין ניכר אַז ניט נאָר זיי שעמען זיך ניט מיטן עלטער זיידן, וואָס איז געגאַנגען מיט זיין לבוש און זיין מראה חיצוני און מיט זיין הנהגה, ניט שעמענדיק זיך און ניט דערשרעקן זיך און ניט אַראָפּגעפאַלן ביי זיך לגבי אינם יהודים. דאַרף ער אַזוי אויפהאָדעווען זיינע קינדער אין גוטן וועג. (משיחת פורים ה'תש"מ - בלתי מוגה)

ה„חדר" על דרך הישן בלי שום שינוי אפילו כקוצו של יו"ד!

קבלתי מכתב בדבר הפראגראמע בהחדר הכולל שאתם מיסדים, איזה פרא- גראמע דרוש לכם, כאשר העיר ה' את רוחכם לעשות הטוב והישר בעיני ה' ללמד את הילדים ע"ד הישן המוסכם מגדולי הראשונים ע"ה, צריך להיות החדר ע"ד הישן בלי שום שינוי אפילו כקוש"י, בלימוד החדרים וביותר בהתחלת הלימוד, הנה לבד הידיעה, עיקר גדול הוא השרשת האמונה והיראה וקדושת התורה הבאה בדרך ממילא מהלימוד, וכל שינוי והתחדשות דבר עושה גרעון בזה ולא ניתן הדבר להשערת בנ"א, יש בזה דברים שהבריות מדמים שהן דברים שאין להם ערך, והרים גדולים תלוים בהם, ודבר שפתיים אך למחסור ולגרעון גדול הוא.

אם תחנכו ותגדלו את בניכם כדרך שהתחנכתם והתגדלתם אתם יהיו אי"ה בניכם כמוכם, ויתן השי"ת שהאבות והבנים יחדיו יהיו תמים אל הכוונה האמיתית וחפץ השי"ת יצליח בידכם להשריש בהילדים האמונה הקדושה ויראה הטהורה ויגדיל תורה ויאדיר. (אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ח"ב ע' תתקכה)

B"H

Issue 30

„המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן,
ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

From Generation to Generation

A Jew living in present-day modern society is presented with many overwhelming challenges to an unwavering commitment to Torah-true ideals, calling forth much internal conflict.

Much like the Egyptian bondage, where Jews labored in *avodas perech* (crushing toil), the Jew living in today's *galus*, faces difficult moral and ethical challenges, constituting the present day Egyptian *galus*.

It becomes manifest especially with regard to our approach to wholesome Jewish education.

Naturally, parents wish the best for their children. In fact, more often than not, parents strive to provide benefits and opportunities for their children in a greater measure than they do for themselves.

In an effort to protect their childrens dignity, parents often become 'bribed' by their love for their children, and in fearing that when their children will go out into the street they will be taunted and 'made fun of' on account of their being Jewish, many parents resort to concealing their Jewish identity to the point where one cannot recognize them as Jewish children.

[From the child's perspective however, this is perceived quite differently].

Proud to Be a Jew

The Jewish boy recognizes that he regularly keeps his head covered ('wears a *yarmulke*'); Likewise, the Jewish girl knows that she always dresses modestly, despite what the 'fashion' dictates and what the newspapers write etc.

To her, the one-and-only authority over her mode of dress is the Torah. It is only the Torah that reserves the right to dictate her mode of conduct, including how to dress in anticipation of associating with people, and it makes absolutely no difference to her *"Mah yomru ha'briyos"* - what people will say.

It is noteworthy that the literal translation of the Hebrew word '*briyos*' (creations) implies such people whose only virtue may be that they were created by the Almighty (as explained in *Tanya*). As such they are entitled to charity and must be helped in a (life-threatening) circum - stance of *pikuach nefesh* etc.

But to regard them with such esteem as to tally with the secular trend to the point that one's own daughter ('*an eigener tochter*') should dress in a manner that one can mistake her for a non-Jewish girl?...

Thus begins the struggle and the *'avodas perech'* (crushing toil) of the exile that a mother undergoes, to face the challenge of overlooking those external elements that appear as if they will serve to enhance the child's comfort.

As a result of these *galus* challenges, parents may decide (heaven forbid) to forfeit our 'inheritance' bequeathed to us from generation to generation *'morashah kehilas ya'akov'* all the way from Mount Sinai. An inheritance for which our forefathers had self-sacrifice and carried it intact through the ages and brought it through every country, amongst every nation, until it arrived safely here in the year 5740 (1980).

It is particularly in these countries, where there is no apparent division between Jews and gentiles, that the influence of the *galus* beats with greater intensity.

For, particularly in these countries, where there is no imposed (governmental) division between Jews and gentiles, that one is tempted to raise one's children *'k'chol hagoyim beis yisroel'* - in conformance with gentile values and ethics.

Purim therefore teaches us, that just as in the days following Purim when the Jews were living in a period of peace, tranquility and freedom, nevertheless the Jewish people conducted themselves *'kilshonam'* - with their *own* 'tongue' and proudly lead their lives in the Torah way.

Furthermore, this approach must be maintained to the point that *'v'zichrom lo yosuf mizar'am' - their memory shall not cease from their chilren*:

Not only should one strive to conduct himself in the path taught to him by his grandfather and father in the *'alte heim'* (home of old), but one must raise one's children and grandchildren, *'in dem guten veg'* in this same noble way.

It should be strikingly apparent that one's grandchildren are not only unashamed of their great grandfather's mode of dress and conduct and not intimidated by the Gentile society, but rather stand proud and follow suit, leading their lives in the same spirit. (*Sicha, Purim* 5740 - unedited)

The Real McCoy

The *Rebbe Rashab* writes:

I am in receipt of your letter in which you relate the proposed program for the *cheder* which you are founding.

What form of 'program' do you need, being that the Almighty has inspired you to do what is righteous in his eyes, i.e. to educate your children in the good old manner endorsed by the great *rishonim* (scholars of old) o.b.m.?

The *cheder* ought to be conducted in the 'old' manner without deviating from it even one iota. For a major component of the *chadorim*, particularly during the primary years of study (besides for the academic aspect per se), is instilling a devout faith and awe of the Almighty, as well as a sensitivity for the sanctity of the Torah, which should naturally follow from the study itself.

Thus, any change serves to weaken its standard and one can often fail to foresee the results. There are various issues perceived to be of minimal significance, but in truth, 'great mountains' are dependent on them.

If you will educate your children in the manner in which you yourselves have been raised, your children will follow suit and emulate you. May the Almighty help that the parents as well as their children be sincere in fulfilling the true Divine intention, and succeed in imbuing within the children faith in the Almighty, sanctity of the Torah and true reverence for the Torah... (*Igros Kodesh Rashab*, vol. 2, p. 925)

בס"ד

ברוח ישראל סבא

ווי דער רבי האט אונז געהאדעוועט

חינוך חסידותי לאור תורת רבותינו נשיאינו • גליון לא

בכדי אײַנצופלאַנצן מסירת נפש ביי קינדער מאָנט זיך אויך ביי די עלטערן אַזאַ מסירת נפש

בשעת אַז אברהם אבינו האָט געקענט זיצן אין ארץ פלשתים רוהיקערהייט און פרייערהייט, און ווי דער פסוק זאָגט ויגר שם בארץ פלשתים ימים רבים איז ער איז געווען דאָרטן אַסאַך יאָרן, וואָס קיי־נער קוועטשט אים ניט און קיינער דריקט אים ניט, ער איז אינגאַנצן פריי, היינט פאַרוואָס זאָל ער גיין מיט אַמאָל מוסר נפש זיין זיך צו דער עקידה?

איז עפ"י שכל האָט עס קיין אָרט ניט, בשעת אָבער ס'איז געוו־ען די הנהגה פון ויטע אשל, ביז סנהדרין כנ"ל, וואָס ווי געזאָגט פריער איז דאָס אַ הנהגה שלמעלה מטו"ד און אין דער וועג האָט ער ערציט אויך זיין זון יצחק'ן, יעמאָלט איז בשעת עס קומט דער רוף פון אויבערשטן צו אברהם'ן ער זאָל מקריב זיין זיין זון צו דער עקידה און צו יצחק'ן ער זאָל גיין צו דער עקידה, ווערט ער ניט נתפעל פון די פרייהייט פון דער מדינה און גייט צו דער עקידה בשמחה.

און דאָס איז אויך אַ הוראה בכל הדורות, אַז מען דאַרף ערציען קינדער אין דער וועג פון ויטע אשל, הנהגה שלמעלה מטו"ד, און געבן זיי די פולסטע מאָס אַנטוויקלונג ניט נאָר אין מאַטירייאָלן זייט נאָר אויך די גייסטיקן זייט, וואָס דאַן וואַקסט אויס אַזאַ דור אַז זייע־נדיק אויך אין אַ פרייע מדינה, זיינען זיי גרייט צו מוסר נפש זיין אויף אידישער אמונה און אויף יעדער זאַך פון אידישקייט.

ובכדי צו אײַנפלאַנצן דעם מס"נ אין קינדער, מאָנט זיך אויך באַ די עלטערן די מס"נ אַז דאָס וואָס זיי האָבן געהאָרעוועט אויף דעם לאַנגע יאָרן זאָלן זיי דאָס אַוועק געבן אויף ערציען קינדער, ניט נאָר אייגענע נאָר אויך פרעמדע, ניט נאָר געבן זיי די הכרחיות נאָר אין דער פולסטער מאָס.

און מען האָט דאָך אויף דעם דעם צוזאָג פון אויבערשטן אַז דאָס איז ניט קיין חשבון פון אַ דאָלאָר אויף אַ דאָלאָר, נאָר אַז דער אויבערשטער צאָלט אָפּ כמה פעמים ככה, אַזוי ווי מיר געפינען באַ אברהם אבינו אַז עס האָט זיך אָנגעהייבן מיט איין קינד, מיט יצחק'ן, אָבער פון דעם איז דאָך געקומען דער ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב, און אַזוי אויך בהנ"ל אַז דער אויבערשטער צאָלט אָפּ כמה פעמים ככה, ניט נאָר אין געלט וואָס וועגן דעם דאַרף מען דאָך גאָרניט ריידן, נאָר אויך אין די אַנדערע ענינים, געזונט אריכות ימים און נחת פון קינדער. (משיחת עש"ק פ' וירא תשי"ט - בלתי מוגה)

דוקא מנהגי ישראל קאַרבן אַריין דעם געפיל אַז „אתה בחרתנו מכל העמים"

עס זיינען דאָ אַזעלכע וואָס זאָגן אַז מצוות דאורייתא דאַרף מען מקיים זיין מיט אַ תוקף ביז מסירת נפש. אויך מצוות דרבנן דאַרפן זיין מיט אַ שטאַרקייט, ווייל זיי גייען אַריין אין דער מצוה „לא תסור", (. .) אָבער מנהגים - איז אויב זיי קומען אָן גרינג, מהיכי תיתי, אָבער מוסר נפש זיין זיך אויף דעם איז מען ניט מחויב.

נאָך מער טענה'ן זיי: בעת מען דאַרף מחנך זיין קינדער בדרך התורה, און אַלץ אויספירן איז דאָך זייער שווער, - איז אַמאָל כדאַי צו פאַרקוקן אויף מנהגים, און אָפּגעבן זיך נאָר אויף אַריינגעבן אין זיי שטאַרקייט אין ענינים עיקריים.

איז אויף דעם די אָנווייזונג פון דער סדר הקושיות [פון מה נשתנה]: די ערשטע זאַך וואָס אַ קינד פרעגט, די ערשטע זאַך וואָס ער באַמערקט און עס מאַכט אויף אים אַן אײַנדרוק, איז ניט קיין ענין פון דאורייתא אָדער אַ דרבנן, נאָר אַ מנהג ישראל, דאָס פאַרכאַפּט זיין אויג, און האָט אויף אים די גרעסטע ווירקונג.

אויב די הנהגה פון דעם קינד און אַרום אים וועט זיין ענלעך צו דער ניט-אידישער סביבה, איז אויב אַפילו ער וועט האָבן אַ קביעות צו לערנען תורה, ער וועט דאַוונען, מקיים זיין מצוות, א. א. וו. וויבאַלד אָבער אַז אין זיין אויפפירונג איז ער גלייך צו דער סביבה, אויף אים איז ניט קענטיק אַז ער איז אַ איד און ביי אים הערט צזיך ניט אָן דער המבדיל בין ישראל לעמים, דער אתה בחרתנו מכל העמים, ברענגט עס, אַז אויך אין די מצוות וועלכע ער איז מקיים און אין דער תורה וואָס ער לערנט הערט זיך ניט אָן די נויטיקע קדושה.

און ווען עס פעלט אין דעם יסוד - קדושת התורה וקדושת המצוות - איז מעגלעך אַז מיט דער צייט זאָל ביי אים פעלן, חס ושלום, אויך אין קיום המצוות בפועל.

דעם ערשטער יסוד פון חינוך: ער איז אַנדערש ווי אַלע - ער איז אַ איד!

אויסער דעם וואָס מנהגי ישראל זיינען אַליין תורה, ווי דער מאמר: מנהג ישראל תורה היא (ואפילו מנהג נשים), דאַרף מען ניט שוקל זיין וואָס איז וויכטיקער, אַזוי ווי עס שטייט, אורח חיים פן תפלס, ובמילא טאָר מען דאָך ניט פאַרבויגן אויף קיין שום זאַך, - איז אויסער דעם ערשטער יסוד פון חינוך: דאָס קינד זאָל וויסן אַז ער איז אַנדערש ווי אַלע, ער זאָל וויסן אַז ער איז אַ איד. און דאָס באַקומט ער בעיקר דורך מנהגי ישראל. מנהגים וואַרפן זיך אין די אויגן; זיי בעיקר קאַרבן איין אין אים דעם געפיל אַז אתה בחרתנו מכל העמים, וואָס דערפון איז געק־ומען וקרבתנו מלכנו לעבודתך - דער יסוד און קיום פון דער גאַנצער תורה.

אַזוי ווי רז"ל זאָגן: גדולה שמושה יותר מלימודה.

בשעת מען איז מחנך קינדער ווי עס דאַרף זיין, און מען לערנט זיי אויך מנהג ישראל תורה היא, און מען דאַרף זיך אויף דעם מוסר נפש זיין, דעמאָלט זאגט מען: עבדים היינו לפרעה במצ־רים, ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה ובזרוע נטוי'; אַזוי איז אויך איצטער, כימי צאתך מארץ מצרים, ניט קוקנדיק אויף דעם חושך כפול ומכופל פון גלות, איז יוציאנו מאפילה לאור גדול . . אַז עס וועט זיין די גאולה שלימה ואמיתית שאין אחרי' גלות, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. (לקו"ש ח"א ע' 246)

B"H

Issue 31

"המטרה העיקרית . . פרומע ערליכע אידן, ווארעמע אידן, חסידישע אידן"

In the Rebbe's Holy Care

Adapted from the Works of the Rebbes of Lubavitch

Education in the Light of Chassidus

Held Back At Customs

There are those who say that those commandments of the Torah that are Biblical, must be fulfilled unconditionally, even it requiresone to engage in self-sacrifice.

In addition, those commandments that are of Rabbinic origin must also be performed resolutely, as they are included in the command of "you shall not deviate from the word that they will tell you (*Devarim* 17:11)."

Customs, they maintain, are variable however. If they can be performed easily, then, sure why not? But one is not obligated to resort to *self-sacrifice* to fulfill *customs*...

In addition they maintain: considering the fact that engaging a child in all aspects of Torah observance during his educational years is quite a difficult venture, perhaps one should occasionally overlook the practice of customs, while concentrating on strengthening the child's fundamental ideals.

The lesson that we learn from the *seder* is that the reverse is true.

The first question asked by the child at the *seder* (according to *Chabad* custom) is: "why do we dip foods in twice tonight, (a **custom**)."

The very first item that catches his eye, is not the Biblical commandment nor the Rabbinical ordinance, but precisely the custom. Indeed, it is the custom that makes the deepest impression upon him.

For if the conduct of a Jewish child resembles somewhat of the rest of the gentile society, then even if one will have set times for Torah-study, pray and fulfill the Mitzvos etc. -

Nevertheless, because one does not sense that as a Jew, the Almighty set us apart from the gentile nations, by choosing us as *His* people - *'Atah B'chartanu'* -

One will inevitably lack the sense of *kedusha* - holiness, even for those *mitzvos* that he *does* fulfill. Thus, if one lacks the sense of *kedushas haTorah* - the sanctity and holiness of Torah, with the time one may eventually fail to perform these *mitzvos* as well.

Jewish customs are themselves Torah, as our sages tell us, *"Minhag yisroel Torah hiy"* - Jewish customs are part of Torah. Furthermore, one ought to consider all aspects of Torah to be equally relevant without weighing their significance, as studied from the verse (*Mishley* 5:6) *"Lest you weigh the path of life"*.

Customs Count

Yet most importantly: the very first fundamental principle of education is, that a Jewish child must recognize that he is *different* to everybody else, for *he* is a *Jew*. And this feeling is imparted particularly through Jewish customs. Because the child primarily recognizes the customs, therefore it is precisely the customs that imbue the child with the recognition that *'Atah B'chartanu'* - G-d has chosen us.

This is then followed with *'v'keravtanu malkeinu la'avodasecha'* - 'you have drawn us near to your service' - the foundation of the entire Torah. Like our sages teach us (*Berachos* 7b), "Its service is greater than it's study."

When one educates children as one ought to, teaching them the customs as a part of Torah - then we say (in the ensuing sequence in the *Haggadah*): "we were once slaves in the land of Egypt and the Almighty redeemed us with His mighty hand and outstretched arm."

Today, like then, the Almighty will redeem us - regardless of the increased gloom and darkness of *Galus* - taking us out into profound light, with the complete and immediate redemption through *Moshiach tzidkeinu*. (*Likkutei Sichos* vol. 1, p. 245)

Raising Positive Children In a Negative World

The *'akeida'* - 'binding' of our forefather Yitzchok upon the altar is an event that is seemingly mind-boggling.

Think about it: Avrohom Avinu was able to dwell in the land of *Plishtim* comfortably and freely, as the verse states, "he dwelled there in the land of the *Plishtim* many days." He was there for many years during which nobody bothered or oppressed him - he was completely free. Now, why should he all of a sudden decide to undergo self-sacrifice to perform the *akiedah*?

Indeed, logically, it was absolutely absurd. However, *Avrohom Avinu* conducted himself in a manner that transcended reason. As explained earlier [in the sicha], *Avrohom Avinu's* conduct in a manner which transcended logic is exhibited in his establishing an inn to assist wayfarers as well as establishing a *Sanhedrin* (High Court).

In addition, *Avrohom Avinu* instilled these ideals in his his son *Yitzchok*. Thus, as soon as the Almighty called upon *Avrohom* to sacrifice his son, *Avrohom*, as well as *Yitzchok*, proceeded joyously towards the *akeidah,* apathetic to the liberal outlook of their surroundings.

This teaches us all an important lesson for all generations. One ought to raise one's children in the spirit of *Avrohom Avinu* who *"planted an aishel tree,"* i.e. served the Almighty in a manner of self sacrifice, beyond the dictates of reason, and provide them with the fullest measure of education, not only in the material aspect but even in the spiritual aspect.

Then one succeeds in raising a generation of people who, even while living in a land of freedom, are prepared to endure self-sacrifice for the sake of preserving Jewish faith as well as everything associated with *Yiddishkeit*.

In order to impart the ardor of self-sacrifice to one's children, it is necessary for the parents themselves to conduct themselves in this manner.

This is achieved by giving away what they may have labored for, for many years for the sake of educating their children. And not only for the benefit of their own children but also for the benefit of other children; and not just providing the bare minimum but providing in the utmost measure.

It is then that the Almighty pledges to reward not only proportionately - a dollar-for-a-dollar, but many times over.

With regard to *Avrohom Avinu* it began with one child, *Yitzchok*. He then became the origin of an enormous nation, as the Almighty promised (*Bereishis* 32:12), *"I will make your offspring like the sand of the sea which is too numerous to count."*

In a similar vein, the Almighty repays one's efforts many times over, not only monetarily (which goes without saying) but in health, long life and *nachas* from one's children. (*Sicha, Erev Shabbos Parshas Vayeira* 5719 - unedited)